

Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022

Gdańsk, czerwiec 2015

Opracowanie wykonane przez:
AMT Partner Sp. z o. o.
Ul. Jaśkowa Dolina 16 lok. 3
80-252 Gdańsk
www.amtpartner.pl

 AMTpartner
Doradca Samorządu i Biznesu

Spis treści

Wstęp.....	2
0. Metodologia.....	3
Część I. Raport o stanie gminy Morzeszczyn	0
I.1. Położenie gminy i komunikacja	7
I.2. Demografia.....	10
I.3. Gospodarka i rynek pracy	12
I.4. Infrastruktura techniczna	15
I.5. Środowisko przyrodnicze.....	16
I.6. Turystyka i baza turystyczna.....	19
I.7. Sfera społeczna.....	24
I.8. Sfera publiczna – instytucje publiczne w gminie oraz jednostki organizacyjne Gminy	30
I.9. Finanse	32
I.10. Zagospodarowanie przestrzenne.....	36
I.11. Polityka inwestycyjna gminy.....	38
I.12. Podsumowanie – Gmina Morzeszczyn w liczbach	43
Część II. Plan strategiczny.....	46
II.1. Analiza obszarów problemowych	47
II.2. Stopień rozwoju oraz potencjał Gminy w opinii jej mieszkańców	52
II.3. Analiza SWOT	68
II.4. Wizja i misja.....	70
II.5. Cele strategiczne i szczegółowe.....	72
II.6. Wdrażanie i monitorowanie	74
Część III. Załączniki.....	77
Załącznik nr 1.....	78
Załącznik nr 2.....	84
Załącznik nr 3.....	90
Załącznik nr 4.....	93
Spis fotografii	96
Spis tabel	96
Spis rysunków.....	96
Spis map	97

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022 stanowi podstawę programowania wszystkich przyszłych działań podejmowanych na szczeblu lokalnym. Mimo że inicjatywa opracowania Strategii wypłynęła ze strony władz samorządowych, to jest to dokument skierowany do mieszkańców oraz wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych działających na obszarze gminy. Tym samym Strategia zakłada aktywne uczestnictwo wszystkich aktorów lokalnej sceny, jako pełnoprawnych inicjatorów, decydentów i realizatorów założonych działań.

Ponadto, istotnym czynnikiem decyzji o przygotowaniu dokumentu była konieczność dostosowania zapisów strategii do założeń zaktualizowanego w 2012 roku dokumentu strategicznego wyznaczającego cele i zadania rozwojowe na poziomie wojewódzkim – Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn jest dokumentem długookresowym toteż założono jej realizację do 2022 roku. Przyjęty okres wdrażania jest zgodny ze stosowanymi praktykami planistycznymi oraz umożliwi stosowanie Strategii w horyzoncie czasowym spójnym z perspektywą finansową Unii Europejskiej (2014-2020) przy jednoczesnym uwzględnieniu reguły zarządzania finansowego funduszami pomocowymi UE (n+2).

0. Metodologia

Rozpoczynając planowanie procedury związanej z opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022, uznano, że najważniejszym modelem opracowywania dokumentu będzie model ekspercko-partycypacyjny. Polega on na szerokim udziale władz i społeczności lokalnej w pracach nad strategią, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających min. za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz końcowe zredagowanie strategii. W celu efektywnej realizacji procesu powstawania Strategii powołano grupę roboczą składającą się z przedstawicieli firmy AMT Partner Sp. z o. o., odpowiadającej za przygotowanie dokumentu oraz przedstawicieli Urzędu Gminy Morzeszczyn. Na czele grupy stał koordynator z ramienia firmy AMT Partner oraz koordynator z ramienia Urzędu Gminy.

Przygotowanie Strategii rozpoczęto od określenia istniejących uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Morzeszczyn. Analizując aktualne dane dotyczące poszczególnych dziedzin funkcjonowania gminy sformułowano diagnozę jej stanu. Źródłem informacji poddanych analizie były bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego, a także materiały udostępnione przez Urząd Gminy Morzeszczyn oraz jednostki podległe. Raport o stanie gminy stanowi pierwszą część Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022.

Ocena stopnia rozwoju i identyfikacja potrzeb i oczekiwań została pogłębiona o informacje zebrane w wyniku przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców gminy, którego wyniki stanowiły podstawę do opracowania części strategicznej niniejszego dokumentu.

Kolejnym krokiem było dokonanie podziału gminy na obszary problemowe, a następnie przeprowadzenie ich analizy, w której zamieszczono charakterystykę poszczególnych terenów oraz wyznaczono ich silne i słabe strony, a także kierunki rozwoju. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła także na sformułowanie mocnych i słabych stron gminy, a także wykazanie szans i zagrożeń jej dalszego rozwoju. Analiza obszarów problemowych, SWOT, a także określenie wizji rozwoju gminy stanowi drugą część niniejszego dokumentu – plan strategiczny. Jego zapisy były konsultowane podczas spotkania roboczego z Radą Gminy Morzeszczyn. W wyniku prac grupy roboczej wyznaczono ujednoczoną wizję i misję gminy oraz określono cele strategiczne, cele operacyjne, a także programy operacyjne.

Wyboru celów strategicznych i operacyjnych oraz określenia programów operacyjnych dokonano w sposób szczególny pod kątem spójności z zadaniami planowanymi przez gminę do realizacji w latach 2014-2022 oraz z następującymi dokumentami:

- Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, w tym Regionalnymi Programami Strategicznymi,
- Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
- dokumentem „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Założenia Umowy Partnerstwa”.

Ostatnim etapem przygotowania Strategii było przygotowanie załączników uściślających kierunki rozwoju gminy oraz umożliwiających monitoring jej realizacji, tj.:

- Uzasadnienie zgodności celów strategicznych z krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi dokumentami o charakterze strategicznym (Załącznik nr 1),
- Programy operacyjne (Załącznik nr 2),
- Wykaz inwestycji planowanych do realizacji do 2022 roku (Załącznik nr 3),
- Strategiczna karta wyników (Załącznik nr 4).

Tabela 1. Harmonogram prac oraz logika działań procesu powstawania Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn

Do 30.01.2015 r.	Przygotowanie Raportu o stanie Gminy Morzeszczyn
29.01.2015 r.	I spotkanie robocze
16.02.2015 r. – 28.02.2015 r.	Przeprowadzenie ankiety wśród mieszkańców Gminy
4.05.2015	Przekazanie elementów planu strategicznego
20.05.2015 r.	II spotkanie robocze – Rada Gminy Morzeszczyn
Do 29.05.2015 r.	Przedstawienie propozycji dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn
Do 30.06.2015 r.	Przedstawienie ostatecznej wersji dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn
Lipiec 2015 r.	Realizacja etapu konsultacji społecznych
Sierpień 2015 r.	Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
Wrzesień 2015 r.	Przygotowanie dokumentu w wersji uwzględniającej wyniki konsultacji społecznych i strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
	Przyjęcie dokumentu na mocy uchwały Rady Gminy

Źródło: opracowanie własne

Należy podkreślić, że w Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn wyznaczono cele, których horyzont czasowy sięga 2022 roku. Jest to jednak dokument żywy i podlegać będzie modyfikacjom uzależnionym od postępów w jej realizacji, a także od tendencji globalnych i krajowych oraz od zmian zachodzących w bezpośrednim otoczeniu. Monitorowanie i okresowa

ewaluacja wdrażania Strategii dokonywane będą na podstawie wskaźników realizacji programów operacyjnych oraz ogólnych wskaźników charakteryzujących rozwój gminy w sferach: gospodarczej, społecznej oraz przestrzennej. Konkluzje po dokonaniu każdorazowej analizy będą dla samorządu podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian i nowelizacji Strategii.

Część I.

Raport o stanie

gminy Morzeszczyn

Styczeń, 2015

I.1. Położenie gminy i komunikacja

Gmina Morzeszczyn jest położona na Kociewiu, w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie tczewskim. Jej powierzchnia wynosi 91,24 km², z czego ponad 72% stanowią grunty i użytki rolne, 18% – lasy, a 10% – grunty zabudowane, nieużytki oraz wody płynące i małe jeziora.

Gmina od północy graniczy z gminą Pelplin, od wschodu z gminą Gniew, od południa z gminą Smętowo Graniczne oraz od zachodu z gminą Bobowo i gminą Skórcz. Na mapie poniżej zaprezentowano położenie gminy Morzeszczyn na tle województwa pomorskiego oraz powiatu tczewskiego.

Mapa 1. Położenie gminy Morzeszczyn na tle województwa pomorskiego oraz powiatu tczewskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie map dostępnych na: www.commons.wikimedia.org

Siedzibą administracyjną gminy jest miejscowość Morzeszczyn. W skład gminy wchodzi 11 sołectw: Borkowo, Dzierżążno, Gąsiorki, Gętomie, Kierwałd, Królów Las, Lipia Góra, Majewo, Morzeszczyn, Nowa Cerkiew oraz Rzeżęcín. Poszczególne sołectwa zostały przedstawione na mapie gminy – Mapa 2 (str. 6).

Geograficznie gmina Morzeszczyn zlokalizowana jest w granicach Pojezierza Starogardzkiego, stanowiącego wschodnią część pofałdowanej moreny dennej Pojezierza

Kaszubskiego, w zasięgu zlewni rzeki Wierzycy i jej prawego dopływu – rzeki Janki. Północno-wschodnia część gminy położona jest w obrębie Gniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Gmina Morzeszczyn posiada bardzo korzystne położenie komunikacyjne. Dzięki temu możliwe jest dotarcie do stolicy województwa – Gdańska – w czasie ok. 50 minut, a do stolicy powiatu – Tczewa – w ok. 35 minut.

Przez teren gminy przebiega odcinek autostrady A1 z najbliższymi węzłami w Ropuchach k/Pelplina oraz w Kopytkowie. Połączenia drogowe realizowane są również przez drogi wojewódzkie: 234 (Skórcz – Morzeszczyn – Gniew), 623 (Rakowiec/droga 1/ – Bielsk – Majewo – Lipia Góra – Barłożno – Mirotki/231/), 641 (Lipia Góra – Gąsiorki – Rzeżęcín), 644 (Majewo/droga 623/ – Królów Las – Morzeszczyn/droga 234/), a także sieć lokalnych dróg powiatowych i gminnych. Przez teren gminy przebiega również zelektryfikowana, magistralna linia kolejowa nr 131 (Śląsk – Gdańsk) z przystankami osobowymi w miejscowościach Majewo, Morzeszczyn i Kulice. Otoczenie komunikacyjne gminy Morzeszczyn prezentuje Mapa nr 3 na kolejnej stronie.

Mapa 2. Gmina Morzeszczyn - sołectwa

Źródło: www.morzeszczyn.pl

Mapa 3. Otoczenie komunikacyjne gminy Morzeszczyn

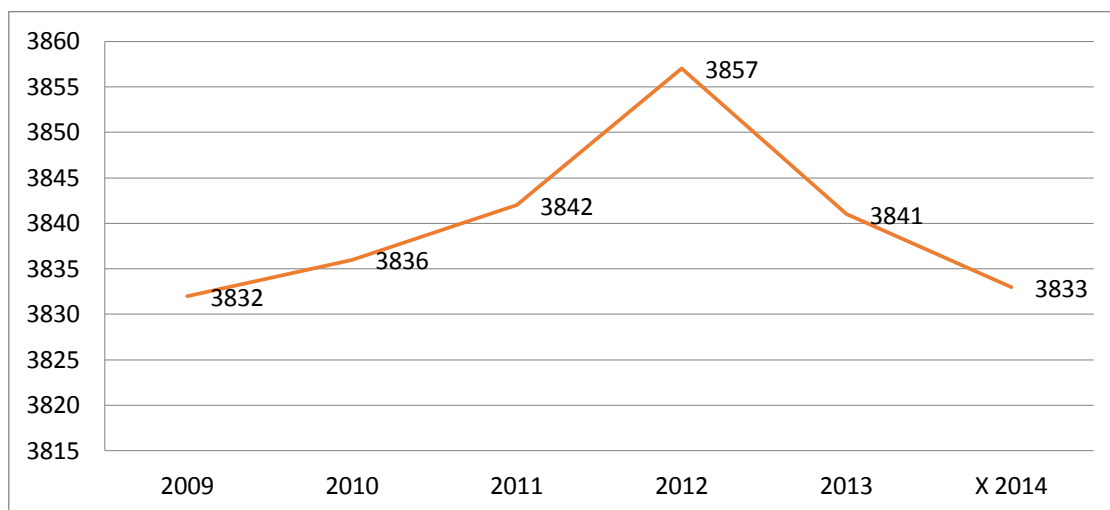
Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy dostępnej na www.google.pl/maps

I.2. Demografia

Gmina Morzeszczyn, według stanu na koniec października 2014 roku, zamieszkiwana jest przez 3 833 osoby, z czego 1 952 to mężczyźni, a 1 881 to kobiety. Pod względem demograficznym gmina należy do obszarów o zrównoważonym rozwoju, brak tu wyraźnie korzystnych czy niekorzystnych zjawisk demograficznych. Sytuację demograficzną gminy Morzeszczyn na przestrzeni ostatnich pięciu lat przedstawia wykres.

Wykres 1. Liczba ludności gminy Morzeszczyn w latach 2009-2014. Stan na 31.10.2014 r.

Źródło: dane Urzędu Gminy Morzeszczyn

Ludność gminy Morzeszczyn stanowi zaledwie 3,3% ludności całego powiatu tczewskiego. Do najliczniej zaludnionych sołectw gminy należą Morzeszczyn (772 mieszkańców), Nowa Cerkiew (497 mieszkańców) i Majewo (465 mieszkańców). Liczbę ludności w poszczególnych sołectwach gminy przedstawia tabela.

Tabela 2. Liczba ludności w sołectwach gminy Morzeszczyn. Stan na 31.10.2014 r.

Miejscowość	Bielsk	Borkowo	Brzeźno	Dzierżążno	Gąsiorki	Gętomie	Kierwałd	Krółów Las	Lipia Góra	Majewo	Morzeszczyn	Nowa Cerkiew	Olsze	Rzeżęcín	Razem (gmina Morzeszczyn):
liczba ludności	99	364	9	338	217	120	186	180	301	465	772	462	26	294	3 833

Źródło: dane Urzędu Gminy Morzeszczyn

Przyrost naturalny w gminie Morzeszczyn od lat osiąga dodatnie wartości. Najwyższą wartość przyrostu naturalnego w ciągu ostatnich lat odnotowano w 2012 roku, zaś najniższą w 2010 roku. Inaczej niż w przypadku przyrostu naturalnego kształtowała się sytuacja migracji

w ruchu wewnętrznym i zewnętrznym. W latach 2009-2013 w gminie Morzeszczyn zauważalny był nierównomierny odpływ mieszkańców z terenu gminy, co skutkowało ujemnym saldem migracji wewnętrznych, które najwyższą wartość osiągnęło w 2009 roku.

Wartość salda migracji zagranicznych w latach 2009-2013 była na niewielkim dodatnim lub ujemnym, bądź zerowym poziomie, co nie miało większego wpływu na sytuację demograficzną gminy. Powyższe informacje przedstawia tabela.

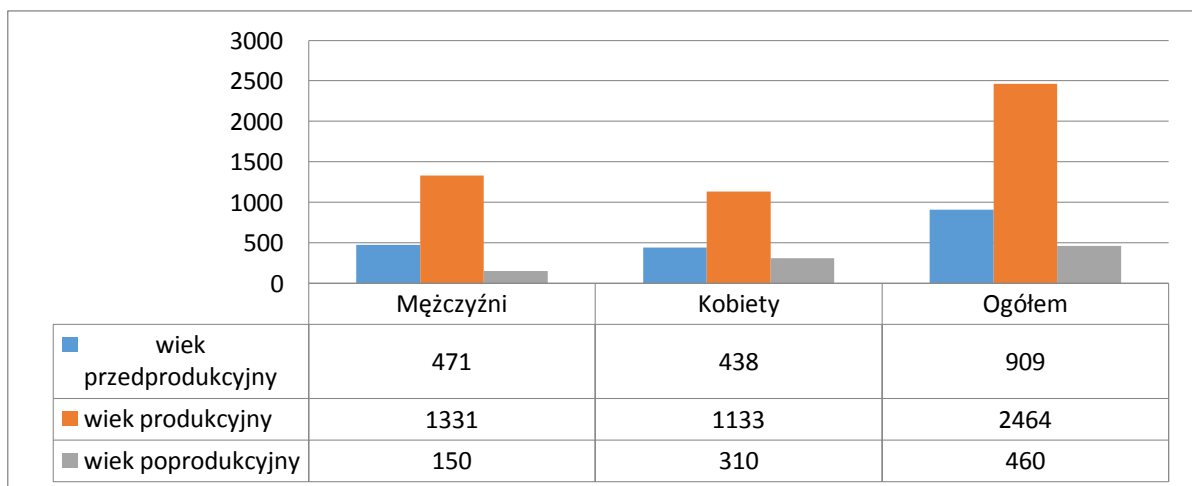
Tabela 3. Ruch naturalny i wędrownkowy w gminie Morzeszczyn w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
przyrost naturalny	19	2	21	27	21
saldo migracji wewnętrznych	-31	2	8	-4	-16
saldo migracji zagranicznych	2	0	1	-1	0

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Aktualnie struktura wiekowa mieszkańców gminy Morzeszczyn jest korzystna. Największą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym, z czego 1 331 to mężczyźni, zaś 1 133 to kobiety. Kolejną najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (471 mężczyzn i 438 kobiet). Przyglądając się danym dla ludności gminy w wieku poprodukcyjnym możemy zaobserwować znacznie większą liczbę kobiet (310) w zestawieniu do mężczyzn (150). Potwierdza to zauważalny ogólnokrajowy trend długowieczności kobiet. Powyższe dane prezentuje wykres.

Wykres 2. Ludność gminy Morzeszczyn według ekonomicznych grup wiekowych. Stan na 31.10.2014 r.

Źródło: dane Urzędu Gminy Morzeszczyn

I.3. Gospodarka i rynek pracy

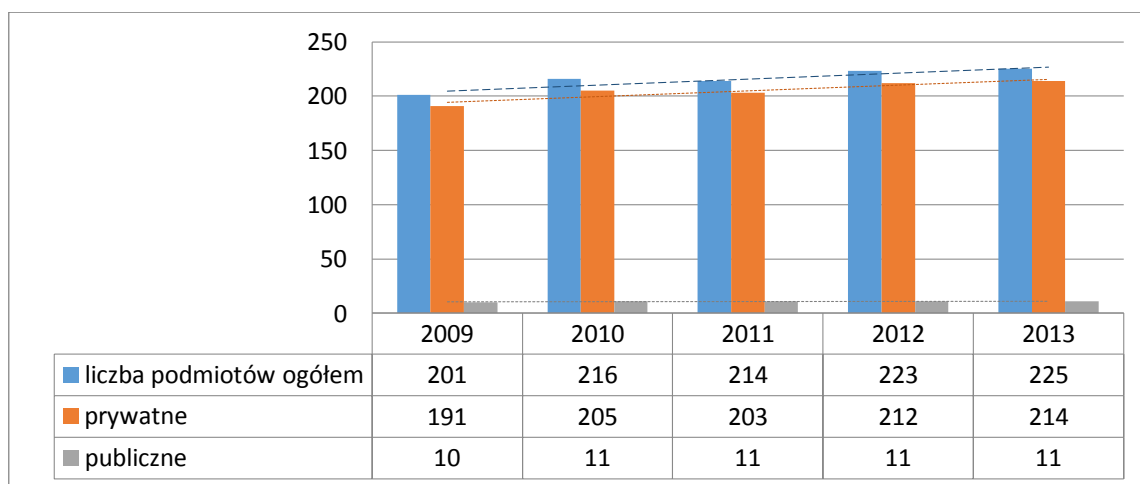
Gospodarka

Dominującą funkcją gospodarki w gminie Morzeszczyn jest rolnictwo. Gmina położona jest na terenach intensywnego rozwoju rolnictwa, a grunty chronione zajmują 85% jej obszaru. Największy udział w strukturze obszarowej zajmują gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 10 ha (ok. 60,2%), które są w pełni przystosowane do produkcji rolnej, zależnej od profilu działalności – zwierzęcej lub roślinnej. Większość gruntów na terenie gminy to grunty użytkowane rolniczo (72%), które w większości stanowią własność prywatną. W gminie Morzeszczyn funkcjonuje 236 gospodarstw rolnych, których stopień towarowości wynosi 77,4%. Gospodarstwa rolne w gminie Morzeszczyn charakteryzują się najwyższą dochodowością w grupie porównywalnych gmin i prawie dwukrotnie wyższą niż w województwie – na wsi ogółem.

Mieszkańcy gminy Morzeszczyn wykazują małą aktywność gospodarczą poza rolnictwem, czego wyrazem jest utrzymująca się od lat na podobnym poziomie liczba podmiotów gospodarczych. Na terenie gminy w 2013 roku istniało 225 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, z czego 11 należało do sektora publicznego, zaś 214 do sektora prywatnego. W porównaniu z rokiem 2009 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła jedynie o 24 (1 – w sektorze publicznym i 23 w sektorze prywatnym).

Poniższy wykres obrazuje zmiany w ilości podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2009-2013 w gminie Morzeszczyn.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Morzeszczyn w latach 2009-2013

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Przedsiębiorcy funkcjonujący na terenie gminy Morzeszczyn prowadzą działalność gospodarczą głównie w zakresie:

- handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli (44 podmioty),
- przetwórstwa przemysłowego (43 podmioty),
- budownictwa (31 podmiotów),
- rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa (18 podmiotów).

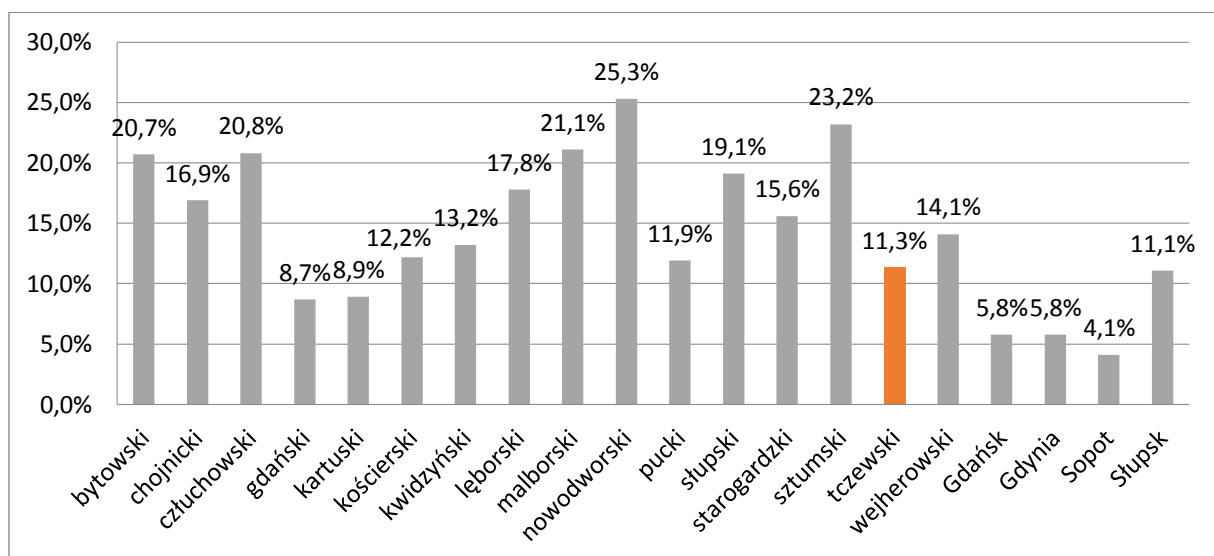
Przemysł i produkcja na terenie gminy oparta jest na większych zakładach, takich jak:

- P.P.H. "PERRY" Sp. z o.o. Morzeszczyn (produkcja i rozlewnia wód gazowanych),
- P.P.H. "ASPOL" Królów Las (produkcja szpachli, klei i zapraw).

Rynek pracy i bezrobocie

Punktem odniesienia do analizy rynku pracy oraz bezrobocia w gminie są dane dotyczące powiatu. Powiat tczewski charakteryzuje się umiarkowanym poziomem bezrobocia. Stopa bezrobocia w powiecie na koniec września 2014 roku wynosiła 11,3% i była jedną z niższych w województwie pomorskim. Porównanie stopy bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego przedstawia wykres.

Wykres 4. Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego. Stan na koniec września 2014 r.

Źródło: dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku

Na przestrzeni lat 2009-2014 liczba bezrobotnych w powiecie tczewskim zmniejszyła się o blisko 1 500 osób, zaś procent stopy bezrobocia z wartości 14,2% w 2009 roku spadł do 11,3%

na koniec września 2014 roku. Sytuacja w gminie Morzeszczyn jest odmienna niż w powiecie – odsetek bezrobotnych jest tu wyższy, co potwierdzają dane przedstawione w tabeli.

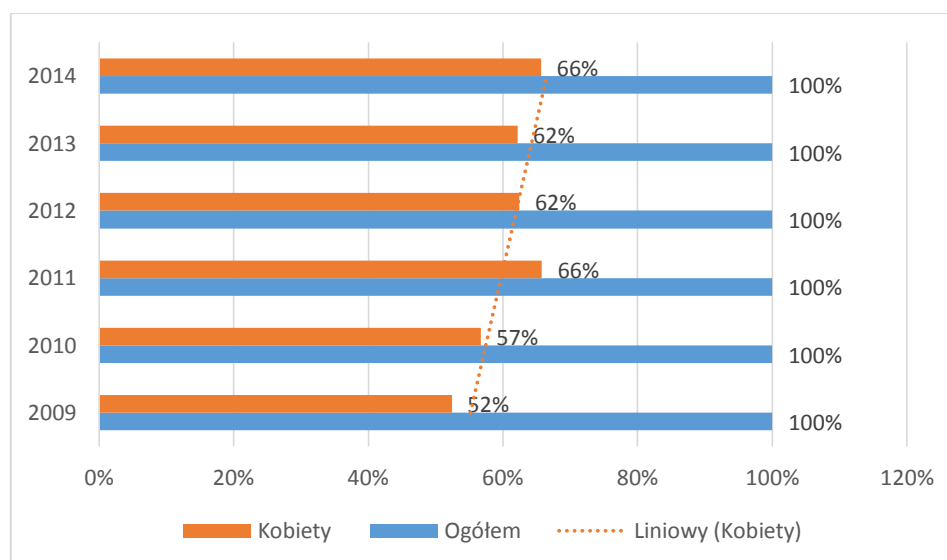
Tabela 4. Charakterystyka bezrobocia w powiecie tczewskim oraz gminie Morzeszczyn w latach 2009-2014. Stan na wrzesień 2014 r.

powiat tczewski						
rok	2009	2010	2011	2012	2013	IX2014
liczba bezrobotnych	5 833	5 408	5 264	5 309	5 490	4 351
w tym kobiet	3 019	2 915	3 040	2 921	2 973	2 461
	52%	54%	58%	55%	54%	57%
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	8,0	7,2	7,1	7,2	7,4	bd
stopa bezrobocia [%]	14,2	14,2	13,4	13,6	14,0	11,3
gmina Morzeszczyn						
liczba bezrobotnych	250	224	222	258	243	192
w tym kobiet	131	127	146	161	151	126
	52%	57%	66%	62%	62%	66%
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	10,3	9,2	9,1	10,5	10,0	7,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie

Kobiety stanowią ponad połowę ogólnej liczby bezrobotnych zamieszkujących gminę Morzeszczyn. Ta niekorzystna tendencja utrzymuje się od lat, co oznacza, że udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych systematycznie rośnie. Powyższe wnioski prezentuje wykres.

Wykres 5. Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2009-2014

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie

I.4. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Morzeszczyn zaopatrywana jest w wodę głównie z czterech wodociągów wiejskich (Morzeszczyn, Nowa Cerkiew, Bielsk, Majewo). Na istniejących ujęciach wody istnieje nadwyżka wody w stosunku do zapotrzebowania. Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w 2013 roku wynosiła 60 km, z czego 59,9 km znajdowało się w administracji gminy. Czynne były 603 połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Ludność korzystającą z sieci wodociągowej w 2013 roku oszacowano na 2 935 osób (77,1% ogółu ludności). Mieszkańcy miejscowości niewyposażonych w sieć wodociągową zaopatrują się w wodę ze studni wierconych i kopanych.

Odprowadzanie ścieków

Odprowadzanie ścieków w gminie Morzeszczyn odbywa się za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej, której długość w 2013 roku wynosiła 26,3 km. W zabudowie nieobjętej systemem kanalizacji ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, do gruntu lub do wód powierzchniowych. Ścieki z kanalizacji sanitarnej odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Morzeszczynie, która również odbiera ścieki dowożone do punktu zlewnego oraz do oczyszczalni we wsi Majewo, która uruchomiona została w 2002 roku po zmodernizowaniu dawnej oczyszczalni zakładowej PGR.

W 2013 roku na terenie gminy funkcjonowały 362 połączenia sieci prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Liczbę mieszkańców korzystających z kanalizacji na terenie gminy oszacowano na 2 775 osób (72% ogółu ludności). W 2013 r. siecią kanalizacyjną odprowadzono 79,0 dm³ ścieków. Podstawowe dane dotyczące sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zestawiono w tabeli.

Tabela 5. Podstawowe dane dotyczące infrastruktury wodno-ściekowej. Stan na dzień 31.12.2013 r.

Wskaźnik	Wartość
Długość czynnej sieci wodociągowej	60 km
Stopień zwodociągowania gminy	77,1%
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	23,6 m ³
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	26,3 km
Stopień skanalizowania gminy	72,4%

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy Morzeszczyn w zabudowie jednorodzinnej, w części zabudowy wielorodzinnej i w budynkach użyteczności publicznej istnieją indywidualne systemy grzewcze (źródła na paliwa stałe i płynne). Część budynków wielorodzinnych (w miejscowości Majewo) zaopatrywana jest w ciepło przez kotłownie osiedlowe – miałowe. Do momentu ewentualnej gazyfikacji przewodowej modernizacja kotłowni węglowych oparta będzie o gaz płynny lub olej opałowy.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Przez teren gminy przebiegają linie energetyczne wysokiego napięcia 110 i 220 kV oraz linie średnich i niskich napięć. Główny punkt zasilania zlokalizowany jest w miejscowości Majewo.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy nie istnieje wysypisko odpadów. Odpady wywożone są do Zakładu Utylizacji Odpadów Stałych Sp. z o.o. w Tczewie. Nie przewiduje się utworzenia wysypiska odpadów na terenie gminy.

Telekomunikacja

W gminie Morzeszczyn istnieją elementy infrastruktury telekomunikacyjnej m.in. stacja bazowa telefonii komórkowej w Borkowie oraz inne liniowe elementy infrastruktury telekomunikacyjnej.

I.5. Środowisko przyrodnicze

Gmina Morzeszczyn posiada wiele walorów o charakterze przyrodniczym. Rozkład przestrzenny terenów cennych przyrodniczo związany jest z układem dolin rzecznych i obniżenia międzymorenowego. Największy zwarty obszar o dominacji funkcji ekologicznej położony jest w zachodniej części gminy, gdzie występują kompleksy leśne, torfowiska i tereny rozległych podmokłych obniżeń – obszar powiązany z rozległym kompleksem leśnym położonym w sąsiedztwie doliny Wierzycy. Odrębnym, specyficznym zespołem zróżnicowanych ekosystemów jest rejon na południe od Lipiej Góry, gdzie oprócz kompleksów leśnych licznie występują obniżenia terenu z bogatym zestawem roślinności hydrogeniczej.

Do ważniejszych obszarów ekologicznych należy również dolina Janki oraz doliny jej dopływów, która pełni funkcję ważnego korytarza ekologicznego. W granicach gminy znajduje się także obszar objęty ochroną – Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu, który obejmuje dolny odcinek doliny rzeki Wierzycy (od ok. 1 km powyżej Kulic do jej ujścia do Wisły) oraz otaczające ją lasy.

W regionalnym otoczeniu gminy Morzeszczyn (w strefie do 5 km) występują następujące formy ochrony przyrody:

Obszary Chronionego Krajobrazu:

- Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu (ok. 3 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich (ok. 3 km w kierunku południowo-zachodnim od granic gminy).

Obszary Natura 2000:

Obszary specjalnej ochrony ptaków:

- „Bory Tucholskie” PLB220009 (ok. 4 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy),
- „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003 (ok. 5 km w kierunku wschodnim od granic gminy).

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty:

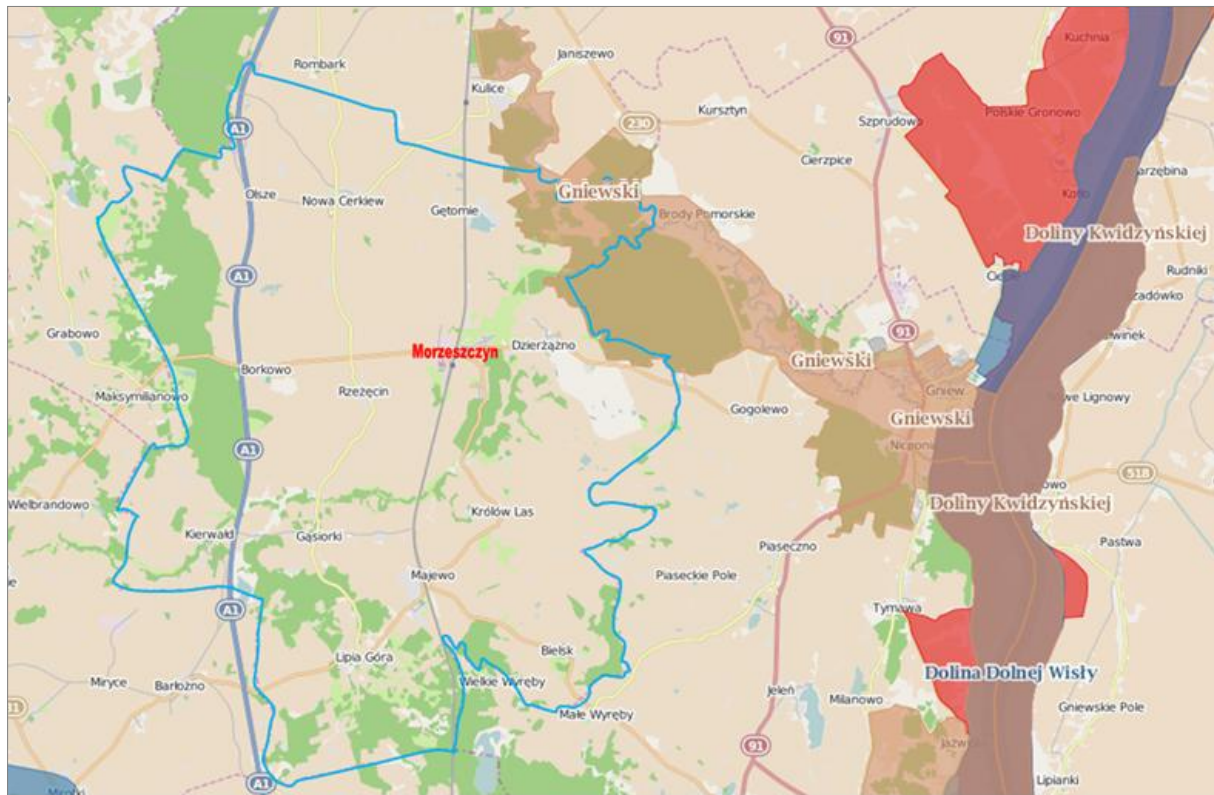
- Specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolna Wisła” PLH220033 (ok. 5 km w kierunku wschodnim od granic gminy).

Obszary o istotnym znaczeniu przyrodniczym zlokalizowane w bliskiej odległości od gminy przedstawia mapa.

Mapa 4. Lokalizacja obszarów cennych przyrodniczo znajdujących się w bezpośredniej bliskości gminy Morzeszczyn

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

W gminie Morzeszczyn istnieje również 10 pomników przyrody oraz szereg stanowisk gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną. Do najważniejszych wyróżnionych zbiorowisk roślinnych należą: łągi olszowe, lasy dębowo-grabowo-lipowe (grądy) i żyzne buczyny, olsy i zarośla wierzbowe, zarośla głógów i tarniny. Pomniki przyrody znajdujące się w gminie Morzeszczyn przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Morzeszczyn

Przedmiot ochrony	Charakterystyka	Lokalizacja
Dąb szypułkowy ¹	Obwód pnia – 4,5 m Wiek drzewa – ok. 345 lat	Leśnictwo Borkowo – wolnostojący na gruntach ornych przy drodze Morzeszczyn-Skórcz
Głaz narzutowy	Obwód – 6,0 m Długość – 2,0 m Szerokość – 1,0 m Wysokość – 1,4 m	Dzierżążno – przy zabudowaniach, na polu w odległości ok. 50 m od drogi Morzeszczyn – Gniew
Głaz narzutowy	Obwód – 4,0 m Długość – 1,0 m Szerokość – 3,6 m Wysokość – 1,0 m	Dzierżążno – przy zabudowaniach, na polu w odległości ok. 50 m od drogi Morzeszczyn – Gniew

¹ W 2009 roku drzewo powaliła wichura. Zgodnie z prawem jego pień ciągle leży w niezmiennym miejscu.

² Wskaźnik samofinansowania inwestycji obliczono zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Finansów do oceny

Klon jawor	Odmiana czerwono listna Obwód pnia – 2,94 m Wysokość – 17 m	Morzeszczyn – w pobliżu budynku Urzędu Gminy, przy ul. 22 lipca
Modrzew europejski	Obwód pnia – 2,8 m Wiek drzewa – 150 lat	Leśnictwo Brody Pomorskie
Sosna zwyczajna	Obwód pnia – 2,59 m Wiek drzewa – 150 lat	Leśnictwo Brody Pomorskie
Daglezwia zielona	Obwód pnia – 2,72 m Wiek drzewa – 115 lat	Leśnictwo Brody Pomorskie
Daglezwia zielona	Obwód pnia – 2,75 m Wiek drzewa – 115 lat	Leśnictwo Brody Pomorskie
Daglezwia zielona	Obwód pnia – 2,61 m Wiek drzewa – 115 lat	Leśnictwo Brody Pomorskie
Dąb szypułkowy	Obwód pnia – 4,10 m Wiek drzewa – 180 lat	Leśnictwo Brody Pomorskie

Źródło: „Program ochrony środowiska dla gminy Morzeszczyn”, 2004 i Uchwała nr XXXIII/223/2010 Rady Gminy Morzeszczyn z dn. 15 września 2010 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody

Pod względem podziału hydrograficznego gmina Morzeszczyn znajduje się w całości w dorzeczu Wisły, prawie w całości w zlewni jej lewobrzeżnego dopływu Wierzyca. Jedynie fragment w południowo-wschodniej części gminy (okolice Bielska) odwadniany jest przez dopływy Młyńskiej Strugi, która bezpośrednio uchodzi do Wisły. Rzeka Wierzyca wyznacza północno-wschodnią granicę gminy Morzeszczyn. Przez teren gminy przepływa także rzeka Janka, która stanowi prawobrzeżny dopływ Wierzyca i przepływa niemal równoleżnikowo przez centralną część gminy. Ponadto przez teren gminy przepływa rzeka Beka, która stanowi dopływ Janki oraz ciek o nazwie: dopływ z Maksymilianowa.

Na terenie gminy brak jest jezior. Jedyny większy zbiornik retencyjny znajduje się we wsi Gętomie, Jezioro Gętomskie. W rejonie Dzierżążna znajduje się siedem stawów rybnych, z których woda odprowadzana jest do rzeki Janki. W stosunkach wodnych ważną pozycję zajmują także obszary stale lub okresowo podmokłe, występujące w obniżeniach dolinowych i bezodpływowych. Ich zasięg wykazuje znaczną zmienność w cyklu rocznym, osiągając maksymalne rozmiary na ogół wiosną. Największe zwarte kompleksy mokradeł występują w północno-zachodniej części gminy i w okolicach Lipiej Góry („Łąki Murzony”).

I.6. Turystyka i baza turystyczna

Wyjątkowe położenie gminy Morzeszczyn wśród bogactwa przyrody oraz urozmaiconej rzeźby terenu powoduje, że gmina posiada wyraźny potencjał turystyczny. Do atrakcji turystycznych gminy Morzeszczyn należą również liczne walory antropogeniczne w postaci zabytków i szlaków turystycznych.

Turystów mogą zainteresować znajdujące się na terenie gminy ciekawe, zabytkowe obiekty architektoniczne posiadające interesującą historię, do których należą m.in.:

- 1) **Kościół w Nowej Cerkwi** – barokowa świątynia, której początki sięgają XIV wieku. Została ona wzniesiona w 1312 r. w miejscu spalonego drewnianego kościółka z XIII wieku. Z tego czasu zachowały się: czworoboczna wieża, prezbiterium, zakrystia i skarbiec. Kościół w trakcie swojego istnienia dwukrotnie uległ spaleniowi i był odbudowywany oraz uległ uszkodzeniu w czasie działań wojennych w 1945 roku.

Fotografia 1. Kościół w Nowej Cerkwi

Źródło: www.morzeszczyn.pl

W stanie obecnym wewnątrz świątyni ma wystrój barokowy i rokokowy. Ołtarz główny ma w swym wnętrzu siedemnastowieczny obraz Matki Boskiej. W górnej kondygnacji ołtarza znajduje się kamienna figura Matki Boskiej Bolesnej przeniesiona tutaj w 1802 roku z kaplicy przydrożnej we wsi Borkowo. W kruchcie głównej znajduje się stara średniowieczna kropielnica oraz duży drewniany krucyfiks ludowej roboty. Własnością kościoła są trzy rokokowe feretony. Do 1942 r. na wieży wisiał dzwon Urban z 1561 r., jeden z najstarszych dzwonów diecezji chełmińskiej.

Wewnątrz kościoła wart uwagi jest również zabytkowy żyrandol, w którym oprawki do świec zrobione są z łusek po nabojach. Mieszkańcy wsi podczas II wojny światowej zbierali je i umieszczali w żyrandolu, prawdopodobnie po to, by upamiętnić ofiary, które od nich ginęły. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

- 2) **Pomnik Męczeństwa 1939-1945** – w 1944 roku zniszczono jedną z czterech kapliczek na skrzyżowaniu dróg Borkowo – Morzeszczyn i Nowa Cerkiew – Rzezęcin. Dziś w tym miejscu znajduje się pomnik ku czci ofiar pomordowanych podczas II wojny światowej.
- 3) **Młyn w Królów Lesie** – jego historia sięga prawdopodobnie XIV wieku, kiedy to cystersi lokowali tu wieś na „surowym korzeniu”. Obecny budynek młyna pochodzi z XIX wieku.
- 4) **Kapliczka z figurką św. Rocha** – znajduje się ona na rozstaju dróg w kierunku Morzeszczyna i Gogolewa.
- 5) **Kościół w Królów Lesie** – świątynia ta pochodzi z 1806 roku, jest murowana, jednonawowa, w środku znajduje się granitowa gotycka kropielnica i ołtarze rokokowe z XVIII w. W sierpniu 2006 r. kościół obchodził 200-lecie swego istnienia. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

Fotografia 2. Kościół w Królów Lesie

Źródło: www.morzeszczyn.pl (fot. Roman Hudzik)

6) **Kościół w Dzierżąźnie** – historia tego obiektu sięga XIV wieku. W czasie wojny trzynastoletniej (1454-1466) kościół został zniszczony. Odbudowano go około 1584 roku, na wcześniejszym kamiennym fundamencie. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

7) **Tajemnicza wieża w Gąsiorkach** – według opowiadań mieszkańców wieża stanowi pozostałość po pierwotnym nieistniejącym dziś pałacu stojącym poniżej wieży, obecny pałac został postawiony po rozebraniu starego pałacu. Jest to o tyle prawdopodobne, że w XVI wieku we wsi był folwark, którego właścicielem była Radziwiłówna.

Fotografia 3. Kościół w Dzierżąźnie

Źródło: www.morzeszczyn.pl

Fotografia 4. Tajemnicza wieża w Gąsiorkach

Źródło: www.morzeszczyn.pl

8) **Zespół młyński w Pile** – Piła to niewielka osada nad rzeką Janką w sołectwie Gąsiorki. Zachowały się tu dwa budynki młyńskie z połowy XIX wieku, niewielkie, drewniane, na kamiennej podmurówce.

9) **Dworek w Lipiej Górze** – jest własnością prywatną. Zbudowano go około 1850 r., ale już wcześniej istniał tu okazały dwór drewniany wzniesiony w XVII wieku. Dzięki staraniom właścicieli obiekt wraca do swej świetności. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

Fotografia 5. Dworek w Lipiej Górze

Źródło: www.morzeszczyn.pl

Przez teren gminy Morzeszczyn przebiegają cztery szlaki turystyczne, w tym dwa z nich to szlaki piesze, a kolejne dwa to szlaki rowerowe. Są to:

SZLAKI PIESZE			
	Rzeki Wierzycy	niebieski	
	Skarszewy Las – Gniew	Stocki Młyn – Gętomie – most na rzece Jance – Brody Pomorskie	3,1 km
	Ziemi Tczewskiej im. Romana Klima	zielony	
	Tczew – Zajazd Gniewko	Grabowiec – Olsze – leśniczówka Borkowo – Kierwałd – Piła – Lipia Góra – Wyręby Wielkie	21,8 km

SZLAKI ROWEROWE			
	Grzymisława	zielony	
	Tczew – Nowe	Rombark – Nowa Cerkiew - Gętomie – Morzeszczyn – Dzierżąno – Gogolewo	11,1 km
	Rumiankowy	czerwony	
	Dzierżąno – Skórcz	Dzierżąno – Morzeszczyn – Królów Las – Majewo - Gąsiorki – Kierwałd	13,4 km

Przebieg szlaków turystycznych na terenie gminy Morzeszczyn przedstawia mapa.

Mapa 5. Szlaki turystyczne w gminie Morzeszczyn

Źródło: www.morzeszczyn.pl

Pomimo walorów krajobrazowych, dogodnego położenia komunikacyjnego, licznych zabytków i szlaków turystycznych na terenie gminy brak jest infrastruktury turystycznej, tj. bazy noclegowej i gastronomicznej (dane BDL GUS). Najbliższe obiekty noclegowe znajdują się w Pelplinie, Gniewie, Smętowie Granicznym czy w Starogardzie Gdańskim. Istniejące na terenie gminy dwa bary i jedna klubo-kawiarnia nie zaspokajają w pełni potrzeb konsumpcyjnych mieszkańców i turystów odwiedzających gminę.

I.7. Sfera społeczna

Oświata

Sieć placówek oświatowych na obszarze gminy Morzeszczyn, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców oraz jej powierzchnię jest wystarczająca. Na terenie gminy funkcjonuje jedno

Niepubliczne Przedszkole „Mali odkrywcy” w Morzeszczynie oraz dwa oddziały przedszkolne – Oddział Przedszkolny w Rzeżęcinie oraz Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Nowej Cerkwi. Do Przedszkola Niepublicznego i oddziałów przedszkolnych w 2013 roku uczęszczało łącznie 96 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym tj. 47,5% dzieci w wieku 3-6 lat (dane BDL GUS).

Edukacja szkolna w gminie Morzeszczyn realizowana jest w dwóch szkołach:

- Publicznej Szkole Podstawowej im. M. Konopnickiej w Nowej Cerkwi,
- Zespole Szkół w Morzeszczynie, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa i Gimnazjum.

Szkoły podstawowe w gminie Morzeszczyn w 2013 roku posiadały łącznie 17 oddziałów, do których uczęszczało 289 uczniów – średnio po 17 w jednym oddziale. Do siedmiu oddziałów Gimnazjum w Morzeszczynie w 2013 roku uczęszczało 154 uczniów (ok. 22 w jednym oddziale).

Na terenie gminy Morzeszczyn funkcjonuje Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Morzeszczynie. Instytucja ta została powołana jako gminna jednostka organizacyjna do obsługi administracyjnej i finansowo-księgowej szkół działających na terenie gminy. Do zadań Zespołu należy:

- 1) przygotowanie wspólnie z dyrektorami obsługiwanych jednostek planów finansowych oraz sprawowanie nadzoru nad ich bieżącą realizacją;
- 2) udzielanie pomocy organizacyjnej i prawnej obsługiwany jednostkom;
- 3) obsługa finansowo-księgowa jednostek, w tym organizowanie wypłat wynagrodzeń obsługiwanych jednostek, ewidencjonowanie danych o zatrudnianiu i wynagradzaniu, sporządzanie sprawozdań statystycznych;
- 4) organizowanie, wspólnie z dyrektorami jednostek dowozu uczniów do szkół i jego rozliczanie;
- 5) archiwizacja dokumentacji Zespołu;
- 6) realizacja innych zadań powierzonych przez Wójta Gminy Morzeszczyn.

Kultura

Gmina Morzeszczyn położona jest na Kociewiu, które jest jednym z etniczno-kulturowych regionów Pomorza. Jak każdy region etniczny, również Kociewie nie ma ściśle określonych granic, a te które zostały wytyczone przez dialektologów określono na podstawie badań gwary i jej

wspólnych cech wśród postępującej się nią ludności. Na wschodzie linią graniczną jest około 120 km odcinek Wisły od Topolinka – na południe od Świecia do wsi Czatkowy – na północ od Tczewa. Następnie granica biegnie na zachód do Trąbek Wielkich, Wysina, Liniewa, Nowych Polaszek i Konarzyn. Na zachodzie wytyczyć ją można linią przez Czarną Wodę, Osieczną, Lińsk, Lniano, Bukowiec, aż do okolic Gruczna nad Wisłą. Region ten liczy około 3,5 tysiąca km² powierzchni, z czego blisko 80% leży w województwie pomorskim.

Obszar ten zamieszkiwany jest przez około 340 tysięcy mieszkańców. Kociewiacy nie są jednolitą grupą etniczną. Badania etnografów wskazują na istnienie kilku grup, które charakteryzują, bądź charakteryzowały się pewną odmiennością wywodzącą się z historii lub warunków terenowych – Polusy (Polanie), Piaskarze, Lasacy (Laskowiaki), Olendry i Feteracy.

Kociewie poza odrębnością językową ma również swoje zdobnictwo – jedną z dziedzin jest haft. Współczesne wzornictwo haftu kociewskiego zostało stworzone w latach sześćdziesiątych przez morzeszczyńską szkołę haftu kociewskiego Marii Wespy. Autorka, inspirowana przez dawne wzornictwo, wypracowała własny styl kompozycji zrekonstruowanego haftu kociewskiego. W hafcie tym występuje 8 podstawowych kolorów: biały, słomkowy, żółty, pomarańczowy, czerwony, liliowy, ciemno-niebieski i zielony. Wzornictwo składa się głównie z ornamentyki florystycznej, opartej na popularnych w regionie kwiatach – tulipanach, modrakach, stokrotkach i makach.

Haft kociewski szkoły morzeszczyńskiej jako produkt turystyczny stanowi ważny element strategii promocji Gminy Morzeszczyn. Poza tradycyjnym wykorzystaniem motywów haftu kociewskiego władze Gminy planują ubogacić przestrzeń publiczną poprzez instalacje przestrzenne i murale, organizują imprezy, spotkania, warsztaty, których motywem przewodnim jest haft kociewski oraz przenosić haft na ubrania czy ceramikę.

Rysunek 1. Motyw haftu kociewskiego Marii Wespy

Źródło: www.morzeszczyn.pl

Zadaniami z zakresu wychowania, edukacji i upowszechniania kultury w gminie Morzeszczyn zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Morzeszczynie. Do podstawowych zadań

Ośrodka należy rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, organizowanie zespołowego uczestnictwa w kulturze, imprez kulturalnych, a także prowadzenie kursów kształceniowych i innych form wzbogacających wiedzę i poziom kultury. Poza podstawowymi zadaniami Ośrodek Kultury może prowadzić działalność związaną z organizowaniem spektakli, koncertów, imprez rozrywkowych, wystaw, odczytów, nauką języków obcych, sprzedażą wyrobów artystycznych, rzemieślniczych i dekoracyjnych.

Imprezy organizowane przez GOK, stałe, bądź cyklicznie, przedstawia tabela.

Tabela 7. Imprezy kulturalne organizowane w gminie Morzeszczyn

Nazwa imprezy	Miejsce organizacji
„ Piknik patriotyczny z okazji uchwalenia Konstytucji 3 Maja ” – piknik rodzinny połączony apelem patriotycznym oraz zabawą taneczną z udziałem zespołu muzycznego	Morzeszczyn – plac parkowy lub Dzierżążno
„ Muzyczna Scena Młodych ” z kontynuacji projektu pn. „V Morzeszczyńskie Konfrontacje” – Muzyczny Konkurs Młodych Talentów Muzycznych dla uczniów klas podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu powiatu tczewskiego	Dzierżążno
„ Polska Biega ” – Ogólnopolski Bieg dla wszystkich chętnych biegaczy	Morzeszczyn – plac przy OSP
„ Największa lipa w Lipiej Górze ” – przegląd gadek i skeczy kociewskich dla dzieci, młodzieży i dorosłych – festyn regionalny	Lipia Góra – plac przy świetlicy OSP
Dożynki Gminne – Święto plonów dla rolników i mieszkańców gminy Morzeszczyn	Morzeszczyn – plac parkowy

Źródło: dane Urzędu Gminy Morzeszczyn

Przy Ośrodku Kultury działa Klub Seniora, zespół muzyczny „Monika i Rafał”, teatr młodzieżowy „Razem” oraz Zespół Pieśni i Tańca „Psiotrowe Dziewuchy”. Ponadto na terenie gminy Morzeszczyn znajdują się 3 świetlice wiejskie należące do GOK – w Dzierżążnie, Rzeżęcinie oraz w Królów Lesie.

W Morzeszczynie swoją siedzibę ma również Gminna Biblioteka Publiczna, która posiada filie w Dzierżążnie i Majewie oraz punkt biblioteczny w Nowej Cerkwi. W siedzibie biblioteki w Morzeszczynie znajduje się czytelnia internetowa czynna w godzinach pracy placówki.

Sport

W gminie Morzeszczyn znajduje się 6 obiektów sportowych:

- 1) pełnowymiarowe boisko piłkarskie w Borkowie – wyposażone w miejsca dla publiczności, a także usytuowaną w pobliżu szatnię sportową dla drużyn piłkarskich – w jednym budynku ze świetlicą wiejską; boisko użytkowane przez miejscowy Klub Sportowy „Orzeł – Borkowo”; odbywają się tam ligowe rozgrywki piłki nożnej;
- 2) pełnowymiarowe boisko piłkarskie w Majewie z niewielką szatnią sportową – boisko nie jest obecnie użytkowane;
- 3) niepełnowymiarowe boisko piłkarskie w Nowej Cerkwi – boisko nie jest obecnie użytkowane;
- 4) niepełnowymiarowa sala gimnastyczna w Zespole Szkół w Morzeszczynie;
- 5) niepełnowymiarowa sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Nowej Cerkwi;
- 6) kompleks boisk ORLIK w Morzeszczynie – wybudowany w 2010 roku, składa się z boiska do piłki nożnej o sztucznej nawierzchni oraz boiska wielofunkcyjnego również o sztucznej nawierzchni; dodatkowo kompleks jest wyposażony w szatnię sportową i oświetlenie.

Zdrowie

Zadania z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Morzeszczyn realizowane są przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pelmed”, który zapewnia podstawową opiekę medyczną.

Usługi w ramach POZ realizowane są przez dwóch lekarzy pierwszego kontaktu, lekarza pediatrę, pielęgniarkę środowiskową i pielęgniarkę szkolną.

Opiekę stomatologiczną na terenie gminy Morzeszczyn zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SKIM”.

Pomoc społeczna

Na terenie gminy Morzeszczyn działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który mieści się przy ul. 22 Lipca 4 w Morzeszczynie. GOPS jest jednostką organizacyjną Gminy Morzeszczyn i działa w oparciu o Regulamin Organizacyjny oraz Statut Ośrodka. Ośrodek realizuje zadania własne gminy i zlecone z zakresu administracji rządowej na podstawie ustawy o pomocy społecznej, zadania z zakresu administracji rządowej przejęte przez gminę w drodze porozumienia i inne zadania przekazane do realizacji przez organy gminy.

Liczba mieszkańców gminy Morzeszczyn objętych systemem pomocy społecznej, którym udzielane były świadczenia w ramach zadań zleconych i zadań własnych gminy w 2012 roku wynosiła 341 osób (164 rodziny).

Szczegółowe dane dotyczące rodzajów i ilości świadczeń przyznawanych w 2012 roku przedstawia tabela.

Tabela 8. Świadczenia socjalne udzielone mieszkańcom gminy Morzeszczyn w 2012 roku

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
zasiłki stałe – ogółem	26	245	26	52
zasiłek okresowy – ogółem	77	283	74	278
przyznane z powodu:				
bezrobocia	66	247	63	217
długotrwałej choroby	3	7	3	15
niepełnosprawności	4	6	4	19
schronienie	5	426	3	5
posiłek	175	24213	71	367
usługi opiekuńcze – ogółem	3	844	3	7
inne zasiłki celowe i w naturze – ogółem	142	x	132	473
Interwencja kryzysowa	x	x	2	6
praca socjalna	x	x	76	274
odpłatność gminy za DPS	3	36	3	3
specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	280	1	4

Źródło: dane Urzędu Gminy Morzeszczyn

Wśród powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej w gminie Morzeszczyn w 2012 roku najczęściej występowały:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,

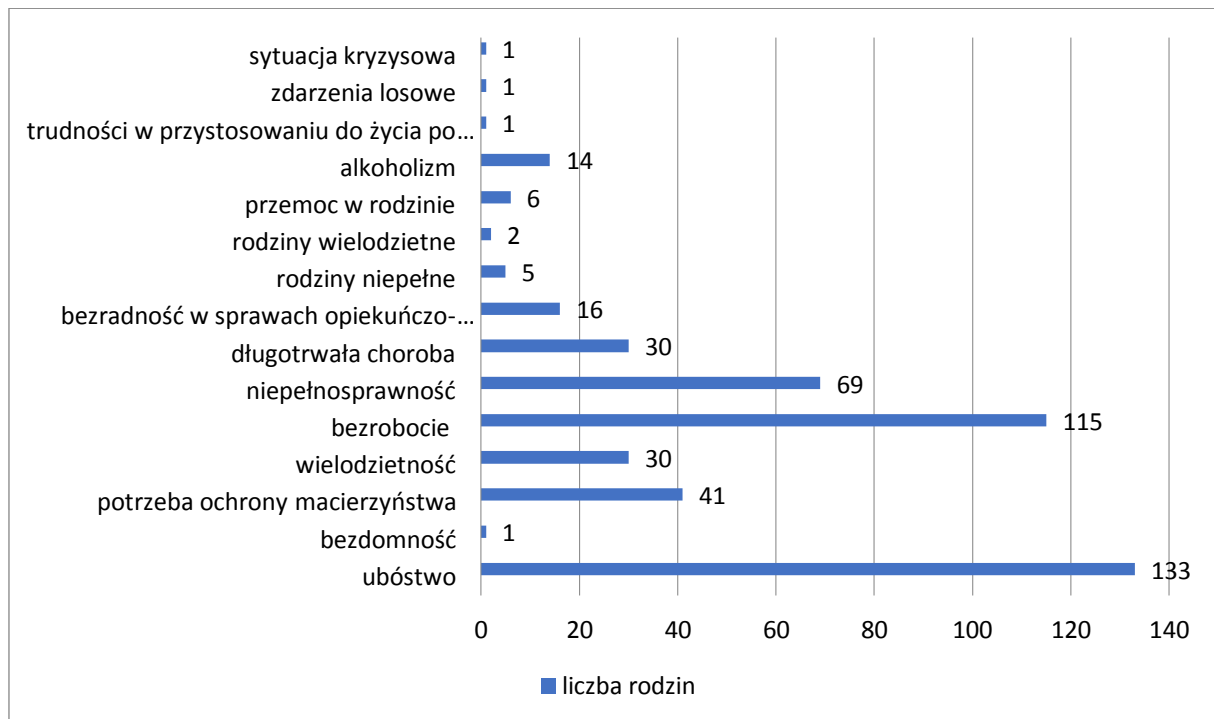

- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- długotrwała lub ciężka choroba.

Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania świadczeń prezentuje wykres.

Wykres 6. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc w 2012r. ze względu na powód przyznania pomocy

Źródło: dane Urzędu Gminy Morzeszczyn

I.8. Sfera publiczna – instytucje publiczne w gminie oraz jednostki organizacyjne Gminy

Instytucje publiczne:

- Urząd Gminy Morzeszczyn

Jednostki organizacyjne:

- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół,
- Gminna Biblioteka Publiczna.

Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia

Wśród organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Morzeszczyn, szczególną aktywność wykazują **Koła Gospodyń Wiejskich** z Lipiej Góry, Morzeszczyna oraz Nowej Cerkwi.

Panie zajmują się organizacją życia społeczno-kulturalnego w swoich miejscowościach poprzez koordynację wielu okolicznościowych imprez oraz spotkań. Koła z sukcesem reprezentują gminę Morzeszczyn na imprezach międzygminnych, powiatowych oraz wojewódzkich. Organizacjom udaje się również z efektem pozyskiwać środki zewnętrzne, które przeznaczają na swoją działalność. Poniższe fotografie przedstawiają koła gospodyń wiejskich w strojach ludowych.

Fotografia 6. Koła Gospodyń Wiejskich działające na terenie gminy Morzeszczyn

Koło Gospodyń Wiejskich Lipia Góra

Koło Gospodyń Wiejskich Nowa Cerkiew

Koło Gospodyń Wiejskich Morzeszczyn

Źródło: www.morzeszczyn.pl

Ochotnicza Straż Pożarna w Morzeszczynie, która powstała w 1932 roku jest jedną z pięciu jednostek ochrony przeciwpożarowej działającej na terenie gminy Morzeszczyn oraz terenach do niej przylegających. Od 1995 roku jednostka należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), który jest integralną częścią bezpieczeństwa wewnętrznego kraju. Do zadań jednostki należy walka z pożarami oraz innymi klęskami żywiołowymi, a także miejscowymi zagrożeniami takimi jak chociażby wypadki samochodowe, czy też powalone drzewa. Jednostka Straży Pożarnej w Morzeszczynie zakwalifikowana jest jako jednostka typu S-2, posiada dwa auta ratowniczo-gaśnicze: średniego MERCEDESA ATEGO 1326 GBA 2,5/24 oraz ciężkiego JELCZA GCBA 6/32.

I.9. Finanse

Kształtowanie rozwoju gminy Morzeszczyn uwarunkowane jest przede wszystkim gospodarnym wydatkowaniem środków własnych gminy. Budżet gminy Morzeszczyn w 2014 r. zamknął się w sumie dochodów w kwocie 14 363 641,00 zł, a w sumie wydatków w kwocie 13 965 542,00 zł, co oznacza nadwyżkę w wysokości 398 099,00 zł. Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły ok. 3 747,36 zł, a wydatki ok. 3 643,50. Wydatki majątkowe stanowią w całości wydatki inwestycyjne, a ich procentowy udział w wydatkach ogółem zmienia się rokrocznie z wyraźną tendencją spadkową od 2010 r. Zależność między wydatkami ogółem, a wydatkami przeznaczonymi na inwestycje, a także dochodami w latach 2009-2014 prezentuje poniższa tabela i wykres.

Tabela 9. Wydatki i dochody budżetu gminy Morzeszczyn w latach 2009-2014

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wydatki ogółem [zł]	11 313 804,02	14 612 103,68	13 758 730,28	14 222 837,84	12 601 928,85	13 965 542,00
wydatki inwestycyjne [zł]	1 342 417,77	3 836 711,46	2 022 100,63	1 812 207,23	470 280,40	1 375 411,00

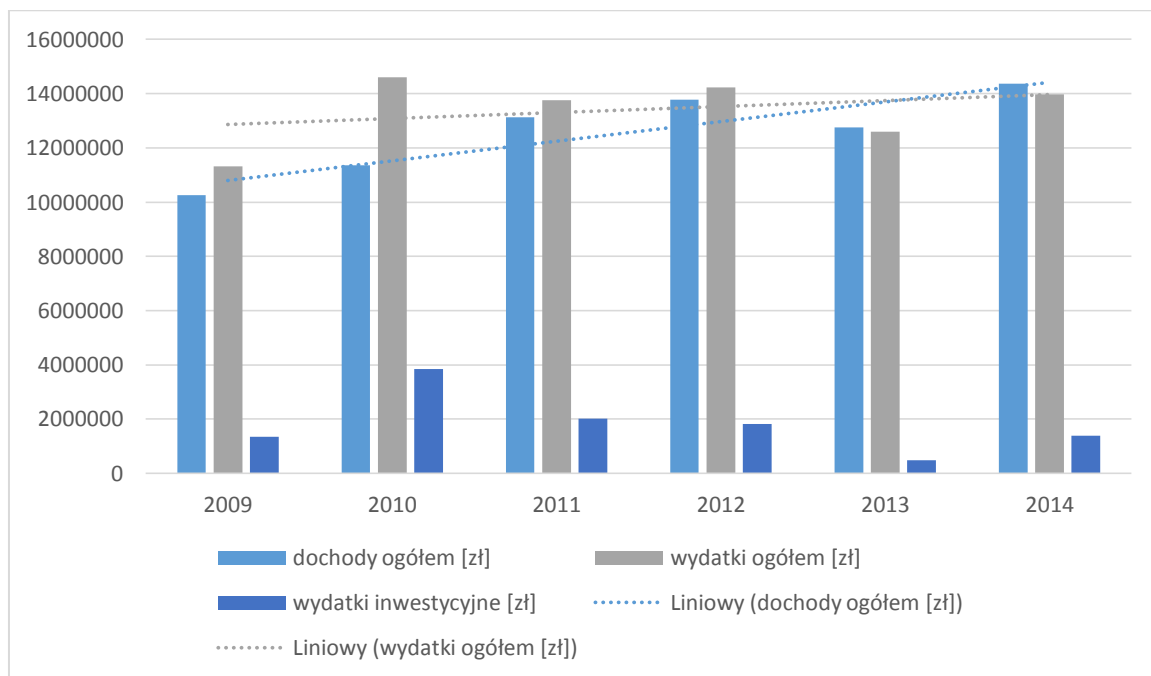

Wydatki inwestycyjne względem wydatków ogółem [%]	12%	26%	15%	13%	4%	10%
dochody ogółem [zł]	10 249 558,98	11 366 932,31	13 119 785,42	13 778 589,99	12 755 078,09	14 363 641,00

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS i Urzędu Gminy Morzeszczyn

Wykres 7. Wydatki budżetu gminy Morzeszczyn w latach 2009-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres przedstawiający dynamikę dochodów i wydatków budżetu gminy Morzeszczyn w latach 2009-2014 pokazuje, że do 2013 r. występował deficyt budżetowy (największą wartość osiągnął w 2010 r.). Od 2013 r. można zauważyć zmianę tendencji.

Analizując wydatki i dochody na 1 mieszkańca, gmina Morzeszczyn na tle sąsiednich gmin powiatu tczewskiego i powiatu starogardzkiego wypada korzystnie – dochody nieznacznie

przewyższają wydatki. W poniższych tabelach oraz na wykresie zaprezentowano zestawienie gminy Morzeszczyn z porównywalnymi gminami w regionie.

Tabela 10. Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Morzeszczyn i innych porównywalnych gminach regionu w 2013 r.

Gmina	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca		
	Ogółem	Na oświatę i wychowanie	Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego
Bobowo	3 474,44	1 124,26	90,37
Lubichowo	3 257,08	1 264,83	53,84
Smętowo Graniczne	3 877,49	1 196,56	267,24
Subkowy	3 149,02	1 346,70	92,35
Morzeszczyn	3 346,24	1 388,05	96,63

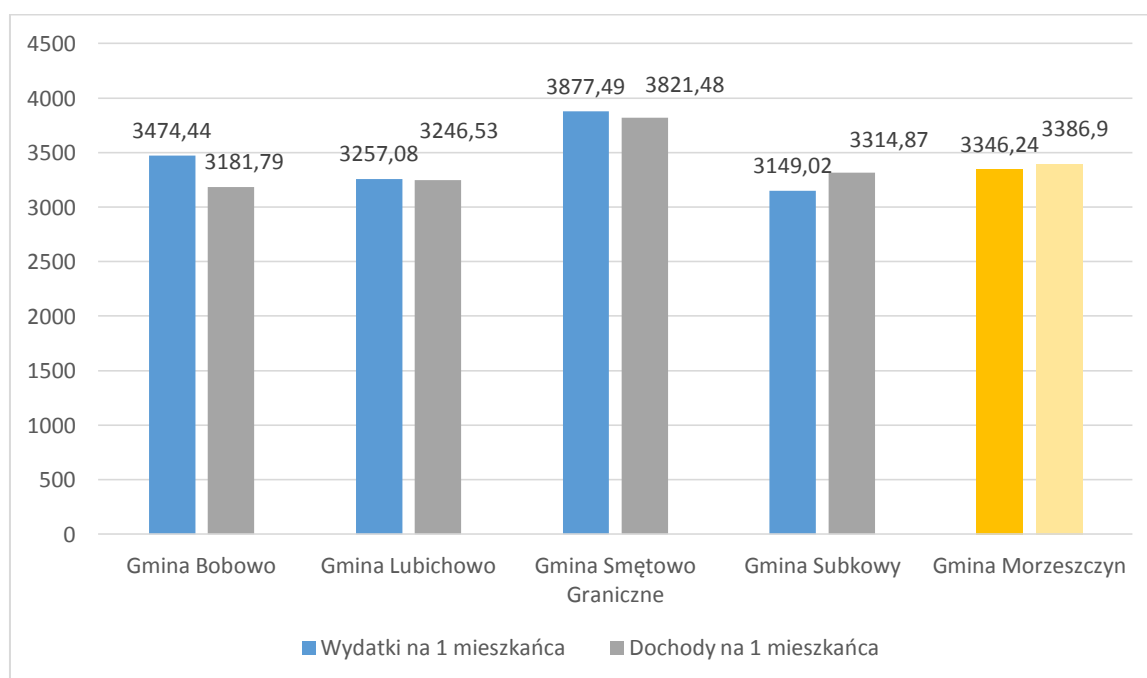
Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 11. Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Morzeszczyn i innych porównywalnych gminach regionu w 2013 r.

Gmina	Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Bobowo	3 181,79
Lubichowo	3 246,53
Smętowo Graniczne	3 821,48
Subkowy	3 314,87
Morzeszczyn	3 386,90

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 8. Wydatki i dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Morzeszczyn i innych porównywalnych gminach regionu w 2013 r.

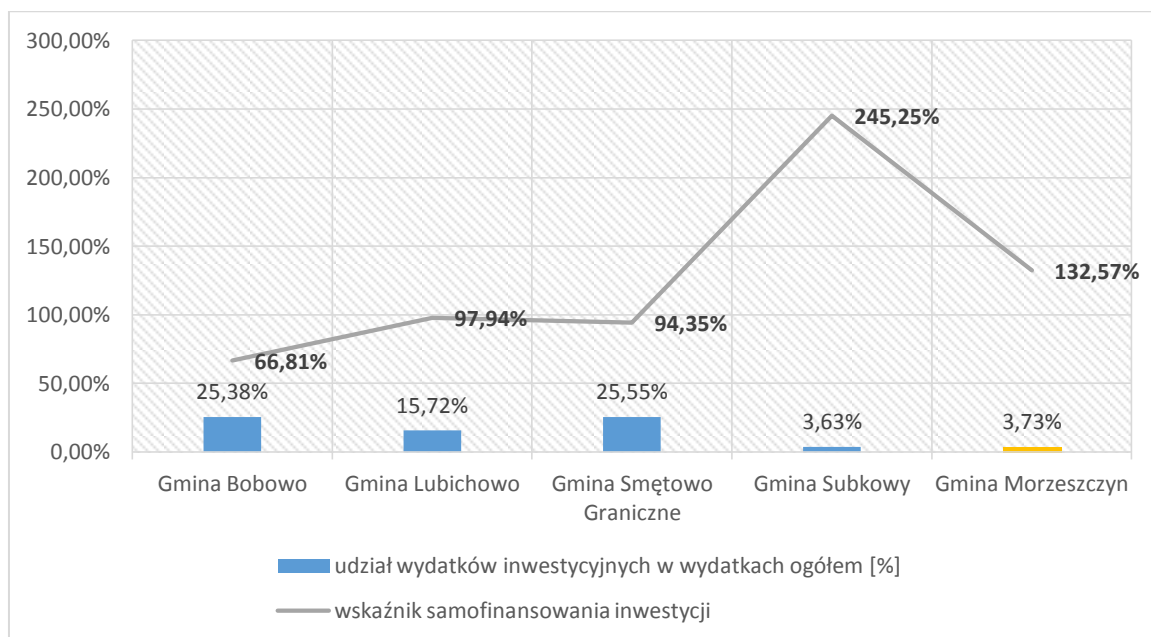
Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Charakteryzując sytuację finansową gminy Morzeszczyn analizie poddano również wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem względem wskaźnika samofinansowania inwestycji. Wysokie wartości tego drugiego dowodzą, że gmina dobrze radzi sobie z samodzielnym finansowaniem inwestycji. Najbardziej pożądanym stanem są wysokie wartości obu wskaźników. Sytuacja, jak w przypadku gminy Morzeszczyn, w której pierwszy z nich jest przeciętny lub niski, a drugi przybiera wysokie wartości świadczy o niewielkim ryzyku utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia, ale również o konieczności podniesienia i lepszego wykorzystania potencjału inwestycyjnego. Analizę udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem względem wskaźnika samofinansowania inwestycji² w gminie Morzeszczyn i innych porównywalnych gminach regionu prezentuje poniższy wykres.

Wykres 9. Wydatki inwestycyjne i zdolność inwestycyjna gminy Morzeszczyn i innych porównywalnych gmin regionu w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminie Morzeszczyn jest wyższy tylko nieznacznie od wskaźnika dla gminy Subkowy. W stosunku do pozostałych gmin gmina Morzeszczyn niedostatecznie wykorzystuje swój potencjał finansowy do kreowania rozwoju. Przewiduje się, że w nowym okresie programowania unijnego, a co za tym idzie w okresie zwiększenia dostępności środków zewnętrznych na inwestycje, procent wydatków przeznaczonych na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych znacząco wzrośnie. Dzięki możliwości uzyskania

² Wskaźnik samofinansowania inwestycji obliczono zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Finansów do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego

dofinansowania z Unii Europejskiej katalog inwestycji podejmowanych przez gminę stale się poszerza.

Dokonując analizy sytuacji finansowej gminy należy wziąć pod uwagę również poziom zadłużenia. Porównaniu poddano relację zadłużenia ogółem do dochodów ogółem, nie odnosząc się do ustawowej granicy 60%, w której wyłączone są zobowiązania związane z realizacją projektów unijnych. Poziom zadłużenia gminy Morzeszczyn na koniec 2014 r. wyniósł 45,39%. Taki poziom zadłużenia daje jedynie w ograniczonym stopniu szansę na zdynamizowanie procesów rozwojowych, wykorzystując niewielki potencjał rozwojowy budżetu gminy.

I.10. Zagospodarowanie przestrzenne

Jak już na wstępie była mowa, gmina Morzeszczyn zajmuje powierzchnię 91,24 km², z czego ponad 72% stanowią grunty i użytki rolne, 18% – lasy, a 10% – grunty zabudowane, nieużytki oraz wody płynące i małe jeziora. Dla obszaru gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gmin oraz w przeznaczeniu terenów,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy,
- obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, na których rozmieszczane będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
- obszary, na których rozmieszczane będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1,
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej,

- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. Nr 41, poz. 312 oraz z 2002 r, Nr 113, poz. 984 i Nr 153 poz. 1271)
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Na terenie gminy obowiązuje również 9 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- MPZP 01: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Nowa Cerkiew,
- MPZP 02: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Majewo,
- MPZP 03: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Bielsk – działka nr 17,
- MPZP 04: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Lipia Góra – działka nr 133,
- MPZP 05: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Rzeżęcín – działka nr 64,
- MPZP 06: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Morzeszczyn,
- MPZP 07: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Królów Las (działki numer 46/1, 47, 27, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 146/5 oraz fragmenty działek 28, 53, 48, 50, 59, 69, 97),
- MPZP 09: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 269/1 we wsi Morzeszczyn.

Podstawowe predyspozycje gminy wiążą się z rozwojem funkcji:

- mieszkaniowych,
- rekreacyjnych,

- usługowych związanych z obsługą ludności,
- produkcyjno-usługowych,
- rolno-osadniczych.

Zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań:

- większość wsi w gminie Morzeszczyn posiada duże możliwości rozwoju struktur osadniczych (ograniczone warunki rozwojowe występują w otoczeniu wsi Dzierżążno, Kierwałd, Królów Las i Bielsk); przewiduje się przyrost nowych terenów mieszkaniowych we wsi Morzeszczyn oraz we wsiach Borkowo i Majewo, a także zabudowę uzupełniającą tak, jak w pozostałych miejscowościach;
- na obszarze gminy wyznaczono 4 obszary posiadające odpowiednie warunki do rozwoju różnych form rekreacji (kompleks dolinny, obejmujący dolinę rzeki Janki – predysponowany do rozwoju turystyki kwalifikowanej i krajoznawczej, kompleks wysoczyznowy północno-zachodni – predysponowany do rozwoju aktywnych form rekreacji i turystyki, kompleks wysoczyznowy południowy – predysponowany do rozwoju agroturystyki oraz turystyki kwalifikowanej, kompleks wysoczyznowy wschodni, okolice Dzierżążna – predysponowany do rozwoju agroturystyki);
- tereny wskazanego rozwoju funkcji usługowych związanych z obsługą ludności wyznaczono w miejscowościach Morzeszczyn, Borkowo, Nowa Cerkiew, Kiewałd, Gąsiorki, Majewo oraz Lipia Góra;
- tereny rozwoju funkcji gospodarczych produkcyjno-usługowych oraz istniejące tereny wskazanego rozwoju funkcji gospodarczej zlokalizowano w miejscowościach wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 234, na odcinku Morzeszczyn-Borkowo, w Majewie (obszar byłego gospodarstwa rolnego) oraz częściowo na wschód od wsi Dzierżążno;
- potencjalne tereny lokalizacji bazy turystycznej, agroturystycznej i turystyki kwalifikowanej oraz zabudowy letniskowej wyznaczono w miejscowościach Olsze, Kiewałd i Lipia Góra.

I.11. Polityka inwestycyjna gminy

Władze samorządowe gminy Morzeszczyn podejmują działania inwestycyjne, dzięki którym zwiększana jest pula wydatków na inwestycje z lokalnego budżetu umożliwiających realizację przedsięwzięć odpowiadających na lokalne potrzeby mieszkańców i pozytywnie podnoszących poziom atrakcyjności gminy w oczach turystów i inwestorów.

W ostatnich latach gmina podjęła działania mające na celu przede wszystkim poprawę stanu infrastruktury technicznej i rekreacyjnej. Gmina realizowała także zadania sprzyjające aktywizacji i integracji społeczności lokalnej.

Realizacja większości zadań inwestycyjnych, szczególnie dotyczących rozbudowy infrastruktury, nie byłaby możliwa bez wsparcia ze środków pozabudżetowych. Najważniejsze projekty realizowane ze środków własnych gminy oraz współfinansowane ze środków zewnętrznych przedstawiono w tabeli na następnej stronie.

Tabela 12. Przedsięwzięcia zrealizowane przez gminę Morzeszczyn, w tym współfinansowane ze środków zewnętrznych, m.in. środków unijnych

Nazwa projektu/zadania	Okres realizacji	Wartość projektu [zł]	Kwota pozyskanych środków [zł]	Źródło współfinansowania	Charakterystyka projektu/zadania
Modernizacja oczyszczalni ścieków Majewo	2002	546 177,72	200 000,00 (WFOŚiGW w Gdańsku) 85 597,32 (inne)	- pożyczka WFOŚiGW w Gdańsku - dotacja Wojewody Pomorskiego - wsparcie Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie	W ramach inwestycji zbudowano mechaniczno-biologiczną, bezobsługową i zautomatyzowaną oczyszczalnię ścieków dla wsi Majewo.
Wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej w Majewie	2005	360 146,00	-	środki własne gminy Morzeszczyn	-
Budowa wodociągu we wsi Kierwałd	2008	447 944,19	-	środki własne gminy Morzeszczyn	Za sprawą inwestycji mieszkańcy zostali podłączeni do wodociągu publicznego. Woda dla nich dostarczana jest z gminy Skórcz, z hydroforni usytuowanej w miejscowości Barłożno.
Budowa wodociągu we wsi Lipia Góra i Morzeszczyn	2008	225 768,38	-	środki własne gminy Morzeszczyn	-
Budowa garażu przy OSP Nowa Cerkiew	2008/2009	187 152,47	-	środki własne gminy Morzeszczyn	Za sprawą inwestycji do świetlicy dobudowano nowy garaż, tak by pomieścić duży bojowy samochód strażacki. Poprzedni nie spełniał tych kryteriów.
Budowa sieci wodociągowej Rzeżęcin – Gąsiorki	2009	144 301,89	-	środki własne gminy Morzeszczyn	-
Makroniwelacja i odwodnienie terenu związane z przygotowaniem terenu pod budowę kompleksu rekreacyjnego w Morzeszczynie	2009	296 352,38	-	środki własne gminy Morzeszczyn	W ramach tego zadania wyrównano teren, wykonano odwodnienie, oczyszczono i uregulowano brzegi funkcjonującego tam oczka wodnego.
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Nowa Cerkiew –	2010	1 510 389,82	876 538,00	PROW 2007-2013	Operacja polegała na budowie kolektora sanitarnego o

Rzeżęcín Nagórowie z włączeniem do oczyszczalni ścieków w Morzeszczynie					długości ok 7 km wraz z przepompowniami.
Budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego MORS w Morzeszczynie	2010	422 517,26	250 000,00	PROW 2007-2013	Projekt polegający na budowie ścieżek, placu zabaw, oświetlenia parkowego oraz nasadzeniu roślin.
Budowa kompleksu boisk ORLIK w Morzeszczynie	2010	1 048 000,00	- 333 000,00 (Ministerstwo Sportu i Turystyki) - 333 000,00 (Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego)	- dotacja Ministerstwa Sportu i Turystyki - dotacja Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego	W ramach inwestycji zbudowano budynek socjalny z szatniami, niepełnowymiarowe boisko do piłki nożnej o sztucznej nawierzchni oraz boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni.
Budowa świetlicy wiejskiej z szatnią sportową we wsi Borkowo	2010	321 347,00	-	środki własne gminy Morzeszczyn	Wieś Borkowo nie posiadała do tej pory świetlicy wiejskiej. W ramach zadania zbudowano nowy budynek, w którym znajduje się część sportowa – szatnie, łazienki, pomieszczenia dla trenera. Natomiast w drugiej części budynku funkcjonuje sala spotkań wraz z zapleczem kuchennym.
Budowa wodociągu we wsi Gąsiorki wraz z przyłączami, modernizacja stacji uzdatniania wody Majewo	2011	850 483,00	465 474,00	PROW 2007-2013	W ramach operacji wykonano 7067 mb sieci wodociągowej. Zmodernizowano stację uzdatniania wody w miejscowości Majewo. Wykonano również 1972 mb przyłączy wodociągowych.
Remont mostu na rzece Jance	2011	453 658,00	-	środki własne gminy Morzeszczyn	-
Plac zabaw przy Szkole Podstawowej w Nowej Cerkwi	-	125 820,00	62 910,00	Ministerstwo Edukacji Narodowej	Przy Szkole Podstawowej w Nowej Cerkwi wybudowano plac zabaw dla dzieci. Zadanie zrealizowane w ramach programu rządowego „Radosna Szkoła”.
Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej w Lipiej Górze	2011	412 629,37	245 535,00	PROW 2007-2013	Projekt polegający na rozbudowie świetlicy wiejskiej w Lipiej Górze.
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Królów	2012	395 575,19	331 000,00	Agencja Nieruchomości Rolnych	W ramach zadania w miejscowości Królów Las wybudowano tzw. przydomową oczyszczalnię ścieków,

Las wraz z przydomową oczyszczalnią ścieków					do której podłączono około 60 gospodarstw domowych z tejże miejscowości.
Budowa placu zabaw w miejscowości Nowa Cerkiew	2012	117 463,00	76 398,00	PROW 2007-2013	W ramach zadania uporządkowano plac zabaw w centrum wsi – dokonano nasadzeń roślin, zamontowano urządzenia zabawowe dla dzieci, ławki oraz oświetlenie parkowe.
Remonty dróg w sołectwie Nowa Cerkiew	2014	361 737,84	70 629,00	- budżet Województwa Pomorskiego	W ramach zadania wykonana została nowa nawierzchnia oraz trzy mijanki na 1,5 km odcinku drogi gminnej Nowa Cerkiew – Gętomie. Prace polegały na załataniu istniejących ubytków w jezdni. Następnie na tak przygotowaną nawierzchnię wyłożona została nowa nakładka asfaltowa grubości 4 cm. W zakresie zadania wykonano też remont 500 m odcinka drogi gminnej Nowa Cerkiew – Olsze. Wykonawca uzupełnił podbudowę z kruszywa i następnie ułożył dwie warstwy masy asfaltowej grubości łącznie 7 cm. W tym roku wykonano również modernizację drogi transportu rolnego we wsi Nowa Cerkiew. W ramach zadania wykonano ponad 800 mb drogi o nawierzchni asfaltowej, szerokości 3,5 m.

Źródło: dane Urzędu Gminy w Morzeszczynie

I.12. Podsumowanie – Gmina Morzeszczyn w liczbach

ZASOBY LUDZKIE	
Liczba mieszkańców w tym:	3 833
- mężczyźni	1 952
- kobiety	1 881
Przyrost naturalny	21
Saldo migracji wewnętrznych	-16
Saldo migracji zagranicznych	0
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	
Powierzchnia gminy	91,24 km ²
Liczba sołectw w gminie	11
Grunty i użytki rolne	72%
Lasy	18%
Grunty zabudowane, nieużytki, wody płynące i małe jeziora	10%
GOSPODARKA	
Liczba gospodarstw rolnych	236
Liczba podmiotów gospodarczych w tym:	225
Sektor publiczny	11
Sektor prywatny	214
RYNEK PRACY	
Liczba osób bezrobotnych w gminie	192
Stopa bezrobocia w powiecie	11,3%
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
Długość czynnej sieci wodociągowej	60 km
Stopień zwodociągowania	77,1%

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	26,3
Stopień skanalizowania	57,7%
OCHRONA ŚRODOWISKA	
Liczba obszarów chronionego krajobrazu	3
Liczba obszarów Natura 2000	2
Liczba pomników przyrody	10
TURYSTYKA	
Liczba obiektów zabytkowych	10
Szlaki turystyczne – piesze	
Rzeki Wierzycy – niebieski	3,1 km
Ziemi Tczewskiej im. Romana Klima – zielony	21,8 km
Szlaki turystyczne – rowerowe	
Grzymistawa – zielony	11,1 km
Rumiankowy – czerwony	13,4 km
OŚWIATA	
Liczba przedszkoli i oddziałów przedszkolnych	3
Liczba szkół podstawowych	2
Liczba gimnazjów	1
KLUTURA I SPORT	
Liczba ośrodków kultury i sportu	1
Liczba Biblioteki	2
Liczba obiektów sportowych	6
OCHRONA ZDROWIA	
Liczba placówek zapewniających opiekę medyczną	1
POMOC SPOŁECZNA	

Liczba mieszkańców objętych systemem pomocy społecznej	341
Liczba osób otrzymujących zasiłek stały	52
Liczba osób otrzymujących zasiłek okresowy	278
INSTYTUCJE PUBLICZNE I JEDNOSTKI ORGANIACYJNE	
Liczba Instytucji publicznych	5
Liczba jednostek organizacyjnych	3
Liczba organizacji pozarządowych i stowarzyszeń	4

Część II.

Plan strategiczny

kwiecień/maj, 2015

II.1. Analiza obszarów problemowych

Obszar gminy Morzeszyczyn, mimo stosunkowo niewielkiej powierzchni charakteryzuje się różnorodną charakterystyką poszczególnych jej części, a sołectwa wykazują się lokalną specyfiką.

Mając na uwadze powyższe, a także w celu lepszej identyfikacji zasobów, cech, a także atutów i słabości poszczególnych części gminy jej terytorium zostało podzielone na trzy obszary problemowe. Ich wyodrębnienia dokonano w oparciu o kryterium lokalizacyjne i funkcjonalne. Obszary nie zawsze stanowią jednolitą całość, czasem składają się z sołectw niegraniczących ze sobą, jednak tożsamy pod względem struktury przestrzennej, typu gospodarki, dostępu do usług, czy poziomu życia mieszkańców.

Opierając się na tych założeniach wyodrębniono obszary:

Obszar 1 – obejmujący sołectwa położone w centralnej i północnej części gminy, stolicę oraz dwie duże miejscowości gminy, oferujące główne usługi dla ludności, charakteryzujące się wyższym od przeciętnego dla gminy poziomem jakości życia mieszkańców. Wsie te są korzystnie położone na tle siatki dróg, mają w większości dostęp do kolei, są lepiej obsługiwane przez komunikację publiczną od pozostałych miejscowości. Na ich terenie funkcjonują najważniejsze instytucje gminne, instytucje kultury i rekreacji, kościoły.

Obszar 2 – obejmujący sołectwo Borkowo, położone na zachodzie gminy oraz trzy sołectwa położone w jej południowo-wschodniej części. Wspólnym punktem odniesienia dla czterech sołectw, składających się na obszar 2 jest ich dawniejsza funkcja związana z uzależnieniem od rolnictwa kolektywistycznego w formie Państwowych Gospodarstw Rolnych. Ten rodzaj prowadzonej gospodarki rolnej w okresie PRL miał zasadnicze znaczenie dla obecnego kształtu miejscowości i trudności z prowadzeniem własnego gospodarstwa. Miał on również niebagatelny wpływ na zwyczaje mieszkańców i stosunki społeczne. Mieszkańcy obszaru są często mniej aktywni społecznie i gospodarczo i bardziej narażeni na uzależnienie od świadczeń socjalnych oraz na dziedziczenie biedy.

Obszar 3 – charakteryzuje się, podobnie jak obszar 2 typowo rolniczym charakterem, tu jednak od lat dominowały gospodarstwa indywidualne – stąd mieszkańcy sołectw wchodzących w skład obszaru są bardziej przedsiębiorczy. Na obszar składają się w większości sołectwa położone w zachodniej części gminy, wzdłuż autostrady A1 i na zachód od linii kolejowej. Słabością obszaru jest, iż mimo położenia wzdłuż jednego z najważniejszych szlaków drogowych w Polsce i w tej części Europy, ruch odbywa się tranzytem, a na terenie gminy nie ma zjazdu z autostrady. Jedyną bezpośrednią korzyścią z jej przebiegu przez tę okolicę są miejsca pracy w powstałym miejscu obsługi podróżnych (MOP) w Olszu.

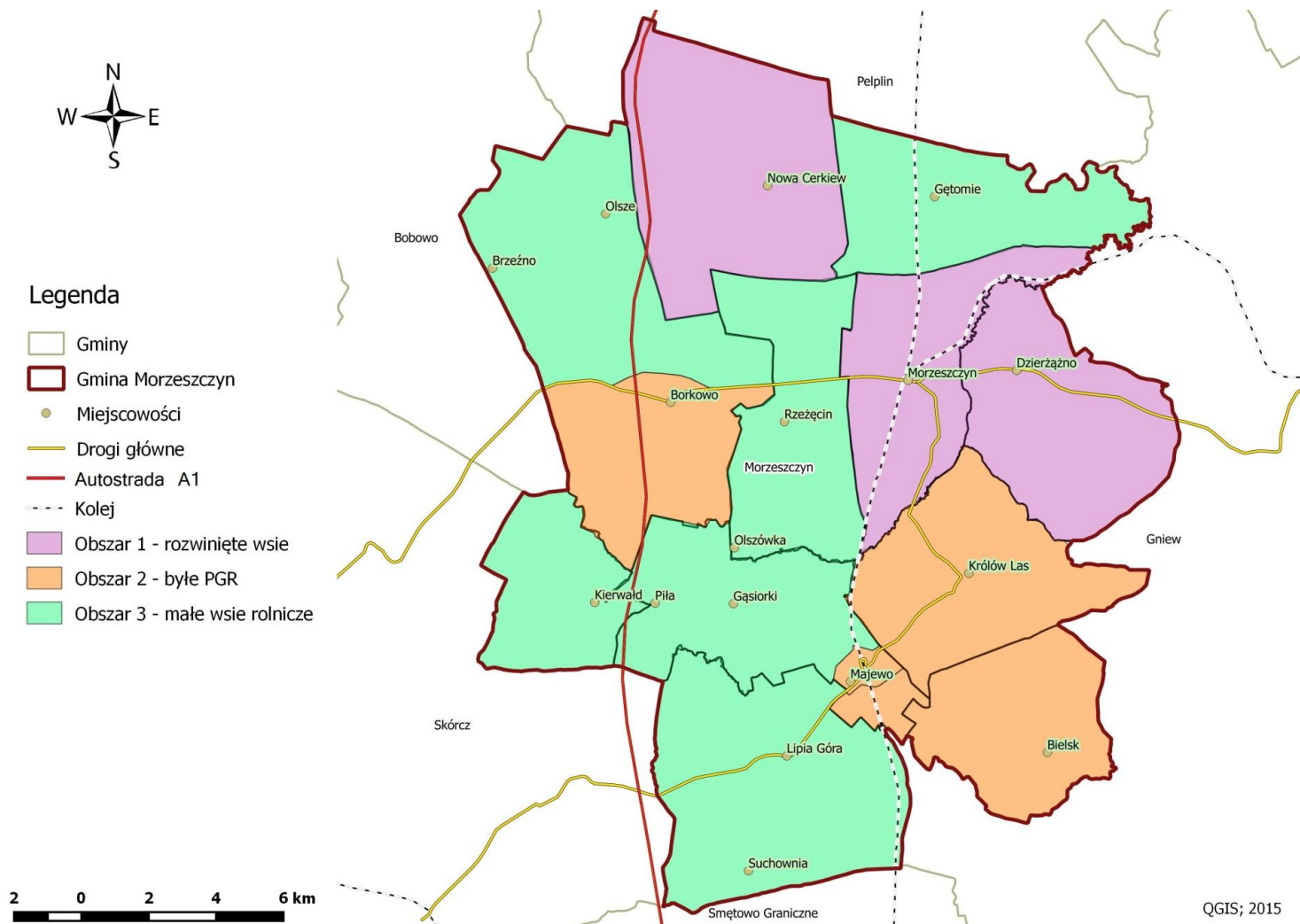

Graficzny podział terytorium gminy Morzeszczyn na trzy obszary problemowe prezentuje poniższa mapa. W tabelach na kolejnych stronach zaprezentowano charakterystykę każdego z nich.

Mapa 6. Obszary problemowe w gminie Morzeszczyn

Źródło: opracowanie własne

Obszar 1	
Zakres obszaru:	Centralna i północna część gminy Sołectwa: Morzeszczyn, Dzierżążno, Nowa Cerkiew
Funkcja obszaru:	- mieszkaniowa - administracyjna - usługowa - rolnicza - produkcyjna
Charakterystyka obszaru	1) Rozwinięte wsie o zachowanych historycznych układach: Morzeszczyn – widlica, Dzierżążno – wielodrożnica, Nowa Cerkiew – owalnica 2) Dobre położenie w układzie transportowym regionu – sołectwa położone na szlakach dróg wojewódzkich nr 234 i 641 oraz wzdłuż linii kolejowej nr 131 (stacja kolejowa w Morzeszczynie) 3) Rozwinięte rolnictwo i usługi (handel, budownictwo, transport) 4) Siedziba Urzędu Gminy, siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej (Morzeszczyn) i jej dwóch filii (Dzierżążno, Nowa Cerkiew), siedziba Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, siedziba placówek edukacyjnych (Gimnazjum w Morzeszczynie, szkoły podstawowe w Morzeszczynie i Nowej Cerkwi), siedziba ośrodka zdrowia 5) Uzbrojenie w wodociąg i kanalizację 6) Walory krajobrazowe i dziedzictwo kultowe (zabytkowe kościoły w Dzierżążnie i Nowej Cerkwi).
Liczba ludności (2014)	1 607 osób
Mocne strony:	* dobre położenie w układzie dróg i sieci kolejowej, w tym stacja kolejowa w Morzeszczynie * rozwinięta infrastruktura wsi * wysoki poziom wyposażenia w sieć wodociągowo-kanalizacyjną * wysoki poziom dostępu do usług społecznych (administracji, kultury, edukacji, ochrony zdrowia) * funkcjonująca komunikacja publiczna * walory krajobrazowe i dziedzictwo kulturowe (potencjał turystyczny)
Słabe strony:	- zły stan infrastruktury drogowej, w szczególności dróg klasy gminnej - znacząca odległość do najbliższych wjazdów na autostradę A1, - niedobór infrastruktury rekreacyjnej i ścieżek rowerowych - brak gospodarstw agroturystycznych
Kierunki rozwoju	1) Rozwój terenów inwestycyjnych w Morzeszczynie i Dzierżążnie 2) Rozwój sektora usług, przy częściowym odchodzeniu od rolnictwa indywidualnego 3) Wykorzystanie potencjału turystyki, agroturystyki i usług okołoturystycznych, w tym przyciągnięcie turystów odwiedzających Gniew i Pelplin

Obszar 2	
Zakres obszaru:	Zachodnia oraz południowo-wschodnia część gminy Sołectwa: Majewo, Królów Las, Borkowo
Funkcja obszaru:	- mieszkaniowa - usługowa - rolnicza
Charakterystyka obszaru	1) Stosunkowo rozwinięte wsie (w szczególności Majewo), jednakże o zmarginalizowanym znaczeniu na tle gminy (niedobór instytucji publicznych – przede wszystkim w Majewie, jednej z największych miejscowości gminy) 2) Nietypowa dla wsi zabudowa wielorodzinną, pochodząca z okresu funkcjonowania Państwowych Gospodarstw Rolnych – utrudnione warunki do prowadzenia rolnictwa indywidualnego 3) Dobre położone w układzie dróg wojewódzkich (DW nr 623) oraz wzdłuż linii kolejowej nr 131 (stacja kolejowa w Majewie) 4) Siedziba filii Gminnej Biblioteki Publicznej w Majewie 5) Niski poziom zagospodarowania obszaru pod kątem turystyki i rekreacji
Liczba ludności (2014)	1 108 osób
Mocne strony:	* dobre położenie w układzie dróg i sieci kolejowej, w tym stacja kolejowa w Majewie * rozwinięta infrastruktura wsi * dobry dostęp do kultury dzięki filii biblioteki gminnej * lasy o potencjale turystycznym
Słabe strony:	- zły stan infrastruktury drogowej, w szczególności dróg klasy gminnej - znacząca odległość do najbliższych wjazdów na autostradę A1 - zniszczone chodniki - niedobór oświetlenia ulicznego - niski poziom uzbrojenia w infrastrukturę techniczną - znacząca odległość do obiektów edukacyjnych - niski poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną, w szczególności w Majewie - niedobór infrastruktury rekreacyjnej i ścieżek rowerowych - brak gospodarstw agroturystycznych - wysoki poziom uzależnienia od pomocy społecznej - problem „dziedziczenia biedy”, związany z niskim poziomem aktywności zawodowej i gotowości do podnoszenia kwalifikacji byłych pracowników PGR i członków ich rodzin
Kierunki rozwoju	1) Rozwój terenów inwestycyjnych w Majewie 2) Rozwój sektora usług, przy częściowym odchodzeniu od rolnictwa 3) Aktywizacja zawodowa członków rodzin pracowników byłego PGR 4) Rozwój infrastruktury społecznej w celu zmniejszenia różnic w dostępie do niej w skali gminy 5) Wykorzystanie potencjału turystyki, agroturystyki i usług okołoturystycznych

Obszar 3	
Zakres obszaru:	Zachodnia oraz północna część gminy Sołectwa: Kierwałd, Gąsiorki, Lipia Góra, Gętomie, Rzezęcin, Olsze
Funkcja obszaru:	- mieszkaniowa - usługowa - rolnicza
Charakterystyka obszaru	1) Małe jednostki osadnicze o zachowanym historycznym układzie miejscowości 2) Dominacja rolnictwa indywidualnego 3) Niski poziom rozwoju sieci drogowej prowadzącej do poszczególnych miejscowości i zły stan tych dróg 4) Położenie na zachód od linii kolejowej nr 131 (bez stacji na terenie obszaru) 5) Brak gminnej infrastruktury społecznej 6) Walory krajobrazowe okolic Olsza i Gętomia oraz terenu wzdłuż rzeki Janki 7) Niski poziom zagospodarowania obszaru pod kątem turystyki i rekreacji 8) Położenie wzdłuż autostrady A1 (Miejsce Obsługi Podróżnych w Olszu ze stacjami benzynowymi i restauracjami – bez zjazdu na teren gminy),
Liczba ludności (2014)	1 118 osób
Mocne strony:	* zachowany, historyczny układ urbanistyczny wsi * bogactwo krajobrazowe lasów i rzeki Janki * lasy o potencjale turystycznym * potencjał rolnictwa tradycyjnego i ekologicznego oraz agroturystyki
Słabe strony:	- zły stan infrastruktury drogowej, w szczególności dróg klasy gminnej - niski poziom dostępu do komunikacji publicznej - marginalizacja w stosunku do pozostałych części gminy - znacząca odległość do najbliższych wjazdów na autostradę A1 - zniszczone chodniki - niedobór oświetlenia ulicznego - niski poziom uzbrojenia w infrastrukturę techniczną - znacząca odległość do obiektów edukacyjnych - niski poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną - niedobór infrastruktury rekreacyjnej i ścieżek rowerowych - brak gospodarstw agroturystycznych i niski udział rolnictwa ekologicznego
Kierunki rozwoju	1) Poprawa dostępu do miejscowości, w tym jakości dróg publicznych i siatki połączeń komunikacji publicznej 2) Rozwój infrastruktury technicznej 3) Rozwój sektora usług, przy częściowym odchodzeniu od rolnictwa 4) Rozwój infrastruktury społecznej w celu zmniejszenia różnic w dostępie do niej w skali gminy 5) Wykorzystanie potencjału rolnictwa ekologicznego i tradycyjnego, agroturystyki i usług okołoturystycznych

II.2. Stopień rozwoju oraz potencjał Gminy w opinii jej mieszkańców

Opinia mieszkańców Gminy Morzeszczyn na temat jakości życia oraz możliwych kierunków rozwoju stanowi podstawę dla określenia wizji gminy oraz misji działania jej samorządu.

Dla pozyskania informacji wykorzystano metodę badania ankietowego. Badanie odbywało się w dniach 16.-28.02.2015 r. na terenie Gminy Morzeszczyn, wśród jej mieszkańców. Udział w badaniu wzięło **256 mieszkańców**. Ankieta była dystrybuowana w formie papierowej i elektronicznej. Formularz był dystrybuowany:

- przez pracowników Urzędu Gminy w ramach obsługi klientów,
- przez sołtysów w poszczególnych miejscowościach gminy,
- na stronie internetowej Gminy Morzeszczyn.

Formularz ankietowy składał się z dwóch części: identyfikacji potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz identyfikacji w ramach tzw. metryczki osobowej.

Łącznie w ramach części pierwszej (identyfikacji potrzeb i oczekiwań mieszkańców) zadano pięć pytań, w tym dwa zamknięte, jedno półotwarte i dwa otwarte. W metryczce osobowej respondenci odpowiedzieli na 7 pytań zamkniętych o: płeć, wykształcenie, grupę wiekową, status zawodowy, rejon zamieszkania, wielkość gospodarstwa domowego, średnią wielkość dochodów na osobę w gospodarstwie domowym.

Wyniki badania ankietowego

Wyniki ankiety stanowiły źródło informacji wykorzystane w kolejnych etapach tworzenia Strategii, m. in. do opracowania pełnej analizy SWOT, określenia celów strategicznych i operacyjnych oraz wskazania programów operacyjnych mających na celu wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn do 2022 roku.

Warto zaznaczyć, iż w przypadku podania wyniku w formie wartości procentowych, nie sumują się one do 100% z uwagi na fakt, iż nie wszyscy respondenci w równym stopniu udzielili odpowiedzi. Część z pól ankiety pozostała niewypełniona. Głosy te jednak stanowią element dyskusji na temat stanu i przyszłego rozwoju gminy, toteż zostały one wliczone do puli odpowiedzi.

Na kolejnych stronach zaprezentowano wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców.

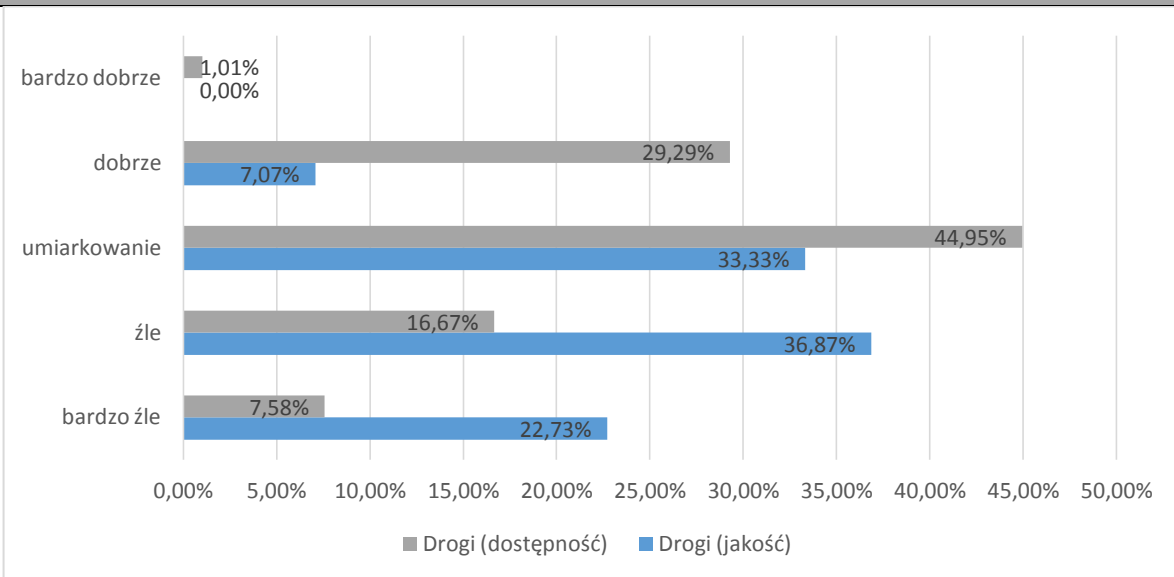

IDENTYFIKACJA POTRZEB I OCZEKIWAŃ MIESZKAŃCÓW

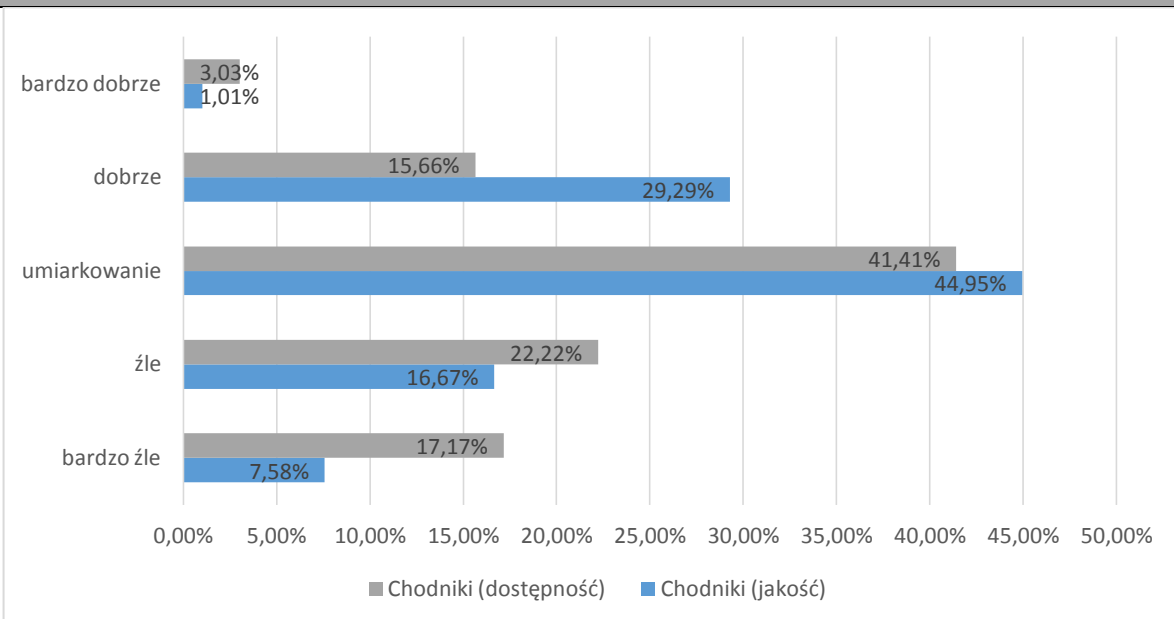
1. Proszę ocenić atrakcyjność osiedleńczą, turystyczną i inwestycyjną gminy oraz swojego rejonu zamieszkania. Proszę ocenić w skali od 1 (bardzo źle) do 5 (bardzo dobrze)

DROGI

Niemal połowa ankietowanych – mieszkańców Gminy Morzeszczyn – postrzega dostępność dróg na jej terenie jako umiarkowaną (44,95%), lub dobrą (29,29%). Zdecydowanie gorzej ocenia się jakość tej infrastruktury – przez większość mieszkańców postrzegana jest ona jako zła.

CHODNIKI

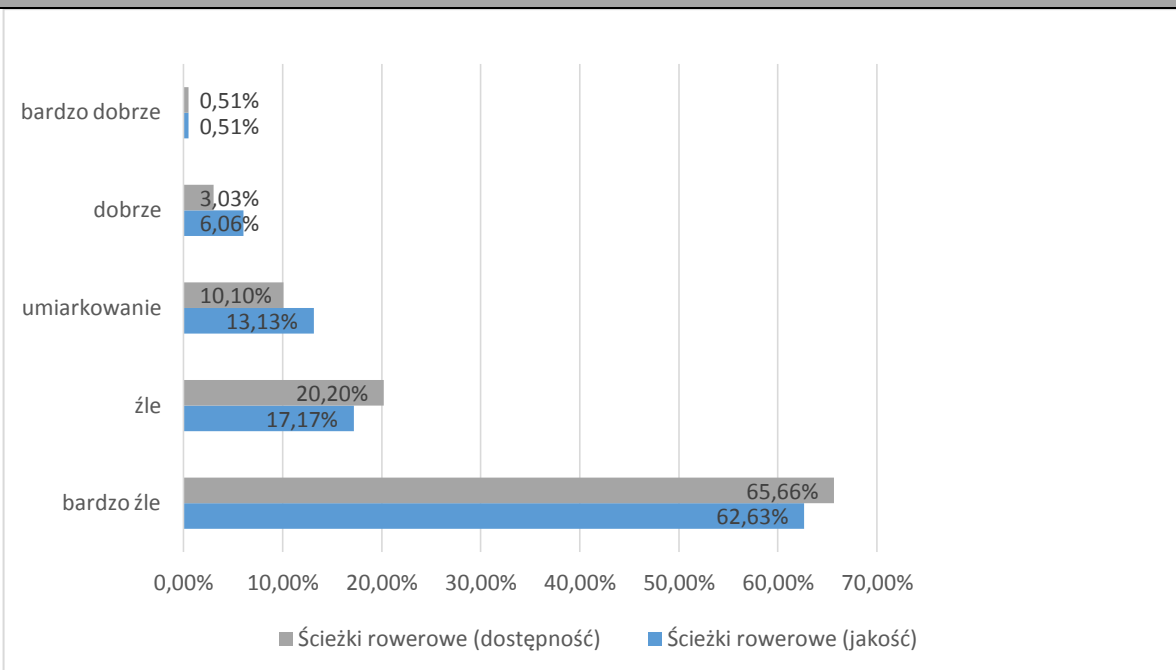

Rozkład odpowiedzi dotyczący dostępności chodników przypomina ten, który pojawił się w przypadku dróg. Pozytywnie, jako umiarkowaną, dostępność dróg postrzega 41,41% mieszkańców. Lepiej niż w przypadku dróg ocenia się jakość infrastruktury chodników – niemal połowa mieszkańców uważa ją za poprawną, a co trzeci – za dobrą.

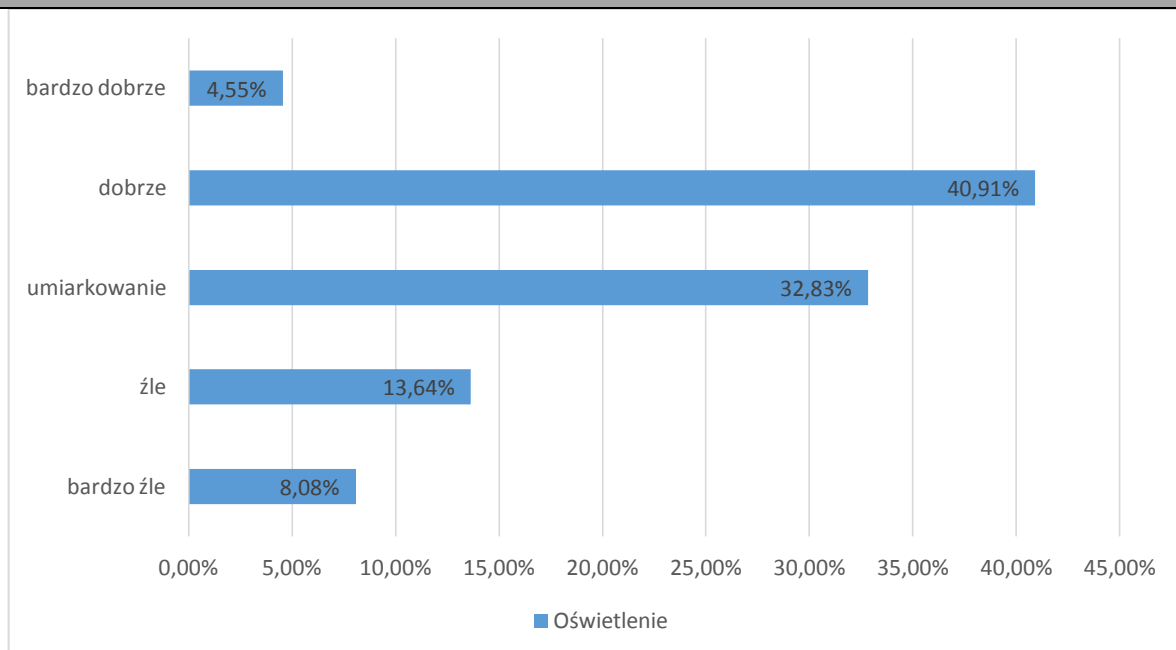

ŚCIEŻKI ROWEROWE

Wynik ankiety wyraźnie wskazuje na potrzebę inwestycji w infrastrukturę rowerową. Mieszkańcy zgodnie, głosami niemal 2/3 z nich wskazali, iż dostępność i jakość istniejących dróg rowerowych jest na bardzo niskim poziomie.

OŚWIETLENIE

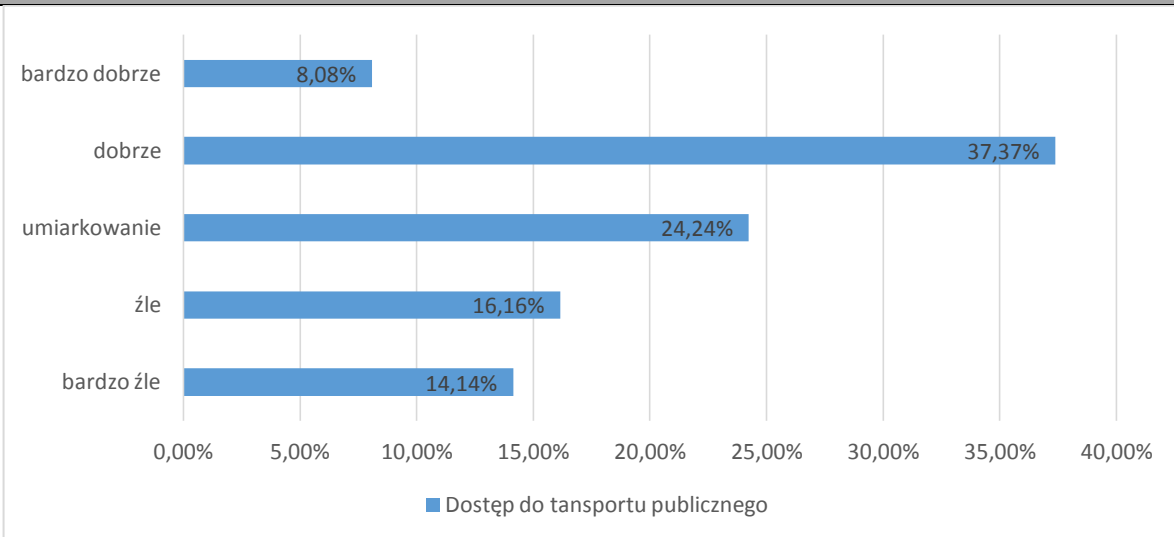

Jakość gminnego oświetlenia postrzegana jest dobrze. Ponad 2/3 mieszkańców uważa, iż sieć oświetleniowa prawidłowo spełnia swoją funkcję. Tylko co piąty widzi poważne niedobory w tym zakresie.

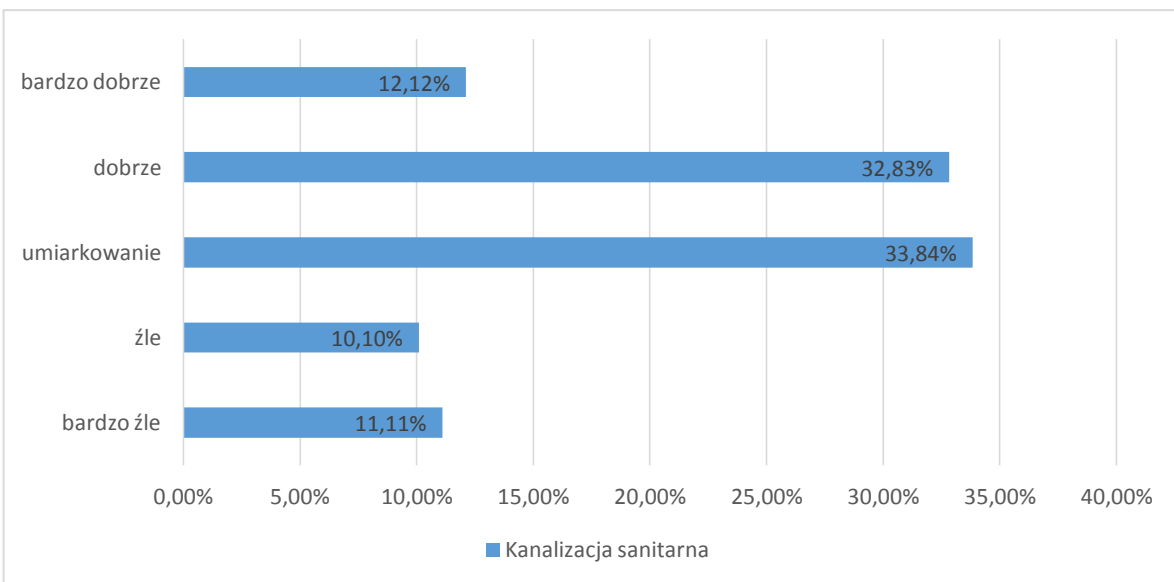

DOSTĘP DO TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Oceniając globalnie obszar gminy mieszkańcy ocenili stosunkowo dobrze obsługę komunikacyjną tego terenu. Dla 37,37% dostępność świadczonych usług jest dobra. Nadal jednak, dla co trzeciego mieszkańca gminy dostępność tych usług jest niewystarczająca. Świadczy to o marginalizacji części obszarów gminy w stosunku do głównych jej miejscowości.

KANALIZACJA SANITARNA

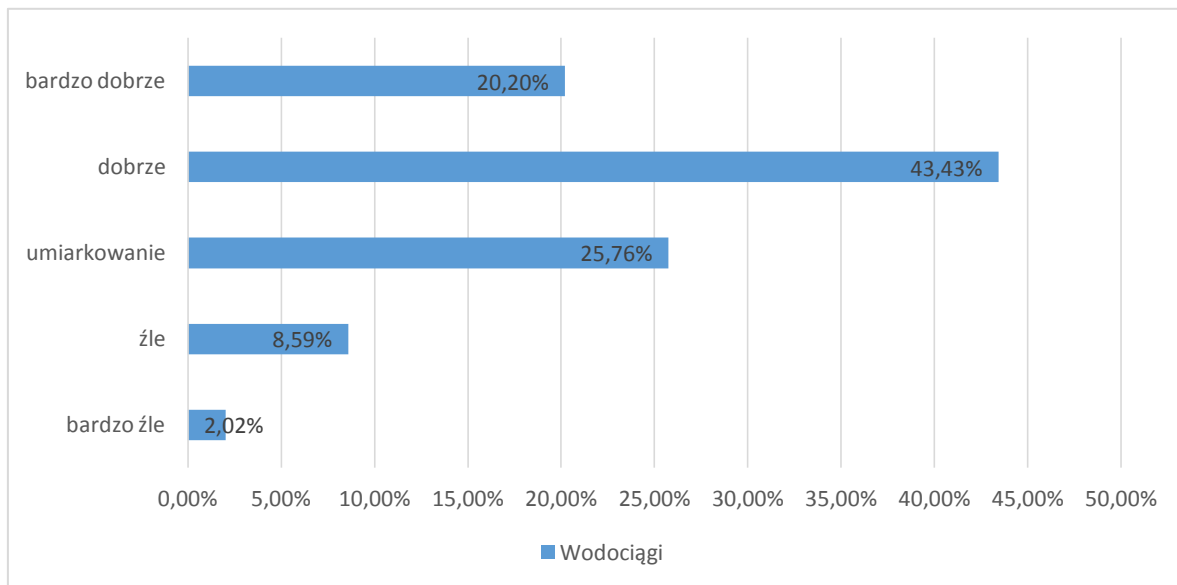
Poziom wyposażenia gminy w sieć kanalizacji sanitarnej oceniony został pozytywnie. Bardzo dobrze, dobrze, lub umiarkowanie ocenia go ponad 3/4 mieszkańców gminy. Dla pozostałych poziom wyposażenia jest zły. Wynika to z pewnością z różnic w poziomie skanalizowania poszczególnych części gminy.

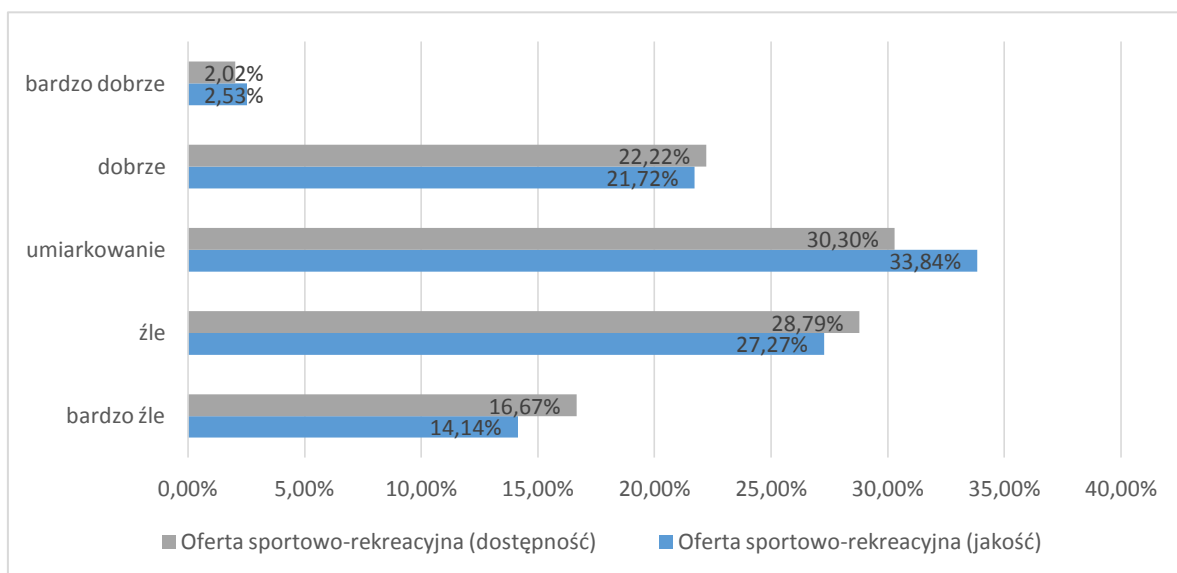

WODOCIĄGI

Mieszkańcy Gminy Morzeszczyn, podobnie jak sieć kanalizacyjną, postrzegają sieć wodociągową, jako dobrze rozwiniętą. Jest tu też zdecydowanie mniej mieszkańców niezadowolonych z poziomu jej rozwinięcia. Wynika to z pewnością w przewadze poziomu rozwoju sieci wodociągowej nad kanalizacyjną.

OFERTA SPORTOWO-REKREACYJNA

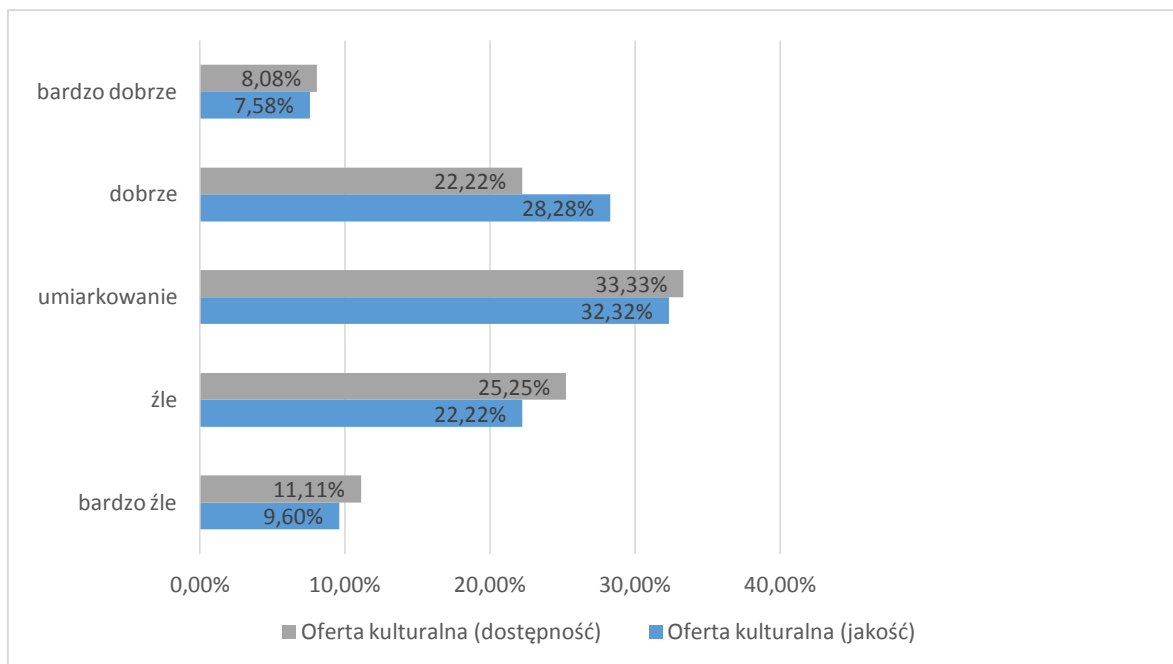

Oferta sportowo-rekreacyjna, zapewniana przez Gminę Morzeszczyn, oceniana jest przez mieszkańców stosunkowo pozytywnie. Dla połowy z nich dostępność tej oferty jest dobra, jakość oceniana jest jednak gorzej, bo aż 27,27% uważa przedstawioną ofertę za złą, a 14,14% za bardzo złą.

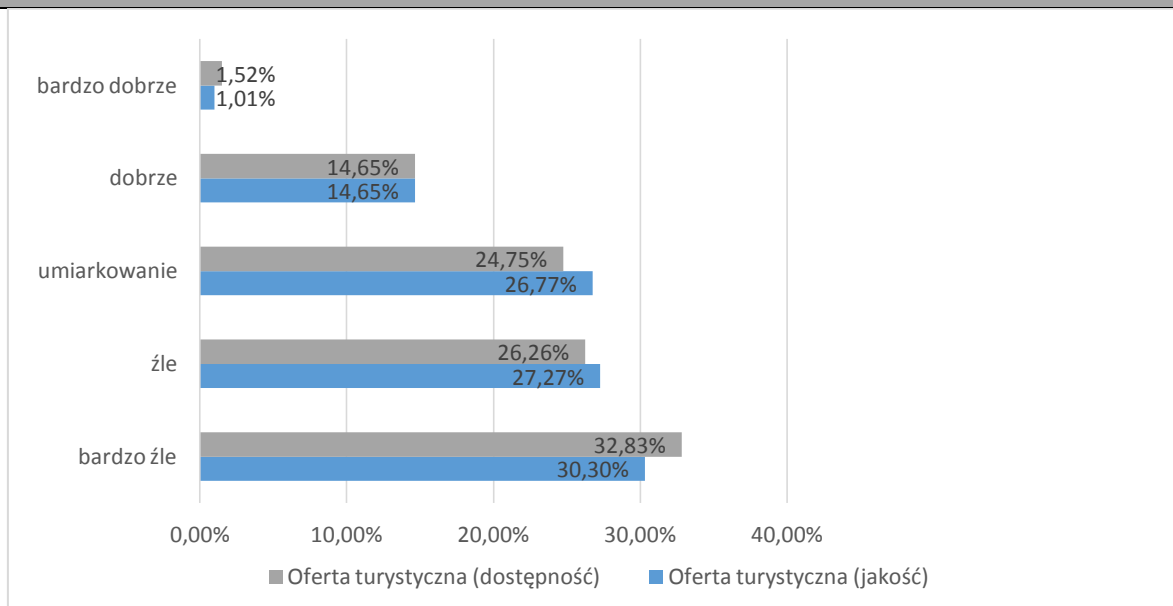

OFERTA KULTURALNA

Odpowiedzi dotyczące jakości i dostępności oferty kulturalnej korespondują ściśle z odpowiedziami przedstawionymi w poprzednim pytaniu, dotyczącym oferty sportowo-rekreacyjnej. Różnica polega na tym, iż tym razem jakość oferty oceniana jest dużo lepiej od jej dostępności. Co trzeci mieszkaniec ocenia ofertę kulturalną gminy jako dobrą.

OFERTA TURYSTYCZNA

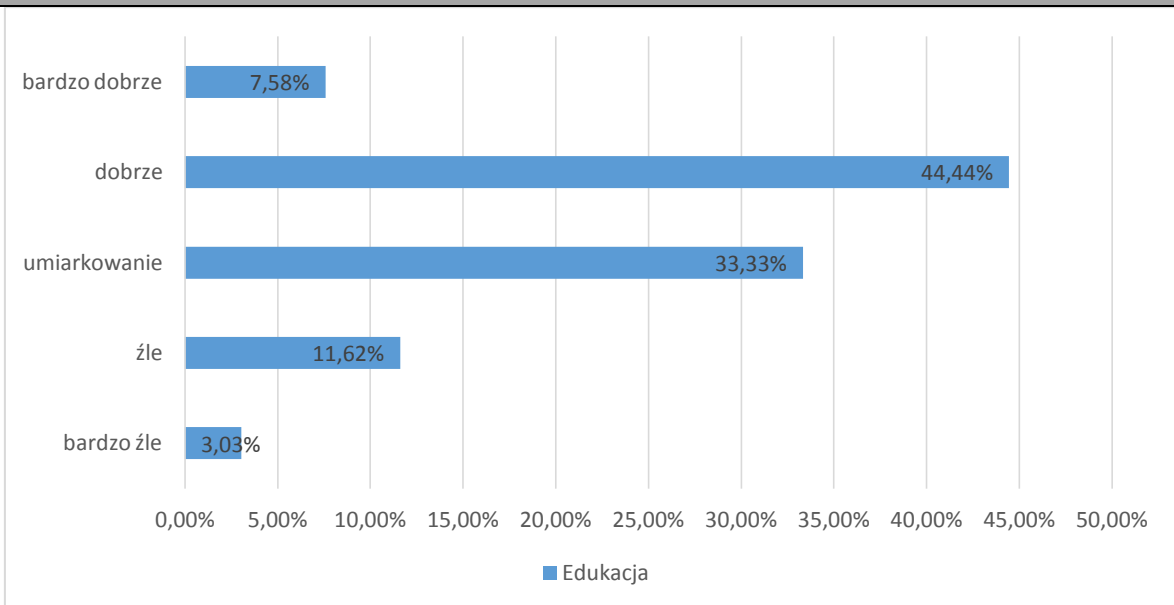

Oferta turystyczna gminy oceniona została przez mieszkańców źle. Dwie trzecie mieszkańców uważa, że polityka gminy w tym zakresie wymaga poprawy, a oferta znacznego rozwinięcia.

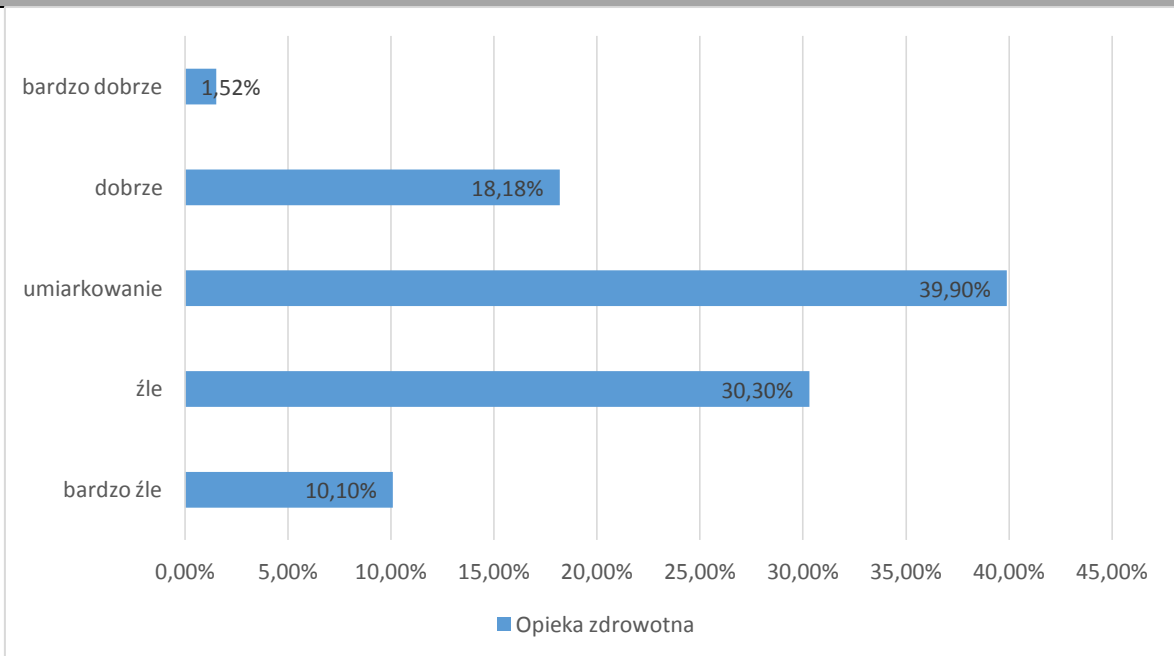

EDUKACJA

Ankietowani pytani o poziom usług edukacyjnych na terenie gminy, postrzegają je dobrze. Ocenę bardzo dobrą i dobrą wystawiła lokalnej oświacie aż połowa mieszkańców. Źłe pracę tych instytucji ocenia jedynie nieco ponad 10 % osób.

OPIEKA ZDROWOTNA

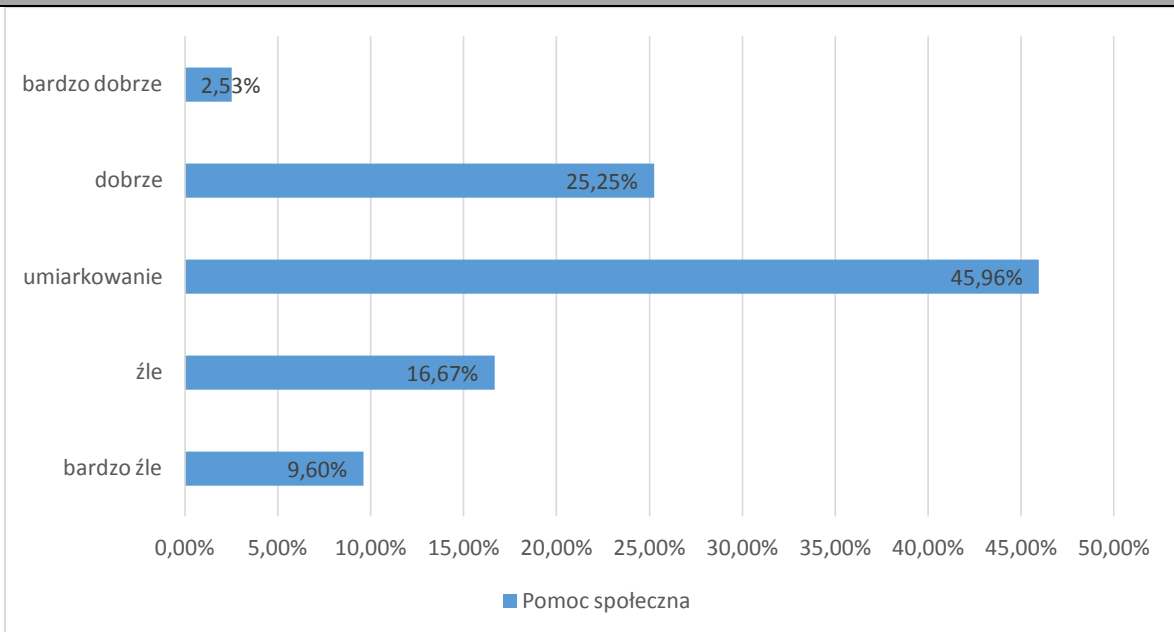

Jakość pracy jedyne go ośrodka zdrowia na terenie Gminy Morzeszczyn nie została oceniona wysoko. Co trzeci mieszkaniec uważa, iż jakość usług medycznych jest zła. Należy jednak zwrócić uwagę, iż wpływ na to może mieć również słaba dostępność tych usług na terenie gminy i odczuwana przez część mieszkańców marginalizacja w tej dziedzinie.

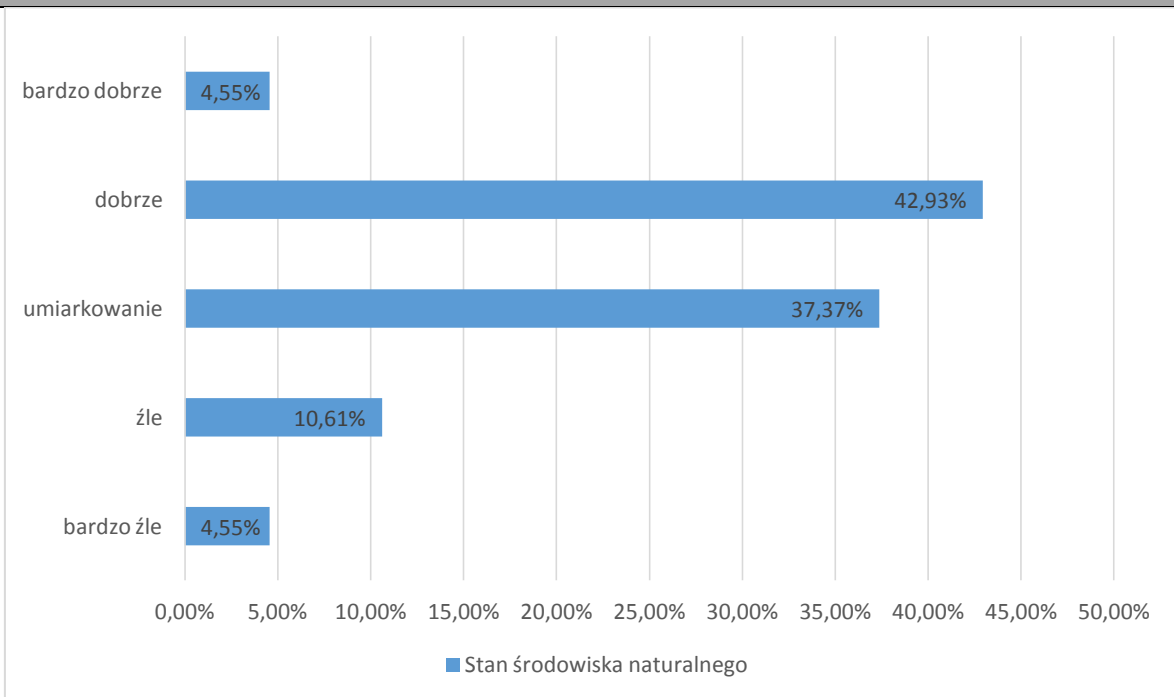

POMOC SPOŁECZNA

Zadania realizowane przez lokalnych pracowników socjalnych zostały przez mieszkańców ocenione wysoko. Źle ich pracę ocenia jedynie około 25 procent mieszkańców, dobrze – co trzeci z nich.

STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

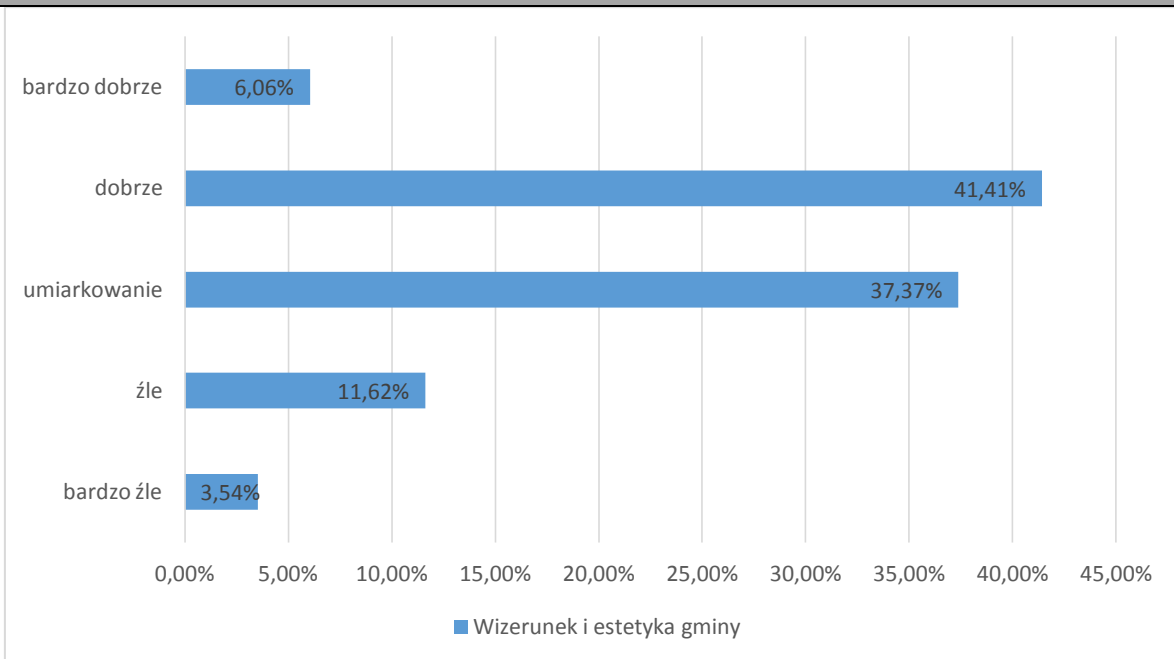

Mieszkańcy dostrzegają piękno i walory lokalnego środowiska. Dla ponad 80% z nich gmina posiada istotny potencjał w tej dziedzinie i powinna korzystać z niego w kierunku rozwoju swojej oferty turystyczno-rekreacyjnej.

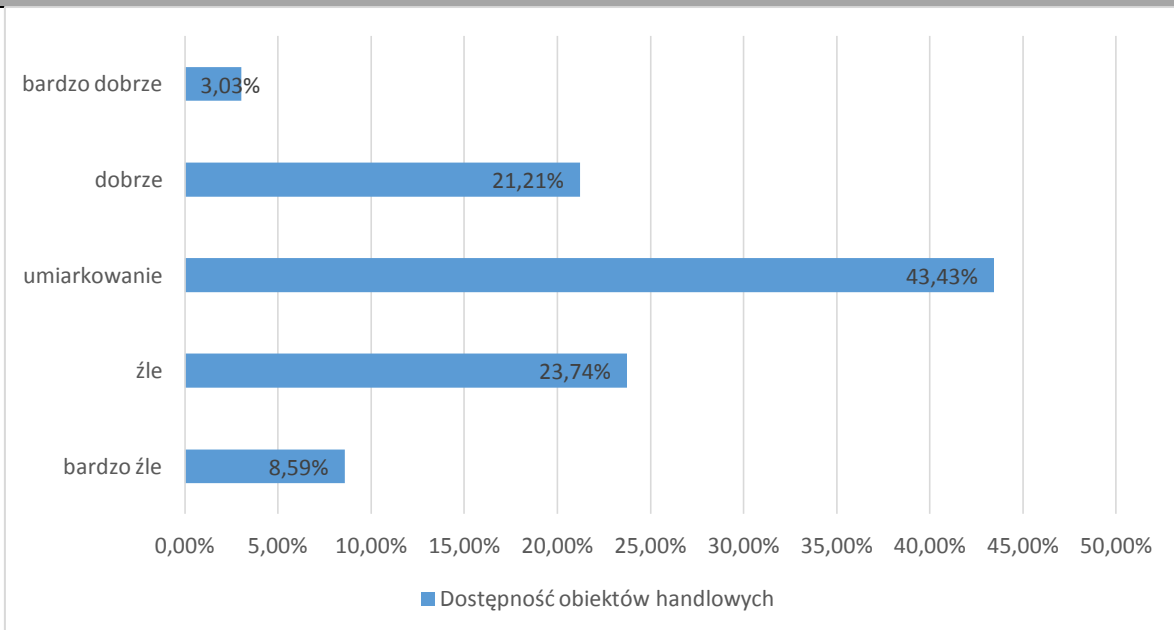

WIZERUNEK I ESTETYKA GMINY

Podobnie jak stan środowiska naturalnego, także i wizerunek gminy oceniany jest przez ankietowanych wysoko. Źle poziom estetyki w gminie ocenia jedynie co dziesiąty z pytaných mieszkańców. Dobrze lub bardzo dobrze – połowa z nich.

DOSTĘPNOŚĆ OBIEKTÓW HANDLOWYCH

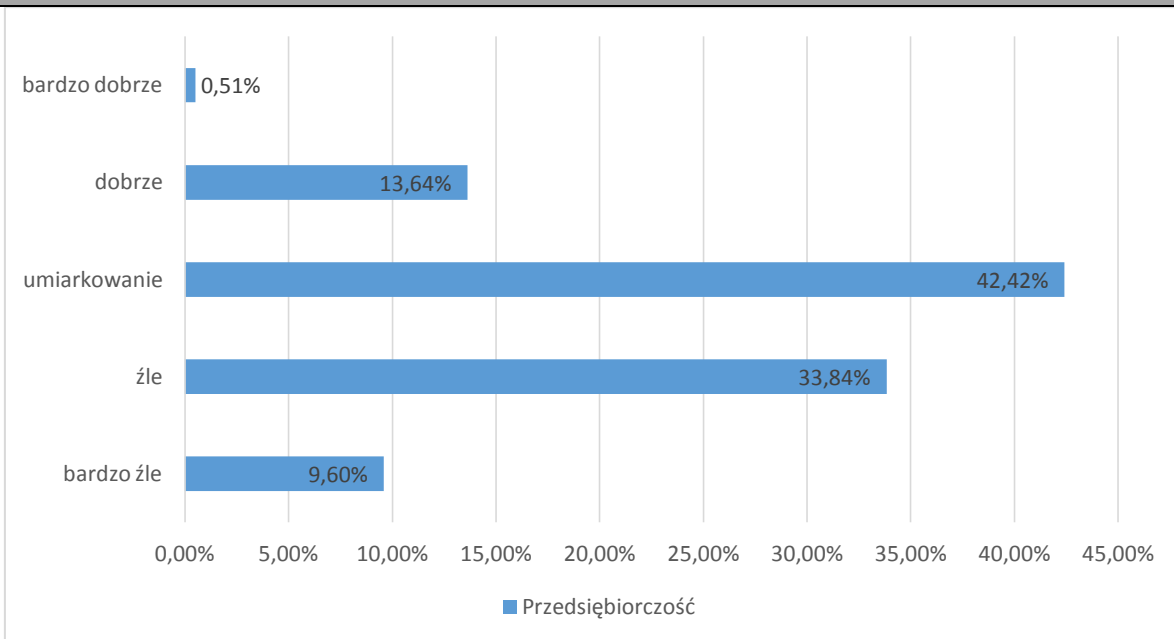

Dostępność obiektów handlowych oceniana jest przez mieszkańców dostatecznie. W ankiecie widać podzielone zdanie mieszkańców na temat konieczności budowy nowych obiektów handlowych, w tym obiektów wielkopowierzchniowych.

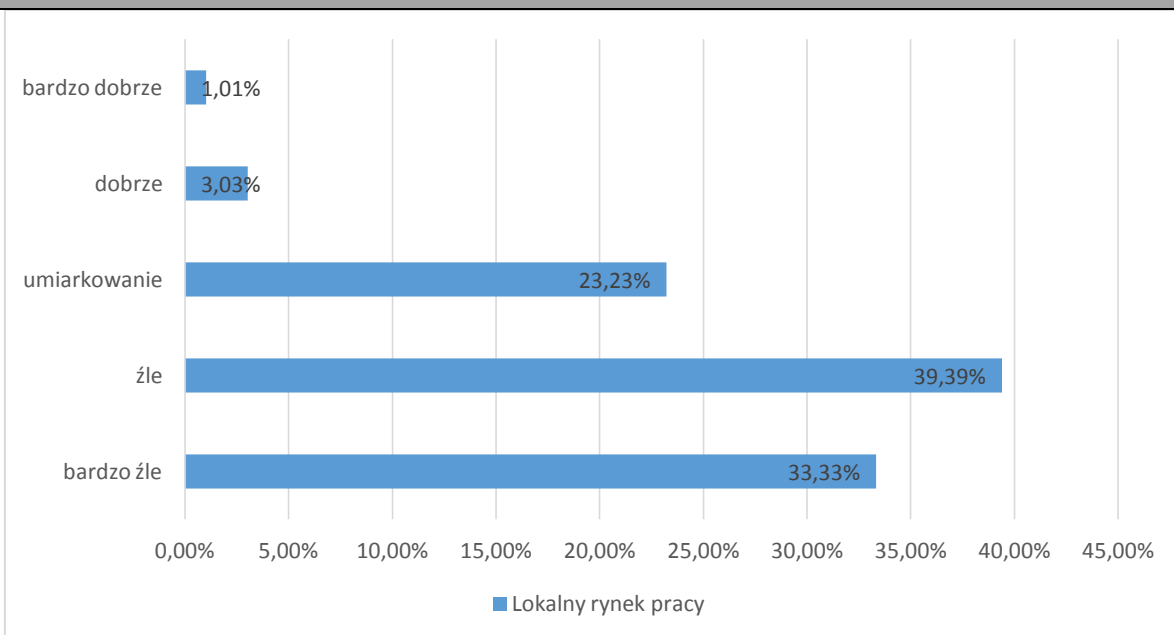

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Mieszkańcy stosunkowo źle oceniają warunki do prowadzenia przedsiębiorczości na terenie gminy. Jako dobre warunki te ocenia mniej niż 15% osób. Świadczy to o potrzebie poprawy polityki gminy w zakresie przedsiębiorczości.

LOKALNY RYNEK PRACY

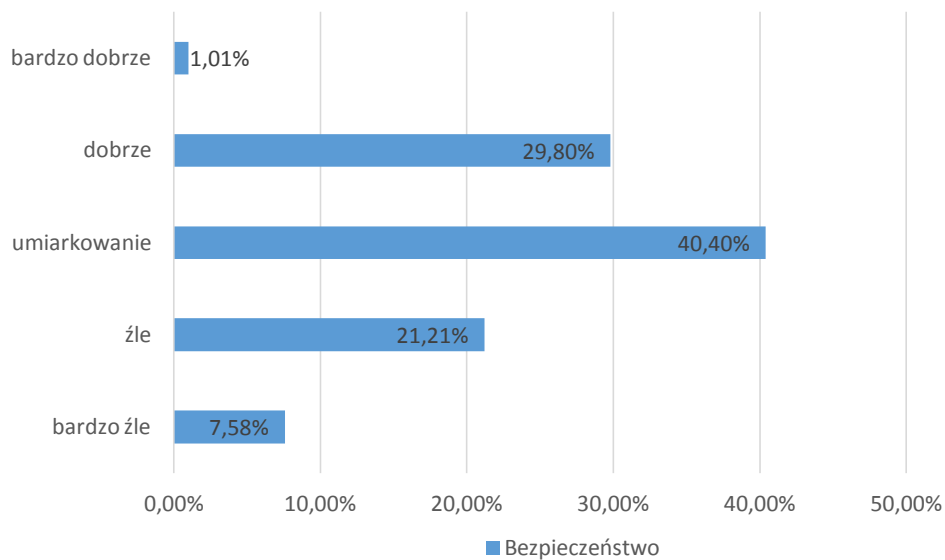

Zdecydowanie gorzej od warunków prowadzenia biznesu, oceniany jest lokalny rynek pracy. Dobrze ocenia go jedynie co 20 mieszkańców gminy. Jest to wprost powiązane z wysokim poziomem bezrobocia na terenie gminy oraz problemami społecznymi, w szczególności wsi kiedyś uzależnionych od PGR.

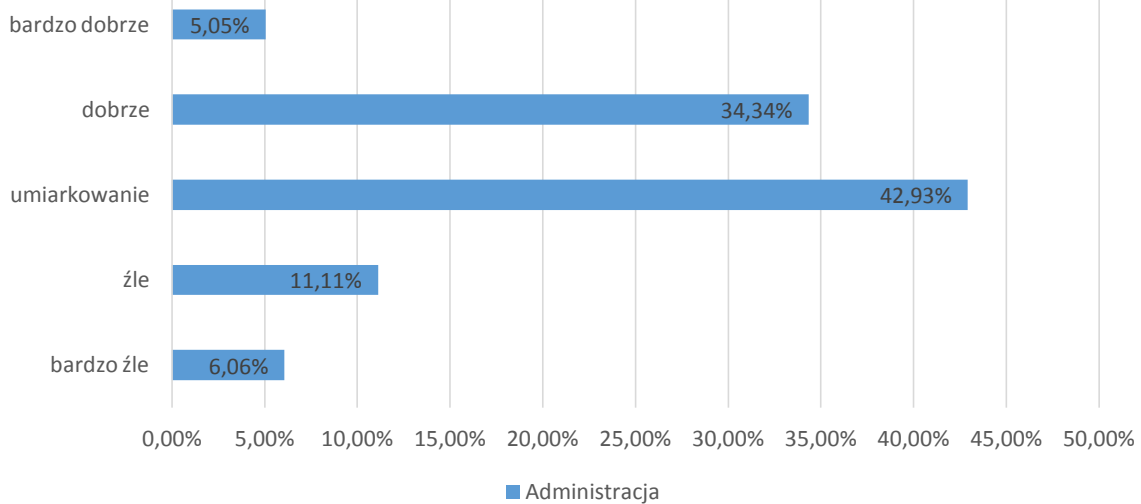

BEZPIECZEŃSTWO

Badanie pokazało, iż mieszkańcy czują się bezpiecznie w swojej gminie. Jedynie dla co czwartego z nich poziom bezpieczeństwa powinien zostać poprawiony.

ADMINISTRACJA

Praca lokalnego samorządu oceniana jest dobrze. Źle wykonywane przez samorząd zadania postrzega jedynie ok. 15% ankietowanych.

2. Jaki jest Pana/Pani zdaniem największy atut i największa słabość Gminy Morzeszczyn (proszę wymienić po jednym). Pytanie otwarte

Poniżej wpisano odpowiedzi, które pojawiały się najczęściej.

Główne atuty Gminy według mieszkańców to:

- Położenie geograficzne – 11,11%
- Środowisko naturalne/estetyka gminy/krajobraz kulturowy – 27,78%
- Dostępność komunikacyjna – 7,94%
- Oferta kulturalna gminnego ośrodka kultury – 6,35%
- Orlik/obiekty sportowe/rekreacyjne – 6,35%
- Rozwinięta Infrastruktura – 5,56%
- Przyjazność i działalność społeczna mieszkańców – 5,56%
- Sprawna administracja/pozyskiwanie środków UE – 4,76%
- Rozwinięte rolnictwo – 2,38%
- Dostępność/oferta świetlic wiejskich, kół gospodyń wiejskich itp. – 2,38%
- Jakość usług edukacyjnych – 3,17%
- Bezpieczeństwo – 0,79%

Główne słabości Gminy według mieszkańców to:

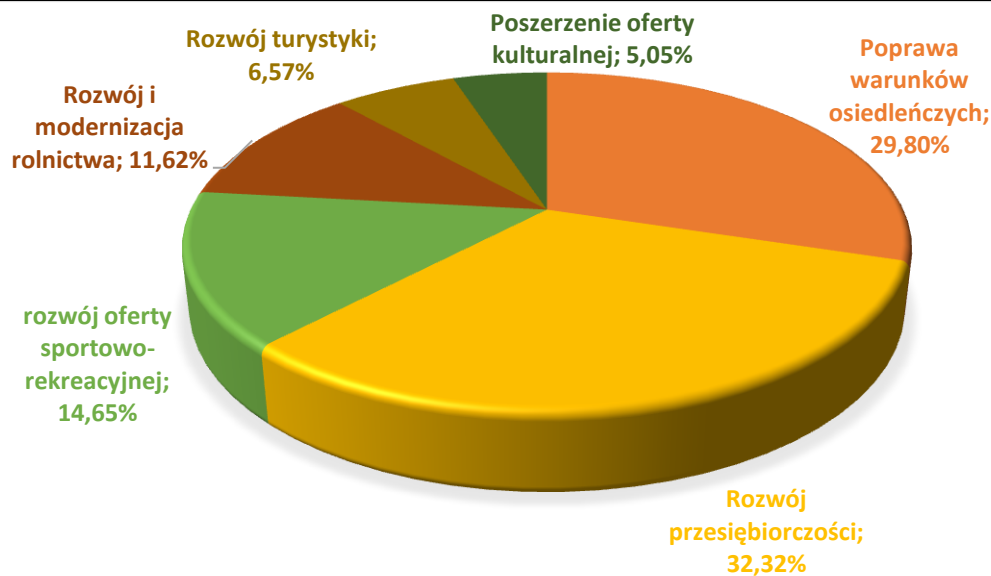
- Jakość dróg i chodników – 36,51%
- Brak miejsc pracy – 16,67%
- Gospodarka/potencjał ekonomiczny – 5,56%
- Jakość usług zdrowotnych – 5,56%
- Brak ścieżek rowerowych – 5,56%
- Mała liczba obiektów rekreacyjnych – 4,76%
- Mało wydarzeń kulturalno-sportowych, festynów – 5,56%
- Infrastruktura – 3,17%
- Brak transportu publicznego – 3,97%
- Niski budżet gminy/złe zarządzanie – 4,76%
- Położenie geograficzne – 1,59%
- Niska atrakcyjność turystyczna i promocja – 2,38%
- Niska aktywność obywatelska – 1,59%
- Brak infrastruktury turystycznej – 0,79%
- Brak obiektów handlu wielkopowierzchniowego – 0,79%

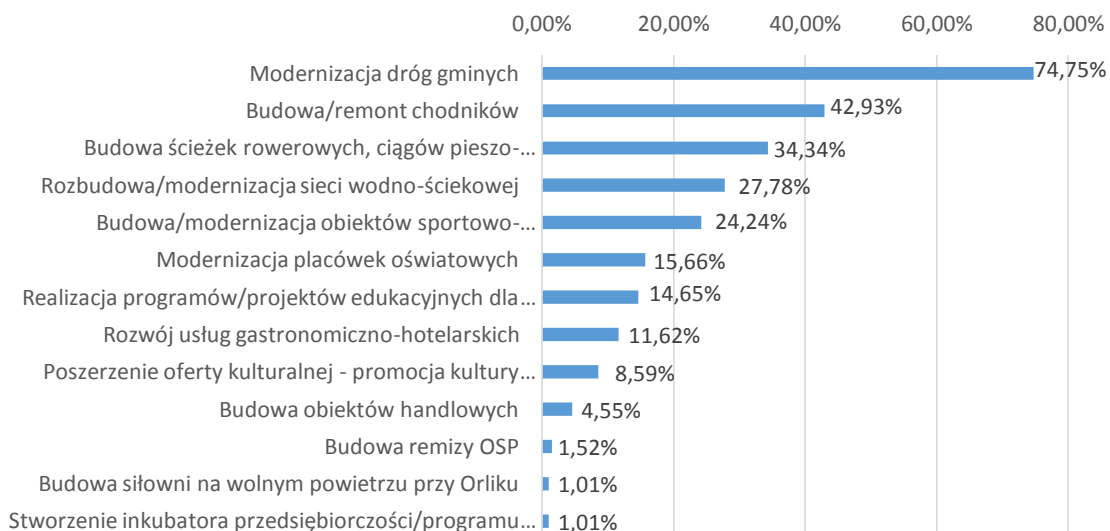

3. Proszę wskazać, w czym można upatrywać potencjał rozwojowy gminy Morzeszczyn. Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

Pytanie nr 3 miało pokazać na czym może opierać się przyszła polityka rozwoju gminy. Mieszkańcy zgodnie wskazali, iż kluczowymi elementami tej polityki powinien być rozwój przedsiębiorczości, poprawa warunków życia mieszkańców i rozwój oferty turystycznej.

4. Proszę o wskazanie najpilniejszych inwestycji koniecznych do realizacji na terenie gminy Morzeszczyn w perspektywie do 2022 roku. Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

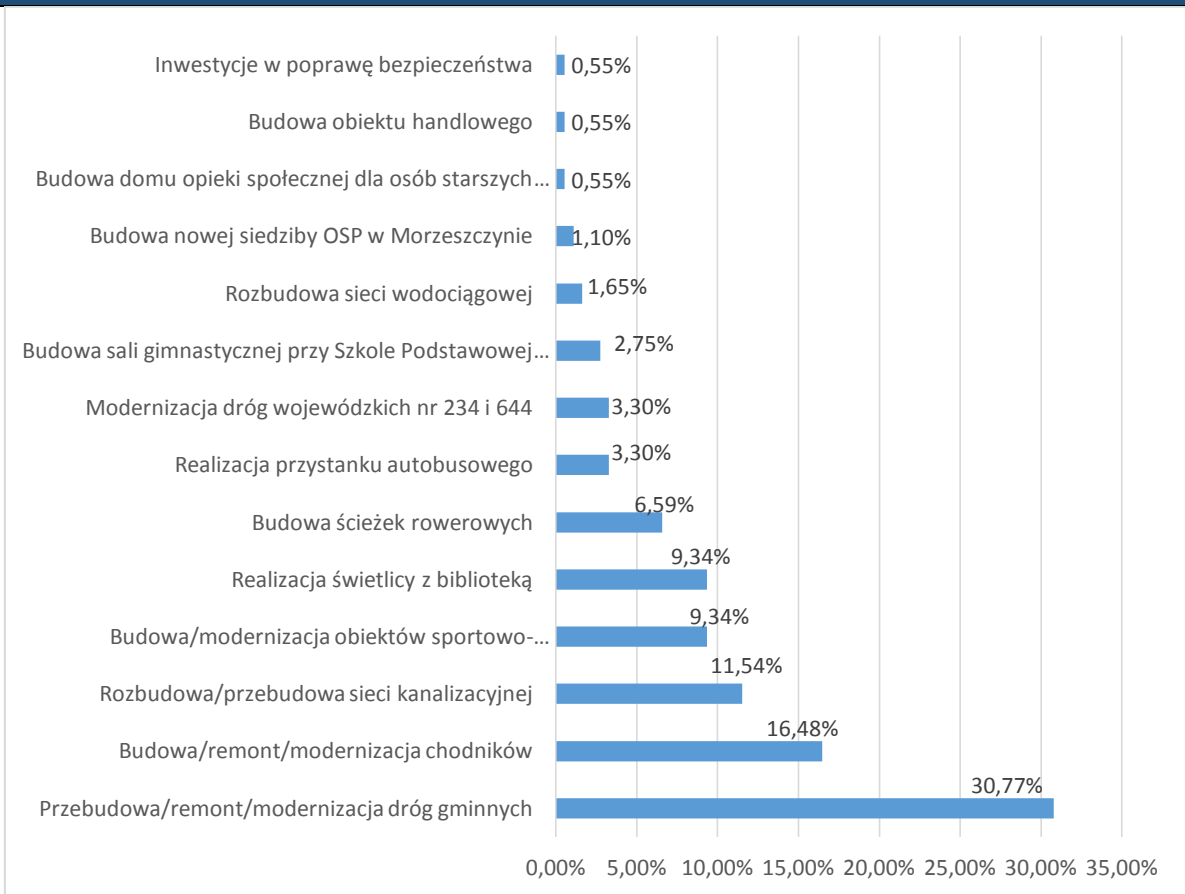

Mieszkańcy pytani o najpilniejsze zadania do realizacji przez władze gminy w kolejnych latach podkreślali znaczenie infrastruktury technicznej dla przyszłego wizerunku gminy i jej potencjału rozwojowego. Zdaniem ankietowanych konieczna jest pilna poprawa stanu dróg publicznych i chodników, rozwój ścieżek rowerowych oraz rozwój sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.

5. Proszę o wskazanie najpilniejszej inwestycji do realizacji w swoim rejonie zamieszkania w perspektywie do 2025 roku. Proszę wpisać jedno zadanie.

Borkowo:

- Budowa/remont/modernizacja chodników
- Realizacja przystanku autobusowego

Dzierżąžno:

- Budowa ścieżek rowerowych

Getomie:

- Przebudowa/remont/modernizacja dróg gminnych
- Budowa/remont/modernizacja chodników
- Rozbudowa/przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej
- Budowa ścieżek rowerowych
- Realizacja przystanku autobusowego

Kierwałd

- Przebudowa/remont/modernizacja dróg gminnych
- Budowa/remont/modernizacja chodników

Królów Las

- Przebudowa/remont/modernizacja dróg gminnych
- Budowa/remont/modernizacja chodników
- Rozbudowa/przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej

Lipia Góra

- Przebudowa/remont/modernizacja dróg gminnych

- Budowa/remont/modernizacja chodników
- Rozbudowa/przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej

Majewo

- Przebudowa/remont/modernizacja dróg gminnych
- Budowa/remont/modernizacja chodników
- Realizacja świetlicy z biblioteką
- Budowa ścieżek rowerowych
- Budowa/modernizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska, siłownie, place zabaw)

Morzeszczyn

- Przebudowa/remont/modernizacja dróg gminnych
- Budowa/remont/modernizacja chodników
- Budowa ścieżek rowerowych
- Budowa/modernizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska, siłownie, place zabaw)
- Modernizacja dróg wojewódzkich nr 234 i 644
- Rozbudowa sieci wodociągowej
- Remont Zespołu Szkół w Morzeszczynie
- Budowa nowej siedziby OSP w Morzeszczynie
- Budowa domu opieki społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych

Nowa Cerkiew

- Przebudowa/remont/modernizacja dróg gminnych
- Rozbudowa/przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej
- Budowa ścieżek rowerowych
- Budowa/modernizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska, siłownie, place zabaw)
- Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Nowej Cerkwi
- Poprawa stanu i rozbudowa infrastruktury turystycznej
- Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości

Rzeżęcin

- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 641
- Przebudowa/remont/modernizacja dróg gminnych
- Budowa/remont/modernizacja chodników

Mieszkańcy definiując główne potrzeby sołectw przez nich zamieszkałych potwierdzają główne kierunki rozwoju wskazane we wcześniejszym pytaniu. Również i tutaj główny nacisk kładzie się na przebudowę i remonty dróg lokalnych (ponad 30% odpowiedzi), a także pozostałej infrastruktury technicznej. Pojawiają się też postulaty bliskie społecznościom lokalnym, ułatwienie komunikacji, budowa obiektów rekreacyjnych, sportowych i kultury.

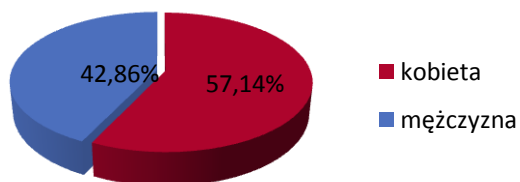

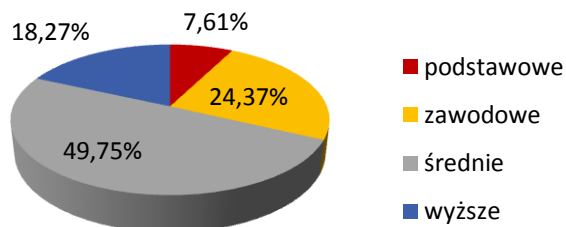
IDENTYFIKACJA OSOBOWA

PŁEĆ I GRUPA WIEKOWA

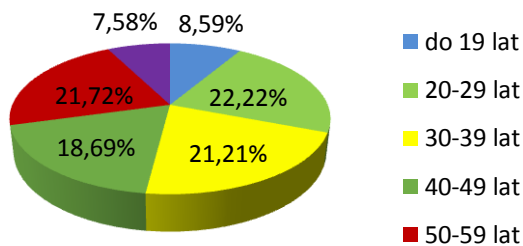
Płeć:

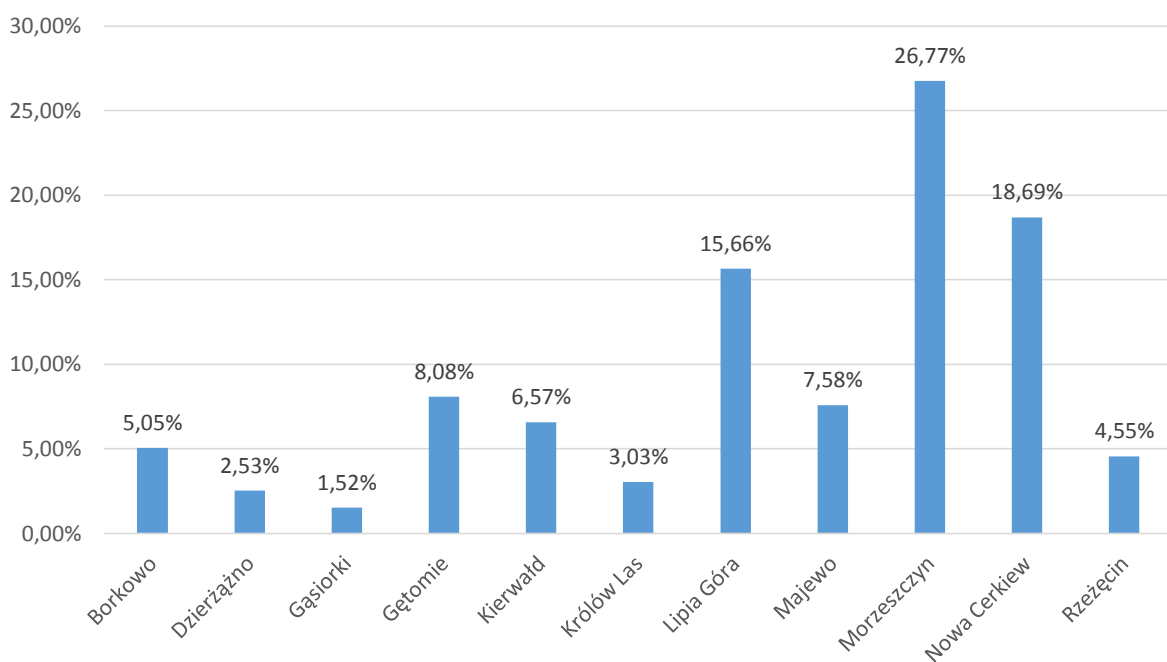
Wykształcenie:

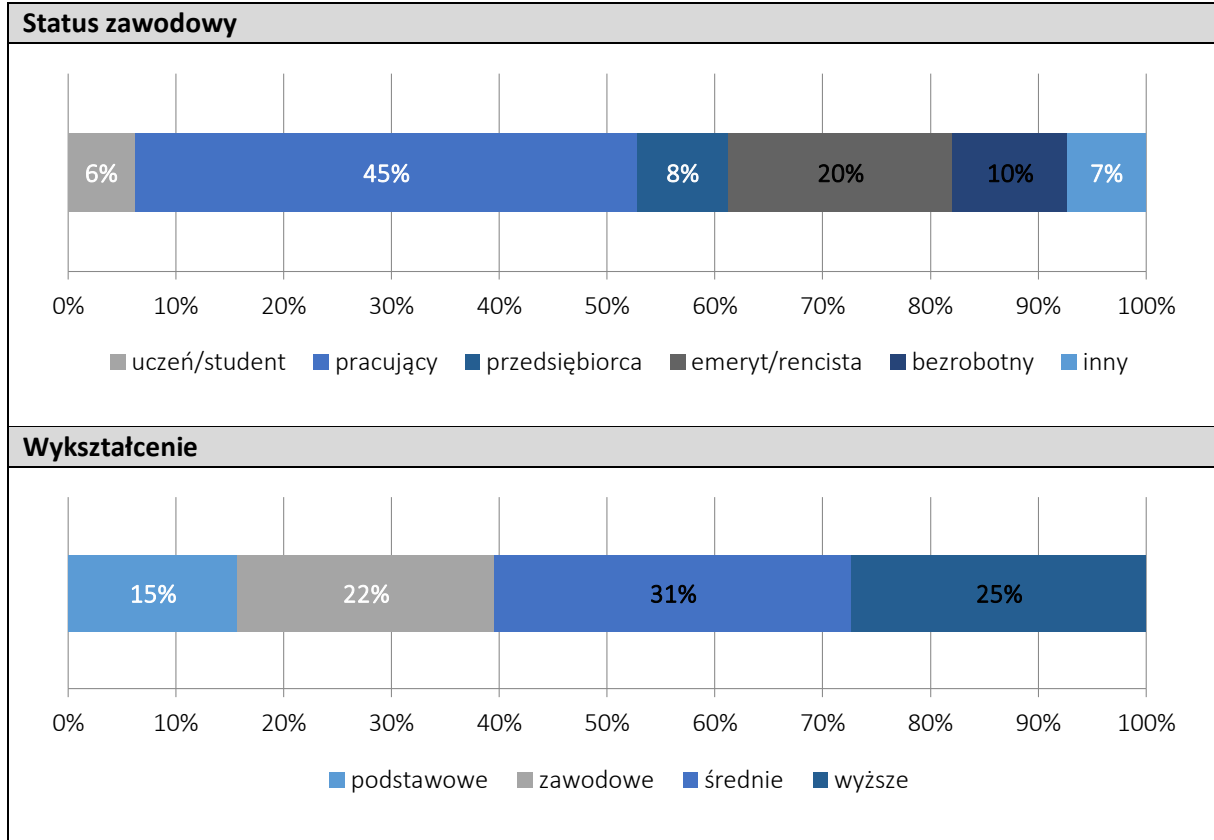

Grupa wiekowa:

Region zamieszkania:

II.3. Analiza SWOT

Analiza SWOT (z ang. *strengths, weaknesses, opportunities, threats*) polegająca na przeciwstawianiu stron mocnych i słabych z przyszłymi możliwymi szansami i zagrożeniami jest podstawową metodą analizy rozwojowej wykorzystywaną w procesie planowania strategicznego.

Analiza powstała w wyniku oceny stanu istniejącego oraz obiektywnych założeń rozwojowych dokonanych na poziomie samorządu, a także wniosków wynikających z przeprowadzonych konsultacji ze społecznością lokalną.

Mocne i słabe strony stanowią zestaw czynników wewnętrznych oddziałujących bezpośrednio na gminę. Mocne strony należy wykorzystywać będą sprzyjać rozwojowi gminy, pozytywnie wyróżniać ją w otoczeniu oraz budować przewagę konkurencyjną w stosunku do innych podmiotów. Warunkiem rozwoju jest jednoczesna eliminacja bądź zniwelowanie oddziaływania stron słabych.

POZYTYWNE

NEGATYWNE

Mocne strony

Słabe strony

- * korzystne położenie w stosunku do głównych szlaków komunikacyjnych województwa (DW nr 234, DW nr 641, DW nr 644) i kraju (autostrada A1)
- * dostępność kolei – przez gminę przebiega linia kolejowa nr 131 (Śląsk – Gdańsk) z przystankami osobowymi w miejscowościach Majewo i Morzeszczyn
- * silnie rozwinięte rolnictwo
- * potencjał osiedleńczy – dostępne tereny pod zabudowę mieszkaniową
- * dostępność terenów inwestycyjnych
- * walory przyrodnicze – na terenie gminy zlokalizowane są obszary cenne krajobrazowo
- * silnie zakorzeniona w społeczeństwie tradycja i kultura Kociewia
- * potencjał turystyczny – szlaki turystyczne, zabytkowe obiekty architektoniczne
- * rozwinięta infrastruktura społeczna – bogata sieć placówek oświatowych, ochrony zdrowia, kultury, sportu i rekreacji
- * zintegrowane społeczeństwo – liczne organizacje pozarządowe
- * korzystny bilans budżetowy – dochody nieznacznie przewyższają wydatki

- wysokie bezrobocie
- niezadowalający stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej (ścieżki rowerowe, chodniki, oświetlenie)
- niezadowalająca liczba ścieżek rowerowych
- przeciętny poziom skanalizowania i zwodociągowania gminy
- słabo rozwinięta komunikacja publiczna (lokalna) – marginalizacji części obszarów gminy w stosunku do głównych jej miejscowości
- brak węzła autostrady A1 na przecięciu z DW nr 234 na terenie gminy
- brak infrastruktury turystycznej, tj. bazy noclegowej i gastronomicznej
- niewykorzystany potencjał w dziedzinie agroturystyki
- niewystarczającego zagospodarowanie przestrzeni publicznej i terenów rekreacyjnych
- wskaźnik samofinansowania inwestycji na przeciętnym poziomie i niski wskaźnik wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem – niski poziom realizowanych inwestycji w stosunku do możliwości

Szanse

Zagrożenia

- * pozyskanie środków dotacyjnych Unii Europejskiej, w tym w ramach programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2015-2020
- * możliwość zagospodarowania części ruchu turystycznego pobliskiego Gniewu i Pelplina
- * promocja haftu kociewskiego jako produktu turystycznego
- * modernizacja dróg wojewódzkich i lokalnych
- * modernizacja rolnictwa – wzmocnienie sektora przetwórstwa rolnego
- * wykorzystanie potencjału inwestycyjnego – pozyskanie inwestorów chcących ulokować biznes na obszarze gminy
- * rozwój bazy turystycznej i oferty turystycznej – zwiększenie liczby obiektów okołoturystycznych oraz budowa oferty spędzania czasu wolnego, wykorzystanie potencjału krajobrazowego gminy
- * moda na wypoczynek na terenach wiejskich oddalonych od dużych miast
- * rozbudowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej (sieci ścieżek rowerowych, chodników, oświetlenia ulicznego)

- niska absorpcja środków europejskich – niekorzystna alokacja środków w ramach programów operacyjnych, niespójna polityka w zakresie dystrybucji środków
- konkurencja ze strony gmin o podobnym profilu społeczno-gospodarczym w zakresie pozyskiwania funduszy i inwestorów
- niekorzystne zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa, migracja młodych i dobrze wykształconych mieszkańców do ośrodków miejskich
- pogarszający się stan infrastruktury drogowej z uwagi na niewystarczające środki finansowe na remonty – ograniczenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz obniżenie komfortu podróżowania
- pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego – bezrobocie, rozwarstwienie społeczne, niska aktywność obywatelska, niski poziom integracji osób osiedlających się
- brak inwestycji oraz degradacja infrastruktury technicznej i społecznej – obniżająca się atrakcyjność inwestycyjna, osiedleńcza i turystyczna gminy

WEWNĘTRZNE

ZEWNĘTRZNE

II.4. Wizja i misja

Wizja to pożądaný, docelowy obraz przyszłości, a więc w pełni ukształtowany wizerunek, który jest wynikiem dokonanej diagnozy sytuacji gminy Morzeszczyn, analizy jej silnych i słabych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń, a także rezultatem wielopoziomowych konsultacji, tj. zarówno na poziomie władz samorządowych, jak i mieszkańców.

Wizja stanowi zatem odpowiedź na oczekiwania i aspiracje mieszkańców, a jednocześnie ma na celu ukształtowanie wizerunku Gminy, który chce ona osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego, tj. do 2022 roku, przy założeniu partycypacji społeczności lokalnej, przedstawicieli władz samorządowych oraz partnerów społeczno-gospodarczych.

Wnioski płynące z przeprowadzonej analizy stanu aktualnego uwzględniono przy formułowaniu jednolitej i spójnej wizji, której nadano następujące brzmienie:

Gmina Morzeszczyn 2022 roku:

obszarem pozytywnych zmian gospodarczych i rozwiniętego rolnictwa, pielęgnującym tradycję i kulturę kociewską, a także zapewniającym dobre warunki życia i samodoskonalenia dla mieszkańców oraz wypoczynku dla odwiedzających go turystów.

Osiągnięcie stanu docelowego sformułowanego w wizji jest długoletnim procesem, składającym się z szeregu działań podejmowanych na różnych szczeblach. Do uczestnictwa w nim są zobowiązani zarówno mieszkańcy, władze samorządowe, jak i wszelkie organizacje i instytucje społeczno-gospodarcze funkcjonujące na obszarze gminy.

W celu zwiększenia skuteczności wdrażania wizji rozwoju, działania te muszą być odpowiednio skoordynowane. Spójność procesu rozwoju i utrzymanie jego ciągłości leży w gestii władz samorządowych i to właśnie do nich skierowana została misja.

Misja jest więc punktem odniesienia dla przedstawicieli samorządu w kontekście planowania priorytetów długookresowych, a także w zakresie integrowania działań partnerów rozwoju lokalnego (wewnętrznych i zewnętrznych). Zadaniem misji jest także motywowanie i integrowanie mieszkańców oraz ugruntowanie w nich potrzeby partycypacji w rozwoju oraz lokalnej tożsamości.

Wreszcie misja spełnia funkcję promującą gminę, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów, oraz turystów. **Misji Gminy Morzeszczyn** nadano następujące brzmienie:

Tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju gospodarczego, mobilizowanie do działania i wspieranie aktywności mieszkańców oraz wykorzystywanie potencjału rozwojowego i lokalnych walorów przyrodniczo-turystycznych.

Skuteczna realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn do 2022 roku wymaga również określenia zestawu wartości, którymi gmina będzie się kierować wykonując zadania własne oraz zlecone. Wartości te mają sprzyjać wszechstronnemu i zrównoważonemu rozwojowi. Powinny one przyświecać wszystkim interesariuszom rozwoju gminy Morzeszczyn.

Realizacja polityki samorządowej zgodnie z powyższymi zasadami zagwarantuje, iż podejmowane działania charakteryzować się będą wysoką wartością dodaną. Tym samym osiągnięty będzie efekt synergii rozwoju, czyli zwielokrotnienia korzyści i sukcesów dzięki zastosowaniu i łączeniu wielu części składowych w jedną całość.

II.5. Cele strategiczne i szczegółowe

Dla skutecznej realizacji wizji gminy Morzeszczyn należy zaplanować cele strategiczne, które będą służyły jej osiągnięciu. Nadrzędnym celem gospodarowania i sterowania rozwojem lokalnym jest tworzenie możliwie jak najlepszego środowiska do życia dla mieszkańców, zgodnie z zasadami racjonalnego i zrównoważonego rozwoju. Wzajemna integracja wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, w sposób niestwarzający nowych dysproporcji rozwojowych jest bardzo trudna do osiągnięcia w praktyce.

Fundamentem procesu formułowania celów jest ich hierarchizacja na dwóch poziomach: strategicznym i operacyjnym. Równocześnie założono, że cele powinny być konkretne, mierzalne, istotne, realistyczne i określone w czasie według zasady SMART. Skonkretyzowane wskazanie celów strategicznych pozwala na właściwą koordynację realizacji programów operacyjnych. Cele strategiczne określają długofalowe kierunki rozwoju gminy Morzeszczyn. Natomiast cele szczegółowe stanowią ich uściślenie i umożliwiają wyznaczenie konkretnych programów operacyjnych.

Cel strategiczny nr 1:

Poprawa warunków osiedleńczych

Cele szczegółowe:

- Rozwój infrastruktury drogowej oraz okołodrogowej
- Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej
- Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i wprowadzania założeń gospodarki niskoemisyjnej
- Ochrona środowiska naturalnego
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Cel strategiczny nr 2:

Rozwój społeczno-przestrzenny

Cele szczegółowe:

- Rozwój infrastruktury społecznej i sportowo-rekreacyjnej
- Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
- Poprawa stanu technicznego placówek oświatowych i publicznych
- Dostosowanie zasobów gminy do potrzeb turystyki i rekreacji
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- Wsparcie funkcjonowania organizacji pozarządowych

Cel strategiczny nr 3:

Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego

Cele szczegółowe:

- Promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów i turystów
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju przedsiębiorczości i turystyki
- Rozwój drobnej wytwórczości w oparciu o produkcję zdrowej żywności
- Wspieranie inicjatyw gospodarczych
- Wsparcie modernizacji i rozwoju rolnictwa
- Wykorzystanie ruchu turystycznego pobliskiego Gniewu i Pelplina na rzecz rozwoju turystyki (agroturystyki)

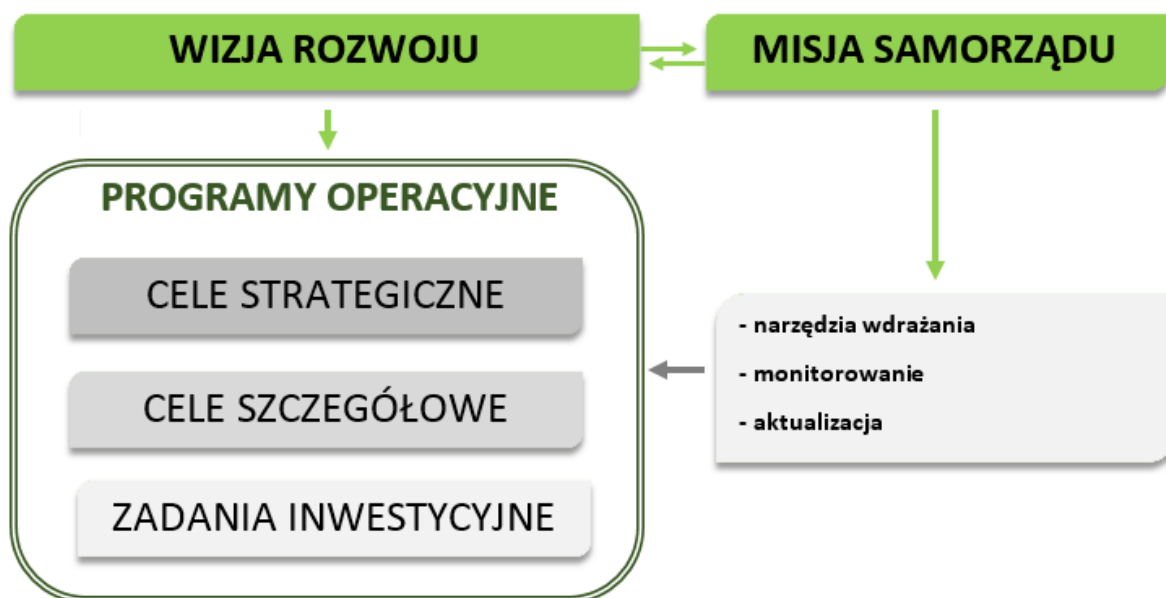
II.6. Wdrażanie i monitorowanie

Planowanie ścieżki długofalowego, strategicznego rozwoju jest procesem opartym przede wszystkim na analizie stanu obecnego na płaszczyźnie przestrzenno-społeczno-ekonomicznej, konsultacjach społecznych oraz wnioskach z analizy SWOT, czyli chęci wykorzystania silnych stron i szans, przy jednoczesnej minimalizacji stron słabych i zagrożeń. Proces ten umożliwia dobór optymalnych i skonkretyzowanych działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia pożądanego stanu docelowego. Wdrożenie dokumentu strategicznego rozwoju opiera się na podstawowych założeniach, jakimi są:

- planowanie celów i decydowanie o najlepszym sposobie ich osiągnięcia,
- organizowanie, polegające na najlepszym pogrupowaniu działań i zasobów,
- realizacja założeń,
- bieżąca kontrola wykonania i monitorowanie efektów, wyrażające się wprowadzaniem korekt do przyjętych założeń (aktualizacji).

Poniższy rysunek prezentuje schemat procesu planowania Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022.

Rysunek 2. Proces planowania Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022

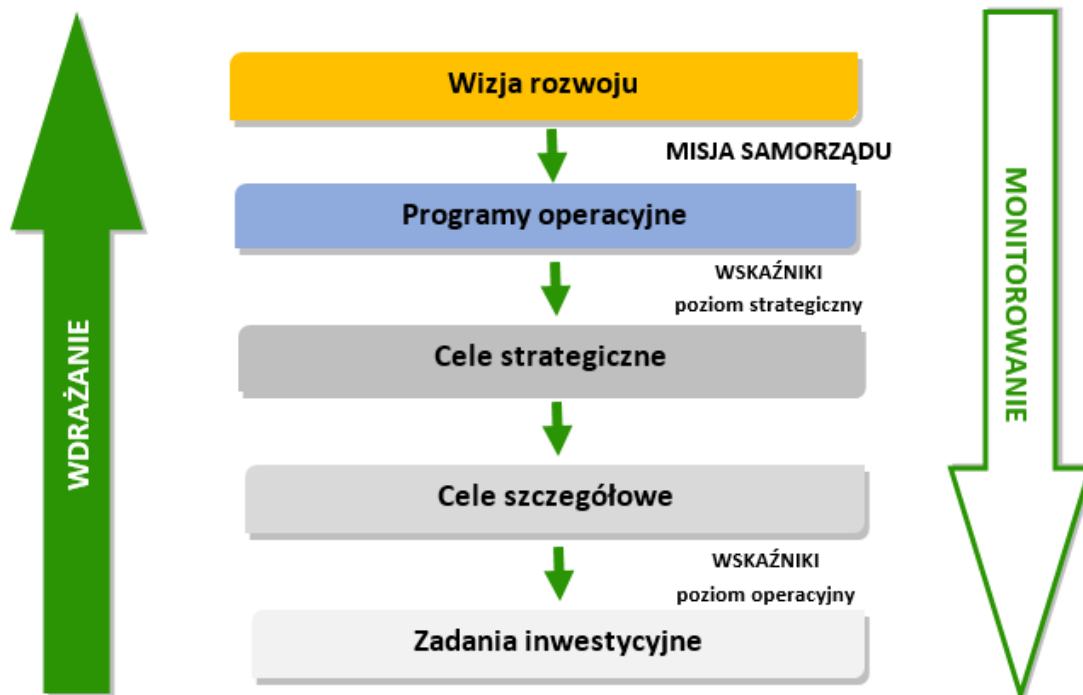
Źródło: Opracowanie własne

Wdrażanie założeń strategicznych wymaga stałego monitorowania rezultatów. Proces monitorowania obejmuje zbieranie i analizę danych ukazujących realizację celów strategicznych i operacyjnych poprzez tempo oraz jakość wdrażania programów operacyjnych.

Rysunek 3. Wdrażanie i monitorowanie Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn do roku 2022

Źródło: Opracowanie własne

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn do roku 2022 odbywać się będzie na poziomie strategicznym i operacyjnym. Obecny kształt Strategii został opracowany w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które są stanami dynamicznymi. Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczne obserwowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych, uwarunkowań rozwoju gminy, procesów zachodzących w otoczeniu oraz aktualizowanie celów i priorytetów. W tabeli przedstawiono podstawowy, strategiczny wskaźnik kontroli wdrażania Strategii.

Tabela 13. Monitorowanie wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn do 2022 roku na poziomie strategicznym

Miernik procesu/wskaźnik	Opis	Oczekiwana wartość wskaźnika	Harmonogram weryfikacji	Źródło weryfikacji wskaźnika
Liczba zrealizowanych celów strategicznych	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w każdym celu strategicznym do 2020 roku	100% zrealizowanych celów strategicznych	Raz w roku w okresie realizacji Strategii, tj. w latach 2015-2022	Ewidencja prowadzona przez Urząd Gminy Morzeszczyn (m.in. rejestr decyzji administracyjnych, bazy danych, protokoły zdawczo-odbiorcze inwestycji)

Źródło: Opracowanie własne

Monitorowanie wdrożenia założeń dokumentu na poziomie strategicznym obejmować będzie ocenę postępu realizacji i skuteczności wdrażanych projektów na podstawie osiągnięcia wskaźników wpisanych w ramach programów operacyjnych.

Za proces monitorowania realizacji Programu odpowiedzialny będzie pracownik Urzędu Gminy Morzeszczyń, wyznaczony przez Wójta do monitorowania i ewaluacji Strategii. Do jego zadań będzie należało dokonywanie analizy, na koniec każdego roku kalendarzowego, spójności zrealizowanych działań z celami strategicznymi oraz stopnia realizacji programów operacyjnych. Karta weryfikacji wskaźników stanowi załącznik nr 4 niniejszej Strategii.

Część III.

Załączniki

Załącznik nr 1

Zgodność celów strategicznych z krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi oraz gminnymi dokumentami o charakterze strategicznym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.

Strategia jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Głównym jej celem jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, z którymi korelują założenia niniejszej Strategii.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa warunków osiedleńczych	CS 2: Rozwój społeczno-przestrzenny	CS 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego
OBSZAR: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki			X
OBSZAR: Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów	X	X	
OBSZAR: Efektywność i sprawność państwa		X	X

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym. Dokument wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne, w które wpisują się cele strategiczne niniejszej Strategii.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa warunków osiedleńczych	CS 2: Rozwój społeczno-przestrzenny	CS 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego
OBSZAR: Sprawne i efektywne państwo		X	X
OBSZAR: Konkurencyjna gospodarka			X
OBSZAR: Spójność społeczna i terytorialna	X	X	

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych i stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Jest jednocześnie punktem wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce poprzez zastosowanie właściwych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia.

Głównym celem realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. W dokumencie wyznaczono pięć celów szczegółowych, z którymi są spójne cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa warunków osiedleńczych	CS 2: Rozwój społeczno-przestrzenny	CS 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego
CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Wzrost zatrudnienia			X
CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych			X
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym		X	X
CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej			X
CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli			X

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie stanowi kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Celem strategicznym polityki regionalnej, wskazanym w Strategii, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Ponadto w dokumencie ustalone zostały trzy cele, z którymi zgodne są cele strategiczne niniejszej Strategii.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa warunków osiedleńczych	CS 2: Rozwój społeczno-przestrzenny	CS 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego
1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”			X
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”	X	X	
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie „sprawność”		X	X

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego będąca podstawowym i najważniejszym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej, wyznacza główne cele i kierunki dalszego rozwoju regionu. Strategia wskazuje 3 cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Zgodność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn z celami Strategii Pomorskie 2020 prezentuje poniższa tabela.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa warunków osiedleńczych	CS 2: Rozwój społeczno-przestrzenny	CS 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego
Nowoczesna gospodarka			X
Aktywni mieszkańcy	X		
Atrakcyjna przestrzeń		X	

Ponadto cele strategiczne niniejszej Strategii są spójne z Regionalnymi Programami Strategicznymi stanowiącymi uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 w następującym stopniu:

Regionalny Program Strategiczny	Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa warunków osiedleńczych	CS 2: Rozwój społeczno-przestrzenny	CS 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego
Mobilne Pomorze	X		
Ekoefektywne Pomorze	X		
Zdrowie dla Pomorzan		X	
Aktywni Pomorzanie		X	
Pomorski Port Kreatywności			X
Pomorska Podróż			X

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Tematyczny zakres oraz logika interwencji RPO WP są zdeterminowane zapisami sześciu Regionalnych Programów Strategicznych stanowiącymi uszczegółowienie SRWP.

Zgodność priorytetów RPO WP z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022 została przedstawiona w postaci tabeli.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa warunków osiedleńczych	CS 2: Rozwój społeczno-przestrzenny	CS 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego
1. Komercjalizacja wiedzy			X
2. Przedsiębiorstwa			X
3. Edukacja		X	
4. Kształcenie zawodowe			X
5. Zatrudnienie			X
6. Integracja		X	X
7. Zdrowie	X		
8. Konwersja		X	
9. Mobilność	X		
10. Energia	X		
11. Środowisko	X		

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 stanowi ma za zadanie zweryfikowanie obranych od 2006 r. kierunków w regionalnej polityce społecznej i zaplanowanie działań prowadzących do budowania nowego wymiaru integracji społecznej, koniecznego w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno-kulturowych. Strategia jest opracowaniem kompleksowym, obejmującym w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i stanowi tym samym dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym w obszarze aktywni mieszkańcy.

Cele strategiczne przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022 są spójne z celem strategicznym nr 5 „Poprawa jakości życia mieszkańców i wzrost partycypacji społecznej” niniejszej Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 zawiera 4 cele perspektywiczne, 12 średniookresowych, 1 priorytetowy oraz 60 kierunków działań. Każdemu z celów towarzyszy krótka charakterystyka stanu i problemów środowiska oraz wybranych uwarunkowań wynikających z przepisów prawa. Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn jest spójna z Programem Ochrony Środowiska poprzez cel strategiczny nr 3 „Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego wraz z poprawą stanu infrastruktury technicznej”.

Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007-2020 została przyjęta uchwałą nr XI/77/07 Rady Powiatu Tczewskiego z dnia 26 czerwca 2007 r. Niniejszy dokument jest zgodny ze Strategią Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007-2020 w następującym zakresie:

Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007-2020	Strategia Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa warunków osiedleńczych	CS 2: Rozwój społeczno-przestrzenny	CS 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego
Cel 2.1. Poprawa sytuacji, materialno-bytowej mieszkańców w Powiecie Tczewskim	X		
Cel 3.2. Poprawa bezpieczeństwa na drogach powiatu tczewskiego	X		
Cel 5.2. Poprawa stanu technicznego dróg w Powiecie Tczewskim	X		
Cel 5.5. Szlaki turystyczne w Powiecie Tczewskim			X
Cel 6.3. Wspieranie działalności kulturalnej i sportowej		X	X
Cel 6.4. Promocja zatrudnienia, przedsiębiorczości i wspieranie aktywności zawodowej			X

Załącznik nr 2

Programy operacyjne

Programy operacyjne stanowią przejście z poziomu planowania celów strategicznych do planowania działań operacyjnych i są kluczowym aspektem wdrażania Strategii. Umożliwiają one przede wszystkim pogrupowanie założeń strategicznych według głównych sfer oddziaływania, wyznaczenie poszczególnych czynników warunkujących realizację działań inwestycyjnych oraz systemu monitorowania na poziomie operacyjnym.

Programy zostały skonkretyzowane w oparciu o politykę rozwojową samorządu, uwzględniają także plany inwestycyjne władz samorządowych oraz konsultacje społeczne. Podstawą opracowania wskazanych programów operacyjnych było również zachowanie spójności ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 przyjętą przez Sejmik Województwa Pomorskiego dnia 24 września 2012 r. Poziom korelacji Programów Operacyjnych niniejszej Strategii ze Strategią Pomorskie 2020 oraz uszczegółwiający ją Regionalnymi Programami Strategicznymi zaprezentowano na kolejnej stronie.

Rysunek 4. Relacja między głównymi założeniami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 wraz z uszczegóławiającymi ją Regionalnymi Programami Strategicznymi, a Strategią Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego precyzuje w perspektywie 2020 roku trzy cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są to: (1) nowoczesna gospodarka, (2) aktywni mieszkańcy i (3) atrakcyjna przestrzeń. Są one konkretyzowane przez 10 celów operacyjnych oraz zaproponowane kierunki działań. Celem nadrzędnym pozostaje spójność regionu, rozumiana jako zapewnienie możliwości rozwoju i poszukiwanie takich ścieżek zmian, które będą wykorzystywały i wzmacniały potencjał każdego z obszarów.

Szczegółowo założenia przyszłej, wojewódzkiej polityki rozwojowej prezentują, uszczegóławiają, Regionalne Programy Strategiczne (RPS) w sześciu obszarach: (1) rozwój gospodarczy, (2) atrakcyjność kulturalna i turystyczna, (3) aktywność zawodowa i społeczna, (4) ochrona zdrowia, (5) transport, a także (6) energetyka i środowisko.

Zależności między Strategią Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022 oraz Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 wspólnie z Regionalnymi Programami Strategicznymi (RPS) – prezentuje rysunek na poprzedniej stronie.

Głównym, przyjętym założeniem zaproponowanych Programów Operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022 jest wpisywanie się w co najmniej jeden cel strategiczny na poziomie niniejszej Strategii, a w związku z tym spełnianie założeń jednego lub więcej celów szczegółowych. Zakres każdego programu operacyjnego obejmuje w szczególności: cele strategiczne programu, uwarunkowania realizacji programu, identyfikację potencjalnych beneficjentów, powiązania z innymi programami operacyjnymi, przewidywalne mierzalne rezultaty, listę projektów kluczowych, źródła finansowania projektu.

Realizacja działań wpisujących się w założenia programów operacyjnych, ma przyczynić się do osiągnięcia zakładanych celów oraz wypełnienia misji i założonej wizji rozwoju. Skuteczność procesu wdrożenia będzie natomiast weryfikowana poprzez system monitorowania – w formie stopnia realizacji wskaźników rezultatów.

PROGRAM OPERACYJNY: JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel strategiczny nr 1:

Poprawa warunków osiedleńczych

Cele szczegółowe:

- Rozwój infrastruktury drogowej oraz okołodrogowej
- Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej
- Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i wprowadzania założeń gospodarki niskoemisyjnej
- Ochrona środowiska naturalnego
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Beneficjenci ostateczni:

- mieszkańcy gminy Morzeszczyn

Realizatorzy:

- władze samorządowe gminy Morzeszczyn oraz innych jednostek samorządu terytorialnego
- mieszkańcy gminy Morzeszczyn
- zarządcy budynków
- organizacje pozarządowe

Korzyści bezpośrednie:

- wzrost jakości życia mieszkańców
- poprawa stanu środowiska naturalnego
- lepsza dostępność i spójność terytorialna

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych zadań z zakresu infrastruktury drogowej i okołodrogowej
- liczba zrealizowanych zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej
- liczba zrealizowanych zadań z dziedziny ochrony środowiska
- liczba zrealizowanych zadań z zakresu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców

Przykładowe projekty:

- Budowa drogi z infrastrukturą towarzyszącą na osiedlu mieszkaniowym we wsi Morzeszczyn – dwa etapy
- Budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Gętomie
- Modernizacja oczyszczalni ścieków we wsi Morzeszczyn
- Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy oraz budowa parkingu przy UG
- Zakup lekkiego samochodu gaśniczego

Źródła finansowania:

- budżet gminy
- pozostałe środki publiczne, w tym krajowe
- dotacje, w tym z funduszy unijnych i pozostałych funduszy
- instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe)
- środki prywatne

Zadania samorządu:

- inicjator i realizator zadań
- wsparcie finansowe
- wsparcie organizacyjne

PROGRAM OPERACYJNY: PRZESTRZEŃ SPOŁECZNA I PUBLICZNA

Cel strategiczny nr 2:

Rozwój społeczno-przestrzenny

Cele szczegółowe:

- Rozwój infrastruktury społecznej i sportowo-rekreacyjnej
- Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
- Poprawa stanu technicznego placówek oświatowych i publicznych
- Dostosowanie zasobów gminy do potrzeb turystyki i rekreacji
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- Wsparcie funkcjonowania organizacji pozarządowych

Beneficjenci ostateczni:

- mieszkańcy gminy Morzeszczyn
- turyści
- organizacje pozarządowe

Realizatorzy:

- władze samorządowe gminy Morzeszczyn oraz innych jednostek samorządu terytorialnego
- jednostki podległe Gminie (szkoły, biblioteki, instytucje kultury)
- mieszkańcy gminy Morzeszczyn
- organizacje pozarządowe

Korzyści bezpośrednie:

- wzrost jakości życia mieszkańców
- wzrost atrakcyjności turystycznej
- wzrost partycypacji publicznej i społecznej mieszkańców
- zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego
- poprawa estetyki i wizerunku gminy

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych zadań z zakresu infrastruktury społecznej i sportowo-rekreacyjnej
- liczba obszarów poddanych rewitalizacji
- liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem

Przykładowe projekty:

- Rozbudowa Zespołu Szkół w Morzeszczynie
- Budowa świetlicy wiejskiej we wsi Majewo
- Budowa pełnowymiarowego boiska piłkarskiego w Morzeszczynie
- Budowa kompleksu boisk sportowych w miejscowości Nowa Cerkiew
- Rewitalizacja parku we wsi Majewo

Źródła finansowania:

- budżet gminy
- pozostałe środki publiczne, w tym krajowe
- dotacje, w tym z funduszy unijnych i pozostałych funduszy
- instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe)
- środki prywatne

Zadania samorządu:

- inicjator i realizator zadań
- wsparcie finansowe
- wsparcie organizacyjne

PROGRAM OPERACYJNY: GOSPODARKA

Cel strategiczny nr 3:

Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego

Cele szczegółowe:

- Promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów i turystów
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju przedsiębiorczości i turystyki
- Rozwój drobnej wytwórczości w oparciu o produkcję zdrowej żywności
- Wspieranie inicjatyw gospodarczych
- Wsparcie modernizacji i rozwoju rolnictwa
- Wykorzystanie ruchu turystycznego pobliskiego Gniewu i Pelplina na rzecz rozwoju turystyki (agroturystyki)

Beneficjenci ostateczni:

- inwestorzy/przedsiębiorcy
- rolnicy
- mieszkańcy gminy Morzeszczyn
- turyści

Realizatorzy:

- władze samorządowe gminy Morzeszczyn oraz innych jednostek samorządu terytorialnego
- Powiatowy Urząd Pracy w Tczewie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Morzeszczynie
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Agencja Rozwoju Pomorza
- organizacje pozarządowe

Korzyści bezpośrednie:

- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy
- wzrost liczby inwestycji na terenie gminy
- rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa na terenie gminy
- powstanie nowych miejsc pracy oraz spadek bezrobocia
- wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców
- wzrost ruchu turystycznego na terenie gminy

Wskaźniki:

- liczba nowopowstałych podmiotów działalności gospodarczej
- liczba nowych inwestycji zewnętrznych
- liczba zrealizowanych zadań związanych aktywizacją mieszkańców na lokalnym rynku pracy
- liczba nowych obiektów turystycznych

Przykładowe projekty:

- Ścieżka rowerowa po terenie byłej linii kolejowej Morzeszczyn - Gniew

Źródła finansowania:

- budżet gminy
- pozostałe środki publiczne, w tym krajowe
- dotacje, w tym z funduszy unijnych i pozostałych funduszy
- instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe)
- środki prywatne

Zadania samorządu:

- inicjator i realizator zadań
- wsparcie finansowe
- wsparcie organizacyjne

Załącznik nr 3

Inwestycje planowane do realizacji do 2022 roku

W tabeli zaprezentowano działania planowane do realizacji przez Gminę Morzeszczyn w perspektywie do 2022 roku wraz z podaniem partnerów, krótkiej charakterystyki, szacowanej wartości oraz zakładanego okresu ich realizacji.

Przedstawione zestawienia nie stanowią wyczerpującego wykazania zadań inwestycyjnych. Katalogi te mogą być poszerzane, bądź zawężane w zależności od sytuacji finansowej Gminy oraz dostosowywane do bieżących potrzeb.

Tabela 14. Inwestycje planowane do realizacji przez Gminę Morzeszczyn w latach 2015-2022

Lp.	Nazwa planowanego/proponowanego przedsięwzięcia	Partnerzy	Charakterystyka	Planowane koszty (szacunkowe)	Okres realizacji
1	Rozbudowa Zespołu Szkół w Morzeszczynie	Zespół Szkół w Morzeszczynie	Rozbudowa polegająca na dobudowaniu piętra. Jej celem jest oddzielenie najmłodszych dzieci od tych starszych.	1 500 000	2015-2017
2	Modernizacja oczyszczalni ścieków we wsi Morzeszczyn	-	-	3 000 000	2016-2017
3	Modernizacja dróg gminnych we wsi Lipia Góra	-	-	600 000	2016-2017
4	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy oraz budowa parkingu przy UG	-	Ocieplenie plus budowa parkingu	350 000	2016-2017
5	Budowa drogi z infrastrukturą towarzyszącą na osiedlu mieszkaniowym we wsi Morzeszczyn – dwa etapy	-	-	2 500 000	2016-2019
6	Budowa wodociągu Morzeszczyn Wybudowanie – Królów Las	-	-	300 000	2016-2018
7	Budowa wodociągu Gąsiorki – Królów Las – Bielsk – II etap	-	-	600 000	2017
8	Budowa centrum spotkań i bezpieczeństwa we wsi Morzeszczyn	OSP Morzeszczyn, KP PSP Tczew	Budowa nowej remizy strażackiej dla OSP Morzeszczyn wraz z salą spotkań dla mieszkańców	1 000 000	2017-2018
9	Budowa świetlicy wiejskiej we wsi Majewo	-	Budowa świetlicy – sali spotkań na bazie istniejącej szatni sportowej przy boisku sportowym w Majewie	350 000	2018
10	Budowa wodociągu Gąsiorki – Królów Las – Bielsk – II etap	-	-	600 000	2017
11	Budowa wodociągu Lipia Góra - Suchownia	-	-	400 000	2018-2020
12	Budowa drogi gminnej Rzeżęcín – Morzeszczyn na odcinku 1,2 km	-	-	1 000 000	2019-2020
13	Zakup lekkiego samochodu gaśniczego	-	-	200 000	2019-2020
14	Budowa domu kultury na bazie świetlicy wiejskiej we wsi Dzierżążno	-	Rozbudowa istniejącego budynku świetlicy wiejskiej we wsi Dzierżążno i stworzenie na tej bazie nowoczesnego domu kultury.	1 000 000	2020-2021
15	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Nowej Cerkwi	-	-	2 000 000	2020-2022

16	Budowa drogi gminnej do osiedla Królów Las Koronowo	-	-	700 000	2020-2021
17	Budowa pełnowymiarowego boiska piłkarskiego w Morzeszczynie	-	-	1 000 000	2020-2022
18	Ścieżka rowerowa po terenie byłej linii kolejowej Morzeszczyn - Gniew	Gmina Gniew, Zamek Gniew	-	800 000	2020-2022
19	Rewitalizacja parku we wsi Majewo	-	-	300 000	2020
20	Budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Gętomie	-	-	600 000	2020-2022
21	Budowa kompleksu boisk sportowych w miejscowości Nowa Cerkiew	-	-	300 000	2020-2022

Załącznik nr 4

Strategiczna karta wyników

L.p.	Miernik procesu/wskaźnik	Założenia	Oczekiwana wartość wskaźnika	Poziom osiągnięcia wskaźnika*								Osiągnięta wartość wskaźnika (wartość finalna)
				XII 2015	XII 2016	XII 2017	XII 2018	XII 2019	XII 2020	XII 2021	XII 2022	
Cel strategiczny 1: Poprawa warunków osiedleńczych												
1.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu infrastruktury drogowej i okołodrogowej	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 roku	3 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
2.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej		3 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
3.	Liczba zrealizowanych zadań z dziedziny ochrony środowiska		3 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									

4.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców		2 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
Cel strategiczny 2: Rozwój społeczno-przestrzenny												
5.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu infrastruktury społecznej i sportowo-rekreacyjnej	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 roku	3 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
6.	Liczba obszarów poddanych rewitalizacji		1 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
7.	Liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem		2 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
Cel strategiczny 3: Rozwój potencjału gospodarczego i turystycznego												

8.	Liczba nowopowstałych podmiotów działalności gospodarczej	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 roku	3 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
9.	Liczba nowych inwestycji zewnętrznych		1 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
10.	Liczba zrealizowanych zadań związanych z aktywizacją mieszkańców na lokalnym rynku pracy		1 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
11.	Liczba nowych obiektów turystycznych		3 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									

* Proszę wpisać „-” w przypadku nie osiągnięcia wskaźnika w danym roku oraz odpowiednią wartość cyfrową (1, 2, 3,...) w przypadku zrealizowania wskaźnika.

Spis fotografii

Fotografia 1. Kościół w Nowej Cerkwi	20
Fotografia 2. Kościół w Królów Lesie	21
Fotografia 3. Kościół w Dzierżąźnie	22
Fotografia 4. Tajemnicza wieża w Gąsiorkach	22
Fotografia 5. Dworek w Lipiej Górze	23
Fotografia 6. Koła Gospodyń Wiejskich działające na terenie gminy Morzeszczyn	31

Spis tabel

Tabela 1. Harmonogram prac oraz logika działań procesu powstawania Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn.....	4
Tabela 2. Liczba ludności w sołectwach gminy Morzeszczyn. Stan na 31.10.2014 r.....	10
Tabela 3. Ruch naturalny i wędrowski w gminie Morzeszczyn w latach 2009-2013	11
Tabela 4. Charakterystyka bezrobocia w powiecie tczewskim oraz gminie Morzeszczyn w latach 2009-2014. Stan na wrzesień 2014 r.	14
Tabela 5. Podstawowe dane dotyczące infrastruktury wodno-ściekowej. Stan na dzień 31.12.2013 r.	15
Tabela 6. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Morzeszczyn.....	18
Tabela 7. Imprezy kulturalne organizowane w gminie Morzeszczyn.....	27
Tabela 8. Świadczenia socjalne udzielone mieszkańcom gminy Morzeszczyn w 2012 roku	29
Tabela 9. Wydatki i dochody budżetu gminy Morzeszczyn w latach 2009-2014.....	32
Tabela 10. Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Morzeszczyn i innych porównywalnych gminach regionu w 2013 r.....	34
Tabela 11. Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Morzeszczyn i innych porównywalnych gminach regionu w 2013 r.....	34
Tabela 12. Przedsięwzięcia zrealizowane przez gminę Morzeszczyn, w tym współfinansowane ze środków zewnętrznych, m.in. środków unijnych.....	40
Tabela 13. Monitorowanie wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn do 2022 roku na poziomie strategicznym	75
Tabela 14. Inwestycje planowane do realizacji przez Gminę Morzeszczyn w latach 2015-2022	91

Spis rysunków

Rysunek 1. Motyw haftu kociewskiego Marii Wespy	26
Rysunek 2. Proces planowania Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022	74
Rysunek 3. Wdrażanie i monitorowanie Strategii Rozwoju Gminy Morzeszczyn do roku 2022	75
Rysunek 4. Relacja między głównymi założeniami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 wraz z uszczegółowiającymi ją Regionalnymi Programami Strategicznymi, a Strategią Rozwoju Gminy Morzeszczyn na lata 2015-2022	85

Spis map

Mapa 1. Położenie gminy Morzeszczyn na tle województwa pomorskiego oraz powiatu tczewskiego .	7
Mapa 2. Gmina Morzeszczyn - sołectwa	9
Mapa 3. Otoczenie komunikacyjne gminy Morzeszczyn	9
Mapa 4. Lokalizacja obszarów cennych przyrodniczo znajdujących się w bezpośredniej bliskości gminy Morzeszczyn.....	18
Mapa 5. Szlaki turystyczne w gminie Morzeszczyn	24
Mapa 6. Obszary problemowe w gminie Morzeszczyn.....	48

